

Märkuste ja ettepanekute tabel (valitsusvälised asutused ja organisatsioonid)

	Ettepaneku sisu	Arvestatud/ arvestatud/ Selgitatud	Mitte	Rahandusministeeriumi seisukoht
ARENGUKOOSTÖÖ ÜMARLAUD				
1.	<p>Meie arvamus puudutab riigihanke seaduse ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2014/24/EL kokkupuuteid, võttes arvesse poliitika sidususe põhimõtet. Lühidalt kokku võttes: seda kuidas uus riigihangete seadus toetab keskkonnasäästlikku ja sotsiaalselt vastutustundlikku (s t eelist) kaubandust ja selle eelistamist.</p> <p>Poliitikate sidusus arengukoostöös (<i>policy coherence in development</i>, http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/policy-coherence/index_en.htm) on rahvusvaheline ja ka Eestile siduv põhimõte, mille kohaselt peavad teised riigi poliitikad toetama arengukoostööd st võitlust globaalse vaesuse vastu. Et rahvusvaheline kaubandus moodustab arenguriikide majandusest palju suurema osa kui ametlik arenguabi (<i>official development aid</i>), kohustab poliitika sidususe põhimõte jälgima muuhulgas ka, et riigid töötaksid aktiivselt selle nimel, et nii nende kodanike poolt ostetavad kaubad ja teenused kui ka riigiasutuste endi poolt ostetu oleks sotsiaalselt ja keskkondlikult säästlikult toodetud ja ei süvendaks globaalset vaesust. St et ei oleks kasutatud sunni-, orja- või lapstööjõudu ja tarbitu oleks toodetud, pidades silmas keskkonnasäästlikkuse põhimõtet (ei ole ammendav loetelu, pigem tüüpnäited). Nagu rahvusvaheliste arengu ja inimõiguste organisatsioonide poolt pidevalt välja tuuakse, ei tähenda see mitte ainult formaaljuriidilist keeldu sellistele tootmisprotsessidele, vaid kuna selliseid rikkumisi on rahvusvahelisel turul raske avastada, on efektiivne panna tõestuskoormis ettevõtetele st eelistada</p>	Arvestatud		Seletuskirja täiendatud.

tooteid, millel on olemas kontrollitud ja sertifitseeritud tootmisprotsess, nt mõni eetilise kaubanduse märgis (*Rainforest Alliance, Fair Trade jne*). Just riigihangete kui avalikku raha jaotava korralduse kaudu saab õiglase kaubanduse populariseerimiseks näidata head eeskju.

Leiame, et üldiselt on riigihangete seadus kooskõlas mainitud direktiivi sellealaste sätetega (luba märgiseid hangete tegemisel nõuda, luba võtta hangete hindamiskriteeriumite hulgas arvesse ka olulusringi ja sotsiaalseid põhimõtteid). Selline kord annab eesrindlikumatele hankijatele võimaluse õiglast kaubandust soodustada ja eelistada. Soovime aga paari väljendit täpsustada, meie muudatusettepanekud on lisatud arvamuse lõppu.

Teiseks paneme Rahandusministeeriumile südamele, et poliitika sidususe põhimõtte reaalseks elluviimiseks on vaja ka, et hankijad seda päriselus pidevalt teeksid on vaja infomaterjale materjale, selgitustööd ja häid näiteid. Selline praktika st riigipoolne veenmistöö on tavaline paljudes EL riikides, tuntud teema all „*Fair trade public procurement practices*“. Selle töö ettevõtmine omakorda eeldab sellise kohustuse kandmist strateegilistesse plaanidesse ja ministeeriumi praktilisse töösse. Hea algus oleks näiteks seletuskirjale ka õiglase kaubanduse näite lisamine ja sõnaohtram selgitamine.

Juhime ka teie tähelepanu faktile, et Arengukoostöö Ümarlaud ja meie liikmed ei olnud riigihangete seaduseelnõu väljatöötamise protsessi kaasatud, tehes põhjalike ettepanekute tegemise keeruliseks. Oleme ka ise huvitatud õiglase kaubanduse teema-alase selgitustöö tegemisest, palume ennast edaspidi sarnastes valdkondades kaasata.

	<p>MTÜ Arengukoostöö Ümarlaud on kolmekümnest arengukoostööd ja humanitaarabiga tegelevast vabaihendusest koosnev eestkosteorganisatsioon, õiglase kaubanduse teemadega töötab Eestis lähemalt ka MTÜ Mondo. MTÜ Mondo poolt esitatud arvamus ühtib suures plaanis ka meie omaga. Et õiglasi tooteid saaks võimalikult hõlpsasti hankida, teeme allpool ka mõned täpsemad muudatusettepanekud.</p>		
2.	<p>§ 1. Eesmärk- Muudatus: (1) Käesoleva seaduse eesmärk on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas, <u>keskkonnahoidlik, sotsiaalselt vastutustundlik ja säästlik kasutamine</u>, isikute võrdne kohtlemine ning olemasolevate konkurentsitingimuste efektiivne ärakasutamine riigihankel.</p> <p>Põhjendus: Seaduses peab olema kirjas, et selle seaduse eesmärkideks on muuseas ka avalike rahade kasutamise negatiivse mõju vähendamine nii keskkonnaaspektides, läbi keskkonnanõu, loodusressurside säästliku kasutamise, kui ka sotsiaalsetes aspektes, läbi inimõiguste tagamise kogu ostetavate toodete olemusringi ulatuses. See läheb kokku poliitikate sidususe põhimõttega arengukoostöös.</p>	Selgitatud	<p>Kuigi seaduse eesmärgis ei ole tõepoolest sõnaselgelt keskkonnahoidlikkust ning sotsiaalset vastutustunnet eraldiseisvate eesmärkidena nimetatud, tuleneb nende põhimõtete järgimise või arvesse võtmise kohustus seaduses erinevatest normidest läbivalt. Sotsiaalsete ja keskkonnahoidlike kriteeriumite arvestamist riigihangete läbiviimisel ja riigihankeõiguse kujundamisel on põhjalikult selgitatud seletuskirjas §-i 1 kohta antud selgitustes.</p>
3.	<p>§ 4. Terminid - Lisada järgmised terminid (detailne selgitus kujundada ise): <i>1) keskkonnaalased kriteeriumid</i></p> <p>Põhjendus: Keskkonnaalaste kriteeriumite ja keskkonnanõuete lahtiseletamine seaduses on vajalik selleks, et mõisteid ei kasutataks liiga kitsas tähenduses, nagu näiteks, et kui toode on turule lubatud, siis vastab see ka kehtivaile keskkonnanõuetele, vaid et oleks mõistetav, et peetakse silmas ka energiatõhusust, jäätmetekke vähendamise meetmeid, pakendite kordus- ja taaskasutatavuse võimalusi, ökodisaini jm.</p>	Selgitatud	<p>Tegemist on kriteeriumitega, mille osas on nii direktiivi, kui ka eelnõu tekstis jäänud taotluslikult abstraktsete ja lahtiste määratluste juurde. Eelnõu tekstis ei ole praktiline vastavate kriteeriumite sisu detailselt avada. Küll aga on seletuskirjas mõnevõrra avatud keskkonnaalaste ja sotsiaalsete kriteeriumite sisu ning toodud direktiivist või kohtupraktikast tulenevaid asjakohaseid näiteid.</p> <p>Vastavushindamisasutus ei ole seaduses läbiv termin, seetõttu ei kuulu see avamisele terminite loetelus.</p>

	<p>2) <i>sotsiaalsed kriteeriumid</i> Põhjendus: Sotsiaalsete kriteeriumite ja aspektide lahtiseletamine seaduses on vajalik selleks, et oleks mõistetav sotsiaalse mõju ulatus, mis ei piirdu vaid näiteks ettevõtete töötajate või ettevõtte asukohaga seotud kogukonna sotsiaalse heaoluga, vaid peetakse silmas sotsiaalset aspekti globaalses mõttes ka ostetavate toodete ja teenuste tarneahelas osalejatega seotud inimesi ja kogukondi nii Eestis kui teistes riikides sh arenguriikides.</p> <p>3) <i>Vastavushindamisasutus</i> on asutust, mis teostab vastavuse hindamist, sealhulgas kalibreerimist, testimist, sertifitseerimist ja kontrolle, mis on akrediteeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008 (1)</p>		
4.	<p>§ 86. Olulusringi kulude arvestamine, lõige (1)- Olemasolev sõnastus: (1) Olulusringis tekkivate kulude hindamisel võtab hankija arvesse: 2) keskkonnavalaste välismõjudega seonduvaid kindlaks määratavaid ja rahaliselt mõõdetavaid kulusid.</p> <p>Uus sõnastus: (1) Olulusringis tekkivate kulude hindamisel võtab hankija arvesse: 2) <i>sotsiaalsete</i> ja keskkonnavalaste välismõjudega seonduvaid kindlaks määratavaid ja rahaliselt mõõdetavaid kulusid. Põhjendus: Lisaks keskkonnaga seotud välismõjude kuludele peab arvestama ka sotsiaalsete välismõjude kulusid toote või teenuse olulusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Nende kulude hulka võivad kuuluda inimestele tekitatud tervisekahjude</p>	Mittearvestatud	Regulatsioon tuleneb direktiivist 2014/24/EL ega võimalda sotsiaalsete välismõjudega arvestamist.

	või kogukonnale tekitatava kahjuliku mõju leevendamise seotud kulud.		
--	--	--	--

EESTI EHISETTEVÕTJATE LIIT			
5.	Ühtlustada kogu seaduse ulatuses kõik päevad üheselt – tööpäevad, mitte päevad, milleks on kõik kalendris olevad päevad (sh. riigipühad).	Mittearvestatud	Ettepanek ei sisalda põhjendust, milleks ühtlustamine vajalik on. Lähtuvalt menetluslikest eripäradest ning erinevatest direktiividest tulenevalt (näiteks õiguskaitsemeetmete direktiiv) on otstarbekas teatud juhtudel lähtuda tööpäevadest ja teistel juhtudel sätestaja tähtsajad kalendripäevadena.
6.	§ 2 lg 2 kohaselt on sätestatud, et seadus kohaldub vaid üle piirmäära hangetele ehk siis alla piirmäära enam mingit regulatsiooni ei ole ehk sisuliselt siis ehitustööd tavahankijal kuni 150 000, julgeolekul kuni 134 000 ja võrgustikul kuni 414 000 euro enam uue RHS alla ei lähe. <i>-Teeme ettepaneku sätestada, et alla piirmäära tuleb täita riigihangete üldisi põhimõtteid või -Säilitada lihthange või - Hankekorras sätestatakse nõuded riigihangetele alla piirmäära.</i>	Arvestatud	Lihthanke regulatsioon lisatud, alla piirmäärade tuleb kohaldada riigihanke üldpõhimõtteid.
7.	§ 4 p 6 loetus peaks “ja” asemel kindlasti “või” olema	Arvestatud sisuliselt	Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: Hankeleping on ettevõtja ja hankija vahel sõlmitud rahaliste huvidega seotud leping, sealhulgas kontsessioon, mille esemeks on asjad, teenused või ehitustööd.
8.	§ 4 p 7 lõpp on keeleliselt segane ja raskesti mõistetav. Teeme ettepaneku sõnastada 2 eraldi lausega.	Mittearvestatud	Hankemenetlus hõlmab ka väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust, mistõttu oleks eksitav see viia eraldi teise lõikesse.
9.	§ 9 lg 4 sõnastus on pisut ebaõnnestunud stiilis: hankija, kellel puudu kohustus hankekorra kehtestamiseks määrab hankekorras ... <i>Täpsustada sõnastust.</i>	Arvestatud	Sõnastust täpsustatud. Uus sõnastus: Hankija, kellel puudub kohustus hankekorra kehtestamiseks, määratleb vastavad meetmed huvide konflikti ennetamiseks, tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks oma organisatsioonisisese töökorraldust käsitlevas dokumendis või hankekorra kehtestamisel hankekorras.

10.	§ 9 lg 5 juures teeme ettepaneku seadusega kehtestada ka kohustus hankekorra avaldamiseks kodulehel vms. Tänapäevane probleem on see, et neid on võimatu leida. <i>Ettepanek kaaluda ka hankekordade avaldamist riigihangete registris.</i>	Arvestatud	Lisatud kohustus avaldada hankekord hankija veebilehel ning lisada registrisse vastav viide.
11.	§ 16 lg 6 tekitab küsimuse, et kas seal ei peaks mitte riigisisesele piirmäärale viitama? Vastasel juhul on küsimus miks üldse võrgustiku sektori hankijale ka riigisisene piir ette seati kui ta seda selle sätte alusel järgima ei pea. Ja samas valguses ka lg 7 üle vaadata.	Arvestatud sisuliselt	Ebakõlad kõrvaldatud.
12.	§ 16 lg 9 täpsustada, mis juhtub, kui ei täida, kas saab vaidlustada.	Arvestatud sisuliselt	Sätte esitamisest loobutud.
13.	§ 40 lg 4 on keeleliselt konarlik ja arusaamatu. <i>Täpsustada keeleliselt sätet.</i>	Arvestatud	Sätte ümber sõnastatud. Uus sõnastus: Kui hankija aktsepteerib või nõuab pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul, sätestab ta selle hanketeates või juhul, kui võrgustikusektori hankija alustab hankemenetlust kvalifitseerimissüsteemi olemasolu teatega, pakkumuse esitamise ettepanekus.
14.	§ 47 sätestada, et nii hankijal kui ka ettevõtjal oleks võrdne aeg selgituse andmiseks, milleks oleks 3 tööpäeva vastava nõude saamisest. Hankijale ei tohiks jätta võimalust koguda kõik selgituste nõuded kokku ja esitada vastused siis alles 6 päeva enne pakkumuse esitamist, jätmata võimalust pakkujatel lisaselgituste küsimiseks. Hankija poolset selgitust on tihti formaalset laadi ja vajaksid täiendavat selgituse küsimist. Pooldame 6-päevase küsimuste ja selgituste vaba perioodi kehtestamist enne pakkumuste esitamise tähtaega, kuid sellisel juhul tuleks 6-päeva võrra pikendada ka pakkumuste esitamise tähtaegu: -näiteks üle rahvusvahelise piirmäära hangete puhul 52+6 päeva ja alla piirmäära hangete puhul 22+6 päeva. <i>(Sellise sätte kohaldamine Rh.seaduses võiks olla erisuseks ainult ehitustööde riigihangete puhul)</i>	Selgitatud	Eelnõu ei võimalda hankijal koguda selgitustootlused kokku ega esitada vastused alles 6 päeva enne pakkumuste esitamise tähtaega. Hankija peab vastava selgituse nõudele 3 päeva jooksul vastava nõude saamisest arvates. Kui selgitustootluse ja pakkumuste esitamise tähtaja vahele ei jää 6 päeva, ei ole hankija kohustatud selgitusele vastama, ent tal on võimalus seda teha.

15.	<p>§ 48 lg 3 toodud põhjenduste esitamise tähtaeg on ebamõistlikult pikk olukorras, kus reaalselt on hankijal see info olemas, mistõttu selle kiirem edastamine ei tohiks olla problemaatiline. Põhjenduste esitamise aeg 15 päeva, vaidlustamise aeg 10 päeva alates otsuse teada saamisest, peale mida ei saa enam vaidlustada- <i>ei tundu loogiline.</i></p> <p><i>Ettepanek. Kuna põhjendused on teada tuleb need avaldada koos otsusega ja ettevõtja nõudmist vaja ei ole.</i></p>	Arvestatud	Sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule.
16.	<p>§ 77 lg 2. Täpsustada olukorda, kus hankija ei pea dokumente esitama varem kui 6- päeva enne pakkumuse esitamise tähtaega. Siis esitab dokumendid aga pakkujad dokumentide kohta enam täpsustusi küsida ei saa, sest selleks ettenähtud 6 päeva on siis läbi.</p>	Mittearvestatud	Regulatsioon tuleneb direktiivist 2014/24/EL ega näe ette lisapiiranguid hankijale teabe esitamisel.
17.	<p>§ 77 lg 4 p 6, § 100 lg 1 p 10 ja § 120 kohaselt on ilmunud RHSi tagasi ATV kohta info küsimine pakkumuste faasis. Ehitushangete puhul ei ole see aga mõistlik ja ei täidaks ka soovitud eesmärki, kuna tavaliselt ehitusprotsess selleks liiga pikk, et oleks võimalik juba pakkumuste faasis kõik alltöövõtjad deklareerida. See on ka kindlasti punkt, milles sai liikmesriik erinevalt direktiivist ka kokku leppida. <i>Kui muudes valdkondades on ATV-de deklareerimise kohustus mõistlik, siis ehitushangete puhul tuleks kehtestada erisus, mille kohaselt kohustub peatöövõtja pakkumuses deklareerima ainult need alltöövõtjad, kelle näitajatega tõendatakse hankija poolt HD-s kehtestatud referentsi, - pädevus,- ja finantsvõimekuse vms. nõuetele vastamist ehk, kui kvalifitseeritakse ATV näitajate alusel.</i></p>	Selgitatud	Vastavalt RHS eelnõu väljatöötamiskavatsuse koostamisele eelnenud kaasamisprotsessis kokku lepitule, sisaldub eelnõus alltöövõtjate regulatsioon direktiivis 2014/24/EL sätestatud mahus: hankijal on võimalik, kui ta seda soovib, kontrollida alltöövõtjate kõrvaldamise aluseid ja kvalifikatsiooni hankemenetluse käigus, kohustuslik on seda kontrollida selliste alltöövõtjate suhtes, kelle vahenditele pakkuja tugineb. Samuti tuleneb direktiivist hankija kohustus nõuda pakkujalt ehitustööde hankelepingute korral ja nende teenuste hankelepingute korral, kus teenuseid osutatakse objektil hankija otsese järelevalve all, riigihangetes, mille eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda, riigihanke alusdokumentides, et hankelepingu sõlminud pakkuja esitaks hiljemalt hankelepingu täitmise alustamise ajal hankijale teabe selleks ajaks teada olevate alltöövõtjate nimede, kontaktandmete

			ja seaduslike esindajate kohta.
18.	§ 92-s sätestatud tähtaegu tuleks pikendada. RHS on võtnud üle direktiivi miinimumtähtajad ja sellega on nüüd tekkinud olukord, kus reaalsuses tänase 22 päeva puhul alla piirmäära hangetel on hankijal õigus määrata pakkumuse koostamise ajaks 15p ja üle piirmäära hangete korral on see 52p toodud 30p peale ning ehituses on need liiga lühikesed ajad. Hankijad enamasti hakkaks neid kurjalt ära kasutama ja taotluste peale vastavad, et ma olen seadust jälginud ja tähtaega ei pikenda. <i>Ettepanek jätta täna kehtivad tähtajad või kehtestada ehitushangete puhul erisus pikemate tähtaegadega.</i>	Mittearvestatud	Miinimumtähtajad on sätestatud direktiivis 2014/24/EL. Tähtaegade sätestamisel tuleb alati lähtuda hankelepingu esemest, eelkõige selle keerukusest ning kogusest, mahust või hulgast.
19.	§ 100 lg 1 kas seal ei peaks mitte olema ühe või mitme allpool toodu esitamist analoogselt nt nagu on § 174 või eeldab RM et kõike peaks nõudma?	Selgitatud	Eelnõu kohaselt võib hankija kontrollida ettevõtja kvalifikatsiooni, kehtestades selleks vajalikud tingimused. Hankijal puudub kohustus tingimusi sätestada ning neid kontrollida.
20.	§ 100 lg 1 p 1 mida mõeldakse “Kuni viimase RH menetluse algamise” all s.t. sõna viimase tekitab küsimusi. <i>Täpsustada vähemalt seletuskirjas.</i>	Arvestatud sisuliselt	Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: riigihanke menetluse algamise ajaks lõppenud kuni 60 kuu jooksul tehtud hankija kindlaks määratud tunnustele vastavate olulisemate ehitustööde nimekiri ja tõendid selle kohta, et tööd tehti nõuetekohaselt.
21.	§ 100 lg 1 p 6 ja seletuskiri lk 72 ei lähe päriselt kokku. Seletuskirjast saab aru, et töötajate kogemust saab arvestada üksnes pakkumuse hindamise all. Eeldades, et töötajate kogemuse all mõistab RM “kutsekvalifikatsiooni” siis seaduse sõnastus küll nii ranget keeldu ette ei näe. Eeldades, et RM eristab kutsekvalifikatsiooni ja kogemust, siis tahaks teada mis on nende jaoks see sisuline vahe.	Selgitatud	Kutsekvalifikatsiooni all mõeldakse vastavat õigust omava asutuse (näiteks Kutsekoda SA) poolt antud kutsetunnistust, mis tõendab, et isikul on olemas kõik vastavas kutsestandardis kirjeldatud oskused ja teadmised. Isiku kogemus on konkreetsed tööd, mida ta on oma ametialal teinud.
22.	§ 100 lg 1 p 10. Ehituse valdkonnas on seda pakkumuse staadiumis suht raske hinnata. <i>Võiks olla erand ehitushangete puhul.</i>	Selgitatud	Tegemist on hankija õigusega sätestada vastav kvalifitseerimise tingimus, seega juhul, kui ei ole ehitushangetes kohane, ei ole hankijal kohustust seda rakendada.
23.	§ 102 lg 3 lähenemine on uus, mida täna otseselt seaduses ei ole	Selgitatud	Regulatsiooni kehtestamine direktiivis 2014/24/EL

	ehk siis nn isikud kellele tuginetakse võivad saada nn solidaarselt lepingu täitmise eest vastutavaks eeldusel, et HT-s on seda nõutud. <i>Kas sellel on turgu korrastav eesmärk või muu?</i>		on seotud praktilise probleemiga, mille kohaselt tuginesid pakkujad selliste isikute vahenditele, kes hankelepingu tegelikus täitmisel ei osalenud.
24.	§ 103 hankepassi temaatika on ka uus. <i>Vajab ilmselt täpsustamist. Meie ettepanekul võiks ehitushangete puhul kaaluda hankepassi sidumist TEAN nimekirja klassregistreeringu tingimustega.</i>	Selgitatud	Regulatsioon tuleneb direktiivist 2014/24/EL ega saa olla seotud siseriikliku süsteemiga, mis piiraks hangetel osalemist.
25.	§ 121 toodud 50% mahus tehtavate muudatuste regulatsioon. Seaduse sätte sõnastusest ei saa aru kas lubatud on muudatused per juhtum mitte üle 50% ehk siis vajadusel võib teha muudatusi 50%, 50%, 50% jne ning lõpuks on muudatuste maht suurem kui esialgne lepingu maht või pigem siiski mitte. Seletuskirjast justkui saaks aru, et on mõeldud kogumahtu aga seaduse sättest seda nii välja ei loe. <i>Vajab arutamist ja seletuskirjas täpsustamist.</i>	Arvestatud	Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: „/.../kusjuures muudatuste väärtus kokku ei ületa 50 protsenti hankelepingu algsest maksumusest.“
26.	§ 134 lg 2 on viide mõistlikule ajale. Siinkohal teeksime ettepaneku, et vähemalt seletuskirja tasandil annaks suunitluse kuidas sisustada mõiste “mõistlik aeg” kasvõi stiilis, et mõistlik aeg on olenevalt hanke mahust alates x tööpäevast.	Selgitatud	Kontsessioonimenetlus nõuab rohkem paindlikkust kui tavaline hankemenetlus, mistõttu ei ole piirangute kehtestamine suuremal määral kui direktiivis 2014/23/EL sätestatud, põhjendatud. Hankijad ja pakkujad peavad alati mõistlikkuse põhimõtet silmas pidama.
27.	§ 136 lg 2. Seletuskiri võiks avada pisut silmapaistvad funktsionaalsed omadused jms poolt ja antud sätte rakendamisega seonduvat. Hetkel tekitab see küsimusi ning kahtleme selles, et kas hankijad suudavad seda selliselt rakendada, et ei tekiks põhjendatud kahtlusi ebavõrdse kohtlemise teemal või kellegi soosimise teemal vms.	Selgitatud	Innovatsiooni puhul ei ole võimalik olemasoleva olukorra pinnalt esitada näiteid, mis võiksid olla silmapaistvad funktsionaalsed omadused. Ka sättes viidatakse olukorrale, mida hankija ei ole saanud riigihanke alustamise ajal ette näha.
28.	§ 139 lg 3 toodud kontsessiooni andmise tähtajad. Meie hinnangul ei ole tähtajad reaalsed, mistõttu ka siin võiks teha eristuse ehitustööde hangete ja teenuste osas.	Mittearvestatud	Ettepanekust ei nähtu, kas tähtajad on ettepaneku teinud isiku arvates liiga pikad või liiga lühikesed. Miinimumtähtajad on sätestatud direktiivis 2014/23/EL.
29.	§ 152 lg 2. Seletuskiri ütleb, et on lisatud mida peetakse mittevastavaks pakkumiseks. Lugeses seadust ei saa aga täpselt aru, mis see mittevastav on, kuna mõiste „oluline muutmine“ on	Selgitatud	Mõiste „oluline muutmine“ on eelnõus ja seletuskirjas üheselt avatud ning seda mõistetakse kogu eelnõus ühtemoodi. Muudatus on oluline

	<p>hägune. Aru ei saa kust maalt hakkab oluline muutmine ja kust maalt mitte jne. Seletuskiri seda teemat laiemalt ei ava aga meie hinnangul peaks. Täna sees praktikas on olnud selle sätte rakendamise probleeme.</p>		<p>eeskätt juhtudel, kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) muudatusega lisatakse tingimus, mis laiendanuks võimalike riigihankes osalejate või vastavaks tunnistamisele kuuluvate pakkumuste hulka, kui riigihanke alusdokument oleks sellist tingimust sisaldanud; 2) muudatus tingib hankelepingust tuleneva lepinguliste kohustuste vahekorra muutumise pakkuja kasuks hankelepingus sätestamata viisil; 3) muudatus laiendab oluliselt hankelepinguga määratud hankeeseme ulatust; 4) pakkuja asendatakse uue pakkujaga muul kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 5 nimetatud juhul.
30.	<p>§ 160 lg 8 tekitab küsimusi, et mille alusel täpselt hankija need isikud- need taotlejad valib. Seletuskirjast seda ka välja ei loe. Lisaks ei ole selge ka see, kas huvitatud isikul on õigus vaidlustada kui hankija jätab valikust meelega kellegi välja? Kas hankija saab põhjendamata välja jätta, kui ikkagi soovitakse osaleda. Mitu taotlejat üldse peaks hankija välja valima? Võiks olla kasvõi seletuskirjas soovitus, et nt min 3 ja väiksema korral tuleks seda põhjendada vms. See distsiplineeriks hankijaid. Seletuskirjas tuleks kirjeldada, milliste reeglite alusel st mida ei tohi teha.</p>	Arvestatud	<p>Sõnastust muudetud. Taotlejad kvalifitseerimissüsteemis, kellele esitatakse pakumuse esitamise ettepanek, tuleb välja valida analoogselt piiratud ja konkurentsipõhises menetluses taotlejate välja valimisega: selleks tuleb sätestada objektiivsed ja mittediskrimineerivad tingimused.</p>
31.	<p>§ 169 lg 1 p 1. Jääb arusaamatuks miks antud sättes on vaja, et tingimusi <u>olemuslikult</u> ei muudeta olukorras, kus § 152 lg 1 p 1 kasutab sõna “oluliselt ei muudeta”. Miks on vaja analoogse sätte korral võrgustiku sektori hankijale kasutada sõna oluliselt ja kaitse ning julgeolekuvaldkonnas sõna olemuslikult? Miks antud sätte all ega seletuskirjas ei avata analoogselt nagu võrgustiku peatüki all selle mõiste sisu või olemust.</p>	Arvestatud	<p>Sõnastus ühtlustatud analoogselt klassikalise ja võrgustikusektoriga.</p>
32.	<p>Juhime siinkohal tähelepanu, et julgeoleku valdkonnas jäi erandlik</p>	Selgitatud	<p>Kaitse- ja julgeolekudirektiivi 2009/81/EÜ koos</p>

	hankemenetluse liik alles juhaks kui hankijal on vaja samalt pakkujalt lisatöid tellida väljakuulutamisetähtaajaga menetluse käigus- muudel hankijatel seda võimalust ei ole sellises sõnastuses. Vt § 169 lg 4 p 1. <i>Kas nii ongi mõeldud ? ... või kas see peaks olema hoopis lepingu muutmise all nagu teistes valdkondades?</i>		teiste direktiividega ei muudetud, mistõttu ei ole seda regulatsiooni ka eelnõus muudetud.
33.	§ 170 lg 1 toodud tähtajad. Meie ei poolda seda, et ei tehta erisusi eri liiki hankemenetlustel. Lisaks on need tähtajad liiga lühikesed.	Mittearvestatud	Miinimumtähtajad tulenevad direktiivist 2009/81/EÜ. Lisaks sellele tuleb kaitse- ja julgeolekuhangetele kohaldada 2. peatükki 6. peatükis sätestatud erisustega, mistõttu avatud hankemenetlusele kohalduvad üldised tähtajad. Seega ei vasta tõele, et hankemenetluste liikidel ei ole tehtud erisusi. Ettepanekus puudub ka põhjendus.
34.	§ 170 lg 3 meie ei poolda selliseid tähtaegade lühendamise regulatsioone kuna pahatihti kasutavad hankijad neid kurjasti ära ja praktika on see, et kui teha ka motiveeritud taotlus tähtaja pikendamiseks saab pooltel kordadel vastuse, et me ei saa pikendada ja oleme järginud kõiki RHS sätestatud nõudeid. Pikendada ei saada aga pigem seetõttu, et hankijad on oma asjaajamisega jäänud viimasele hetkele ning nt ajaliselt enam ei kannata neil pikendada ning lõppkokkuvõttes hankija suutmatuse tõttu on nn taas pakkujad need kellele see mõju avaldab. <i>Võiks jätta praegu kehtivad tähtajad või kehtestada ehitushangete puhul erisus praegu kehtivate tähtaegadega .</i>	Mittearvestatud	Miinimumtähtajad ja nende lühendamise võimalused tulenevad direktiivist 2009/81/EÜ.
35.	§ 177 lg 4 viide “vastuolus avaliku huviga”. <i>Seletuskiri võiks pisut lahti seletada avaliku huvi mõistet s.t. mida selle all silmas peetakse. Näiteks viitega mõnele seadusele, mis selle mõiste avab.</i>	Selgitatud	Avalik huvi on määratlemata õigusmõiste. Seletuskirja täiendatud.
36.	§ 183 lg 3 Seda punkti toetame igati ja see võiks ka nii seadusesse jääda.	Teadmiseks võetud	Eelnõu sätestab juhtumipõhises järelevalvemenetluses, mis on suunatud otsuse või ettekirjutuse tegemisele, hanke- ja raamlepingu sõlmimise keelu.
37.	§ 184 lg 1 p 1 sätestab et järelevalvemenetlust ei alustata kui	Mittearvestatud	Eelnõu § 185 lg 1 sätestab, et riiklikku ja

	<p>järelevalveteate esitajal on õigus esitada vaidlustus vaidlustuskomisjonile ning § 184 lg 2 annab analoogse õiguse asi jätta läbi vaatamata põhjusel, et isik pole kasutanud oma õigust esitada vaidlustus vaidlustuskomisjonile. Meie seda sätet sellisena ei poolda, sest see piiraks väiksemate ettevõtete vaatevinklist pisut õiguskaitsevahendite rakendamist, kuna nt vaidluse esitamine on kindlasti suuremate kuludega seotud kui järelevalvetaotluse esitamine. Pigem võiks seadusesse jääda nii õigus esitada vaidlustus kui ka pöörduda RM järelevalvesse ka juhul kui pole vaidlustust tähtaegselt või üldse esitatud</p>	<p>haldusjärelevalvet teostab Rahandusministeerium <i>avalikes huvides</i>. Eelnõus on kontseptuaalselt lähtutud olemuslikust vaheteost järelevalvemenetlusel (objektiivse õiguspärasuse kontroll) ja vaidlustusmenetlusel (subjektiivne õiguskaitse). <i>Järelevalve ülesandeks ei ole dubleerida subjektiivset õiguskaitset võimaldavat vaidlustusmenetlust ning halduskohtumenetlust hankeasjades</i>. Seega ei tulene avaliku huvi puudumisel Rahandusministeeriumile järelevalve läbiviimise ülesannet. Ka siis, kui järelevalvemenetluse ajendiks on järelevalveteade, ei ole järelevalve vahetuks eesmärgiks järelevalveteate esitaja õiguste kaitse. Prioriteetseks huvitatud isiku või pakkuja õiguste kaitse viisiks on, järelevalveorgani olemasolule vaatamata, vaidlustusmenetlus ja kohtulik õiguskaitse hankeasjas. Järelevalve käigus riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamine oma totaalse ja absoluutse õigustühistava toime tõttu ei võimalda huvitatud isikutel tulemuslikult kaitsta oma huve ega taastada rikutud õigusi parimal võimalikul viisil, sest riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamise kaudu ei ole ühelgi huvitatud isikul võimalik „<i>saada hankelepingut</i>“. Riigihangete riiklik ja haldusjärelevalve on suunatud riigihangete objektiivse seaduslikkuse tagamisele ja selle esemeks on üldjuhul mitte hankija üksikud otsused või toimingud, vaid hankemenetlus tervikuna (RKHKm 06.03.2014, nr 3-3-1-13-12, p 23). Vaidlustuse esitamise õiguse minetamine, sh. vaidlustuse mittetähtaegne esitamine, ei anna avaldajale õigust</p>
--	--	---

			<p>nõuda oma subjektiivsete õiguste kaitset järelevalvemenetluses. Järelevalvemenetluse eesmärkidega oleks vastuolus, kui järelevalveteate (märgukirja) esitamise võimalus redutseeruks sisuliselt tähtajatute vaidlustuste esitamiseks. Initsieerides Rahandusministeeriumi järelevalve tulemusel ettekirjutuse tegemise või hankemenetluse kehtetuks tunnistamise, saavutab pakkuja võimaluse minna mööda RHS-is ettenähtud vaidlustuse esitamise tähtajast, mis on õiguskindluse ja õigusrahu suhtes lubamatu (vrd. Kanger, L. Maavanema järelevalve halduse üksikaktide ja nende koostamise seaduspärasuse üle. RiTo 19, 2009). Mis puudutab argumenti, et vaidlustuse esitamisega kaasnevad ettevõtjale kulud, siis Euroopa Kohus on nt. leidnud (C-61/14, p 64), et kõrged riigilõivud on hankevaidlustes põhjendatud ega ole vastuolus õigusega tõhusale õiguskaitsele (võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtetega), sest <i>ettevõtja osalemiseks hankemenetluses peab tal olema vastav majanduslik ja finantsseisund</i>. Seega ei ole kohane põhjendada ka järelevalveorgani muutmist hankevaidluste kohtuvälise lahendamise institutsiooniks ettevõtja(te) ebapiisava majandus- ja finantsseisundiga.</p>
38.	<p>§ 186 lg 1 p 3 on viide “oluliselt rikkunud selgituse andmise korda”. Seletuskiri võiks avada millised on igal juhul need nn olulised rikkumise juhud. Vastasel juhul hakatakse seda igas vaidluses eraldi sisustama.</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Eelnõu § 190 lg 1 p 3 kordab kehtiva RHS § 108 lg 1 p-s 3 sätestatud. Tegemist on määratlemata õigusmõistega, mida saab ja peab sisustama kaasusepõhiselt, konkreetse juhtumi tehiosid arvestades (vt. RKHKo 13.06.2003, nr 3-3-1-42-03, p 25). Määratlemata õigusmõiste kasutamine on põhjendatud tagamaks õigusnormile järelevalvemenetluses õiglase lahenduse saavutamiseks</p>

			<p>vajaliku abstraktsuse ja paindlikkuse. Eelduslikult võib selgituste andmise korra rikkumine olla oluline, kui see on tegelikult ja äratuntavalt toonud kaasa huvitatud isikute ebavõrdse kohtlemise. Kuna selgituste andmise korra näiliselt sarnased rikkumised võivad sõltuvalt asjaoludest ühtedel juhtudel kvalifitseeruda olulisteks, ent teistel mitte (<i>nt. on senises järelevalvepraktikas leitud, et kui pakkumuste esitamise tähtpäev ei ole veel saabunud, on selgituste andmise korra rikkumine üldjuhul veel heastatav – pärast pakkumuste esitamist enam mitte</i>), ei ole otstarbekas ja võib olla eksitav tuua seletuskirjas kontekstiväliselt välja hüpoteetilisi juhtumeid, mille korral selgituste andmise korra rikkumine loetakse igal juhul oluliseks. Indikatsiooni saamiseks, milline rikkumine millistel asjaoludel võib olla järelevalvemenetluses käsitletav olulisena, soovitage tutvuda järelevalvepraktikaga. Rahandusministeerium avaldab riigihangete infoportaalil regulaarseid ülevaateid ja järelevalvetegevuse kokkuvõtteid, samuti on avaldatud hankijatele tehtud ettekirjutused ja otsused ning valimipõhise järelevalve kontrollaktid.</p>
39.	<p>§ 204 lg 1 võiks rääkida siiski tööpäevadest. Jaanipäeva ja jõulude nädalal vähendab see kalendripäevade loogika oluliselt võimalusi õiguskaitsevahendite kasutamiseks ning minu teada ei keela ka direktiiv otseselt rääkida pikemast ajast kui seal ette nähtud.</p>	Selgitatud	<p>Kõikide tähtaegade sätestamisel eelnõus on lähtunud direktiividest tulenevatest tähtaegadest, mis omakorda on sätestatud lähtudes pakkujate ja hankijate äärmiselt vastakatest huvidest.</p>
40.	<p>§ 205 p 5 – täna probleem selles, et hankijad ei oska alati kvalifikatsiooni kontrollida vastavalt enda antud tingimustele ning pooltel juhtudel ei paista ka tingimuste täitmine esitatud andmetest välja ning see on toonud ka nn pimevaidluste laine. Pimevaidluste korral ei ole aga võimalik kohe alguses tõendeid esitada piisava detailsusega. Seda saaks teha siis kui kõikidele pakkujatele oleks</p>	Arvestatud	<p>Sõnastust muudetud. Uue sõnastuse kohaselt peab vaidlustaja esitama üksnes tema valduses olevad tõendid. Ülejäänud vajalikud tõendid kogub vaidlustuskomisjon.</p>

	näha millised kvalifikatsiooni tõendavad tõendid (referentsid jms) on esitatud. Lisaks pole selle sätte kohta ka seletuskirjas midagi sisulist.		
41.	§ 206 viimane lause. Tuleks pisut lahti seletada kuidas sellest täpselt aru saada s.t. et kuidas neid tähtaegu nn vaidlustuse muutmisel täpselt vaadatakse. Ka seletuskirjast ei selgu midagi täpsemat.	Selgitatud	Koosmõjus eelnõu § 210 lõikega 1 loetakse, et nõue on esitatud tähtaegselt, kui see on esitatud §-s 204 sätestatud tähtaegu järgides. Eraldi vaidlustuse teksti tervikuna esitamisel § 210 lg 2 alusel ei oma kõnealused tähtajad tähtsust.
42.	§ 217 lg 3 kas sellest tuleb nii aru saada, et vaidlused vaadatakse läbi uue seaduse järgi mitte selle järgi, mis kehtis pakkumuse esitamise ajal? Ka seletuskirja lugedes ei ole üheselt arusaadav.	Selgitatud	Eelnõu § 221 lg 1 kohaselt nimetatakse riigihangete seaduseks seadust, mis kehtib enne eelnõu jõustumist. Eelnõud nimetatakse eelnõus käesolevaks seaduseks.
43.	Põllumajandusministeerium teeb ettepaneku p 13 täiendada eelnõud sättega, mille kohaselt on ettevõtja kohustatud selgitustaotlusele vastama täpselt ja õigeaegselt. Siin on meie hinnangul pigem probleemi alge hankijates endas s.t. nad kirjutavad nii segase HD kokku ning sellest on võimatu aru saada ja siis hakkavad küsima mingeid selgitusi, mis tekitavad pakkujates küsimusi, et mida hankija nüüd vastuseks saada tahab ja sealt tulevadki need hankija jaoks segased vastused. Ka hankijad ise peaksid selgemini ja paremini küsimusi esitama.	Selgitatud	Vastavalt PÕM ettepanekule sõnastust muudetud. Uus sõnastus: § 114 lg 2: (2) Hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele, <u>kui pakkuja ei esita tähtaegselt hankija nõutud selgitusi või pakkuja selgituste põhjal ei ole võimalik üheselt hinnata pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.</u> Hankija võib tunnistada pakkumuse vastavaks, kui selles ei esine sisulisi kõrvalekaldeid riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest.“
44.	Põllumajandusministeeriumi ettepanek p 16 on see millega me ei nõustu kuna seal on ideoloogia vahe s.t see probleem oleks kõrvaldatud ega tekiks üldse kui hankijad keeleliselt hakkaksid korrektselt asju kirja panema ning annaks endale ka aru mida miski tähendab ehk siis kurja juur selle teema juures meie hinnangul keelekasutus ja selle oskamine ning hankija jaoks võib tunduda mingi sõna eemaldamine või koma lisamine nn “näpuvea” parandamisena aga keeleliselt võib see sisu oluliselt muuta.	PÕM märkus mitteamestatud	PÕM ettepanekus nimetatud juhud on kaetud sättes sisalduvaga, mille kohaselt ei ole tähtaega vaja pikendada, kui muudatus riigihanke alusdokumendis ei saa kaasa tuua muudatusi pakkumuses (näiteks kirjavigade puhul).
45.	Sotsiaalministeeriumi kirja p 14 me arvame et § 81 lg 2 ja 3	Selgitatud	Seletuskirja täiendatud. Kuivõrd üle rahvusvahelise

	tähtajad on igati mõistlikud ja meie SoMi ettepanekut ei poolda.		piirmäär hantete puhul tuleb uue tähtajaga hanteteade esitada avaldamiseks ka EL Väljaannete Talitusele, kellel on uue hanteteade avaldamiseks aega 5 päeva, on ka selliste hantete puhul tähtaja pikendamine lubatud üksnes vähemalt 5 päeva võrra.
46.	Sotsiaalministeeriumi kirja p 15. Me ei ole sellega päri kuna hetkel ei lugenud seadusest välja erisusi asjade, teenuse ja ehitustööde hantete tähtaegades analoogselt nagu on täna ning niigi on tähtajad lühenenud ja ehitustööde puhul on juba praeguste tähtaegadega kriitiline. Asjade ostmine ja teenuse tellimine on muu teema.	Selgitatud	Eelnõus on sisse toodud lihthanke regulatsioon. Lihthankes on tähtajad lühemad kui riigihankes üle siseriikliku piirmäär: tähtaeg pakkumuste esitamiseks 7 kalendripäeva, ooteaeg samuti 7 kalendripäeva. Tähtajad alla rahvusvahelise piirmäär ei ole sätestatud võrdsena nendega, mis on sätestatud direktiivis 2014/24/EL. Näiteks on pakkumuste esitamise tähtaeg avatud hantemenetluses üle rahvusvahelise piirmäär elektrooniliste hantete puhul 30 päeva, alla rahvusvahelise piirmäär 15 päeva. Tähtajad on lühemad ka teistes menetlustes. Pakkujate seisukohalt on kehtiva regulatsiooni kohaselt lihthankes 4-tööpäevane pakkumuste esitamise tähtaeg ehamõistlikult lühike. Hantemenetluse kiire ja paindliku läbiviimise eesmärk ei kaalu üles asjaolu, et pakkujad ei ole sellise lühikese aja jooksul suutelised pakkumust koostama, mis pärsib oluliselt konkurentsi.
47.	Sotsiaalministeeriumi kirja p 24. Me ei arva, et selliste % ette seadmine nt kõikidele hantetele oleks OK.	Selgitatud	Eelnõu kooskõlastusringil laekus institutsioonidelt ja huvigrupidelt mitmeid ettepanekuid põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste tagasilükkamise aluste ja menetluse kohta. Ettepanekuid analüüsid ja nende esitajatega täiendavalt konsulteerides jõuti järeldusele, et käesoleval ajahetkel ei pruugi osutada mõistlikuks

			<p>eelnõuga kavandatavaid norme sisuliselt ümber kujundama asuda. Seda eelkõige põhjusel, et õiguskindluse tagamise aspektist on põhjendatud ära oodata Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-115/14 <i>RegioPost</i>.</p> <p>Ülevõetavad direktiivid iseenesest ei adresseeri, kuidas peaks hankija põhjendamatult madala maksu-musega pakkumused ära tundma ning see on jäetud liikmesriikide kohtu- ja halduspraktika kujundada, eeldusel, et vastav praktika oleks Euroopa Liidu õigusega kooskõlas.</p>
48.	Sotsiaalministeeriumi kirja p 25 alltöövõtjatele otsemaksete teema. Meie ei poolda SoMi seisukohta seda reguleerida RHS-is. Ehituse sektoris ei ole see mõistlik kuna tekib liiga palju õigusküsimusi ning tellija sageli ei tea ka ATV lepingu sisu.	Selgitatud	Otsemaksete võimalus selguse mõttes eelnõusse lisatud. Otsemaksed on võimalik sätestada riigihanke alusdokumentides ka VÕS § 80 alusel.
49.	Eesti Maaomavalitsuste Liidu kirja p 5 toodud ettepanek "samuti võiks anda hankijale õiguse pakkuja mitte kvalifitseerida hankija järgmisel sarnase teenuse hankel kui pakkuja on hankijaga lepingu sõlmimisel viivitanud ja sellest tulenevalt on hankijale tekitanud kahju". Uus lepingu sõlmimise regulatsioon RHSis ei ole enam selline, mis annaks suuresti viivitamiseks pakkujatel võimalusi seega ei ole seda ka vaja meie hinnangul lisada.	Selgitatud	Ettevõtjale seatavad võimalikult kvalifitseerimise tingimused on läbi nõutavate dokumentide loetelu sätestatud ammendavalt direktiivis 2014/24/EL, mistõttu ei ole kvalifitseerimise aluse lisamine siseriiklikult lubatud.
50.	Riigikontrolli ettepaneku p 4. Selle ettepaneku teeks ka meie hetkel hankekord ääretult raskesti kättesaadav.	Arvestatud	Hankeplaani avaldamise kohustus lisatud.
51.	Riigikontrolli ettepanek p 7 see eelotsuse teema on kindlasti asi mida võiks lasta RM kaaluda st sel juhul on kõigil rohkem õiguskindlust. RM tänane loogika et kirjutan arvamuse lõppu ja see ei ole siduv - on arusaamatu. Kui seaduse väljatöötaja ei julge ka siduvaid arvamusi anda, siis kes?	Selgitatud	Rahandusministeerium on põhjalikult analüüsinud eelotsuse võimalikkust riigihangetes ning jõudnud järeldusele, et eelotsust analoogselt MKS alusel antava eelotsusega ei ole võimalik riigihangetes rakendada. Üheks suureks probleemiks on eelotsuse siduvuse küsimus, kuivõrd riigihangetes on palju

			osapooli ja kõikidele ei saa EL struktuurivahendite eraldamist reguleeriva õiguse valguses olla ühe asutuse tehtud eelotsus siduv. Alternatiivina nähakse eelnõus ette võimalus hankija taotlusel hankekorra kooskõlastamine Rahandusministeeriumi poolt.
--	--	--	---

EESTI ELEKTRITÖÖDE ETTEVÕTJATE LIIT			
52.	<p>EETEL on jätkuvalt seisukohal, et riigiasutuse mõistet direktiivis 2011/7/EL tuleks käsitleda selliselt, et sellega on hõlmatud ka riigile kuuluvad äriühingud, mis tegutsevad RHS §-des 83–89 nimetatud valdkondades. Meie hinnangul ei ole õigustatud, et kindla ja prognoositava tuluvooga riigi äriühingud ajatavad oma rahalisi kohustusi, kehtestades enam kui 30 päeva pikkusi maksetähtaegasid (nt 45 päeva, 95 päeva), samas, kui valdavale enamusele elektritarbijatest on maksetähtaeg alla 20 päeva. Selliste üldisest tavast oluliselt kõrvale kalduvate maksetähtaegadega kaasneb ainuüksi EETEL-i liikmetele põhjendamatu kulu (summaarselt üle 100 000 €/aastas).</p> <p>Meie seisukoht tugineb eelkõige direktiivi 2011/7/EL art 1 lõikes 1 sõnastatud direktiivi eesmärgile ning preambula punktidele 14 ja 23. Samuti rõhutame, et kui äriühing on hankija RHS § 10 lõike 3 alusel ning võib olla hankija ka RHS § 10 lõigete 1 ja 2 alusel, ei ole meie seisukohalt põhjendatud võimaldada sellisel äriühingul ühel juhul rakendada 60-päevast maksetähtaega, aga teisel juhul kohustada teda järgima 30-päevast maksetähtaega. EETEL-i seisukohtade põhjendused on esitatud 08.05.2015 selgitustaotluses.</p> <p>Muudatusettepanek: Kuna VÕS § 821 lõikes 3 sätestatud piirang (keeld tugineda kokkuleppele, millega nähakse ette 30 päevast pikem maksetähtaeg) peaks EETEL-i hinnangul rakenduma ka riigile kuuluvaile nn võrgustikusektori ostjatele, kuid VÕS § 821 lõike 3 sõnastus ei ole selles osas üheselt selge,</p>	Selgitatud	<p>Ettepaneku arvestamiseks tuleb anda võimalus arvamust avaldada kõigil osapooltel, mistõttu ei ole selle arvestamine eelnõu raames võimalik. Ettepanekus viidatud direktiivi ülevõtmisega ning VÕS sisulise muutmisega saab tegeleda Justiitsministeerium.</p>

leiame, et tuleks kaaluda VÕS § 821 lõike 3 sõnastuse täiendamist.

Vastav täiendus VÕS-s oleks võimalik teha uue riigihangete seadusega, mille eelnõu on Rahandusministeeriumis väljatöötamisel käesoleval ajal. Riigihangete seaduse eelnõu seisuga 15.05.2015, mis on avaldatud eelnõude infosüsteemis 20.05.2015 (edaspidi **RHS eelnõu**), § 229 näeb ette, et VÕS § 821 lõigetes 11, 3 ja 4 ning § 113 lõikes 10 asendatakse tekstiosa „§ 10 lõikes 1 või 2“ tekstiosaga „§ 6 lõikes 2“. RHS eelnõu § 6 lõige 2 sätestab avaliku sektori hankija ning § 6 lõige 3 võrgustikusektori hankija. Seega RHS eelnõu kohaselt kavandatakse üksnes muuta VÕS § 821 viited nii, et need vastaksid uue riigihangete seaduse vastavatele sätetele, kuid sisulist muudatust see kaasa ei too.

Lähtudes meie 08.05.2015 selgitustaotluses esitatud põhjendustest, teeb EETEL ettepaneku kaaluda RHS eelnõu koostamise käigus VÕS täiendamist sellisel viisil, et § 821 lõigetes 11, 3 ja 4 ning § 113 lõikes 10 toodud piirangutega oleks üheselt mõistetavalt hõlmatud ka riigile kuuluvad äriühingud, mis tegutsevad võrgustikusektoris.

Oleme seisukohal, et selline regulatsioon oleks kooskõlas direktiivi 2011/7/EL art 12 lõikega 3, mille kohaselt liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada sätteid, mis on võlausaldajatele soodsamad kui direktiivi 2011/7/EL järgmiseks vajalikud sätted. Samuti oleks selline regulatsioon meie hinnangul täielikult kooskõlas direktiivi 2011/7/EL preambulas väljendatud kaalutlustega. Ka oleks maksimaalselt 30-päevase maksetähtaja kehtestamine riigile kuuluvate võrgustikusektori hankijate puhul igati mõistlik ja põhjendatud, arvestades, et poolte kokkuleppe puudumisel loetakse ka ettevõtjate vahelistes lepingutes maksetähtajaks 30 päeva (direktiivi 2011/7/EL art 3 lg 3 b) ning

	<p>VÕS 821 lg 1).</p> <p>Leiame, et meie poolt tõstatatud küsimus on oluline ning selle arutamiseks ja meie seisukohtade põhjalikumaks tutvustamiseks oleks otstarbekas ja vajalik korraldada nõupidamine Rahandusministeeriumi ja EETEL-i esindajate vahel. Palun andke teada, milline võiks olla Teile selliseks nõupidamiseks sobilik aeg.</p> <p>Dialoogi mittetekkimisel oleme sunnitud selgitama oma seisukohti meedia vahendusel. Nagu eespool nimetatud, tähendab Eesti Energia põhjendamatult pikkade maksetähtaegade mõju vähemalt 100 000 € suurust lisakulu aastas, mis varem või hiljem kajastub võrgutasude hinnas.</p>		
--	---	--	--

EESTI ENERGIA			
53.	<p>RHS eelnõu § 6 lg 2 punkt 6 järgi loetakse avaliku sektori hankijaks muu hulgas äriühing, mida põhiliselt rahastavad või mille juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest rohkem kui poole määravad või mille juhtimist muul viisil kontrollivad koos või eraldi avaliku sektori hankijad või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi vastavad isikud.</p> <p>RHS eelnõu § 6 lg 2 punkt 7 täpsustab, et avaliku sektori hankija on lisaks eraõiguslik juriidiline isik, mis vastab käesolev lõike punkti 6 sätestatud rahastamise või kontrolli tunnustele ning mis on asutatud eesmärgiga täita põhi- või kõrvaltegevusena ülesannet avalikes huvides, millel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu.</p> <p>RHS eelnõu seletuskirjas on toodud alljärgnev põhjendus § 6 lõike 2 punktide 6 ja 7 osas:</p> <p><i>„Vältimaks lõputuid vaidlusi riigi poolt kontrollitavate äriühingutega, kas nad on või ei ole hankijad, on eelnõus regulatsioon, et juhul, kui on täidetud vastav kontrollikriteerium, ei pea nende äriühingute puhul enam hankijaks määratlemiseks</i></p>	Arvestatud	Sätte esitamisest loobutud.

olema täidetud avaliku huvi ülesande kriteerium. Riik ega kohalik omavalitsus ei asuta otseselt ega kaudselt äriühinguid kunagi üksnes kasumi teenimiseks, vaid alati antakse äriühingule mingi avalik ülesanne, mida ta peab täitma ja mis on äriühingu sisuline eesmärk. Riik soovib ülesande täitmise delegeerida ning on ühtlasi valinud äriühingu vormi, kuivõrd eesmärgiks peab olema ka mõistliku kasumi saamine. Seetõttu on selliste äriühingute argument, millega kaitstakse nende hankijaks mitteolemist ja mille kohaselt on nende eesmärgiks üksnes kasumi teenimine, paljasõnaline.”

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 26. veebruari 2014 direktiiv nr 2014/24/EL (edaspidi Hankedirektiiv) Artikkel 2 lg 1 punkt 1 kohaselt, on avaliku sektori hankijad riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud, ühe või mitme sellise omavalitsuse või avalik-õigusliku isiku moodustatud ühendused.

Hankedirektiiv artikkel 2 lg 1 punktis 4 on „avalik-õigusliku isiku” legaaldefiniitsioon, mille järgi loetakse isik avalik õiguslikuks isikuks juhul, kui on vastavus kõigile nimetatud all järgnevatele tingimustele:

- a) see on moodustatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi üldistes huvides ning sellel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu;
- b) see on juriidiline isik ning
- c) seda rahastavad põhiliselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või muud avalik-õiguslikud isikud; selle juhtimine toimub kõnealuste omavalitsuste või avalik-õiguslike isikute järelevalve all; selle haldus-, juhtimist- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või muud avalik-õiguslikud isikud.

Eelnõu seletuskirja põhjendus, et avaliku sektori hankija mõiste laiendamise tingis vajadus vältida lõputuid vaidlusi riigi poolt kontrollitavate äriühingutega seoses hankijas olemise või

	<p>mitteolemisega, ei saa olla kindlasti piisav selleks, et käsitada riigi äriühinguid tingimusteta avaliku sektori hankijatena.</p> <p>Hankedirektiivi järgi ei ole kasumi teenimisele suunatud riigiäriühinguid avaliku sektori hankijateks, mistõttu on Hankedirektiivi avalik-õigusliku isiku mõiste võetud Eelnõusse üle valikuliselt, sisustades mõistet oluliselt laiemalt Hankedirektiivist.</p> <p>Riigile kuuluva äriühinguna on EE puhul kindlasti täitmata vähemalt Hankedirektiiv artikkel 2 lg 1 punkt 4 alapunktis a toodud eeldus, sest EE tegevusel ei tohiks olla ärilist iseloomu. EE tegutseb kasumi saamise nimel vabaturu tingimustes samadel alustel ja reeglite järgi nagu EE erakapitalil põhinevad konkurendid.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku:</p> <p>1. muuta RHS § 6 lg 2 punkti 6 ja kehtestada see uues sõnastuses: "§ 6 (2) 6) „juriidiline isik, mis on asutatud kindla eesmärgiga täita ülesandeid avalikes huvides ning selliste ülesannete täitmisel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu ja mida põhiliselt rahastavad või mille juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest rohkem kui poole määravad või mille juhtimist muul viisil kontrollivad koos või eraldi avaliku sektori hankijad või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi vastavad isikud;“ ja</p> <p>2) kustutada eelnõust RHS § 6 lg 2 punkt 7.</p>		
54.	<p>RHS § 16</p> <p>Eelnõus on läbivalt kasutatud põhimõtet, et kui hankija alustab riigihanget registris ilma vastava seadusest tuleneva kohustuseta, on hankija kohustatud järgima vastavale riigihankele käesolevas seaduses sätestatud riigihanke menetluse korda.</p> <p>Arvestades, et registris tehtava menetluse üks eesmärk on tagada menetluse läbipaistvus ja kontrollitavus (sh on nimetatud eesmärgid Eelnõu järgi väljatoodud kui menetluse olulisemad</p>	Arvestatud	Sätte esitamisest loobutud.

	<p>põhimõtted), tuleks registri kasutamist pigem soodustada. Lisaks vähendab registri kasutamine võimaliku vaidluse korral oluliselt halduskoormust kõigil seotud osapooltel.</p> <p>Eelnõuga on paraku mindud vastassuunas ja vabatahtliku registri kasutamise puhul nõutakse rangema menetluse läbiviimist. Selline käsitlus kindlasti vähendab registri kasutamist, mistõttu palume kaaluda regulatsiooni muutmist nimetatud osas.</p>		
--	---	--	--

	<p>EESTI HAIGLATE LIIT</p>		
<p>55.</p>	<p>Esialgsed turu-uuringud-</p> <p>Eelnõu § 10 reguleerib riigihanke ettevalmistamist esialgsete turu-uuringute teel. Turu-uuringu käigus võib hankija konsulteerida vastavas valdkonnas tegutsevate isikutega. Saadud teavet võib kasutada riigihanke kavandamisel ja läbiviimisel tingimusel, et see ei moonuta konkurentsi. Turu-uuringu läbiviimisel ja selle käigus saadud teabe kasutamisel tagab hankija mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtete järgimise. Seletuskiri täiendab, et esialgne turu-uuring tuleks dokumenteerida.</p> <p>Eelnõu § 10 tugineb direktiivi artiklile 40 ning oma olemuselt adresseerib väga olulist teemat. On selge, et riigihanke ettevalmistamise etapi kvaliteet määrab riigihanke sisulise õnnestumise ning selle, kas olemasolevat konkurentsi õnnestub maksimaalselt ära kasutada. Samas väärib äramärkimist, et direktiivi artikkel 40 räägib turul tegutsevatelt isikutelt nõu saamisest, kuid eelnõu § 10 räägib neilt teabe saamisest. Viimane on oluliselt laiem mõiste ning kui nõu saamise puhul võib rääkida turul tegutsevalt isikult hanke korraldamisse intellektuaalse panuse saamisest, siis teabe alla kuuluvad ka näiteks hinnakirjad ja toodete tehnilised ja funktsionaalsed kirjeldused, mille läbitöötamine on asjade ostmise riigihanke puhul elementaarne. Seega praeguse eelnõu kohaselt tuleks hakata dokumenteerima ka</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Eelnõu sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule.</p>

	<p>hinnakirjade jms kogumist, mida me ei pea kindlasti mõistlikuks täiendavaks halduskoormuseks. Kui hankija läheb potentsiaalselt pakkujalt hanke läbiviimiseks nõu küsima, siis sellises olukorras on kõrgendatud hoolsusnõuete rakendamine ja nende nõuete täitmise dokumenteerimisest tekkiv täiendav halduskoormus õigustatud.</p> <p>Teeme ettepaneku viia eelnõu rohkem kooskõlla direktiiviga ning reguleerida turul tegutsevatelt isikutelt nõuannete saamisega seonduvat, mitte igasuguse teabe saamisega seonduvat. Sellisel juhul haakuks § 10 paremini ka §-ga 11 ja 94 lg 4 p 7, mis näeb ette tõsised meetmed ja potentsiaalse negatiivse tagajärje, kui turu-uuringus osalenud isik ei suuda tõendada, et tema kaasatus ei moonutanud konkurentsi.</p>		
56.	<p>Lihthanked- Eelnõu § 15 sätestab uued riigihangete piirmäärad, millega kaotatakse lihthanke menetlus koos selle piirmääradega. Eelnõust loeme, et riigihanke piirmäär tuuakse alla, st 20 000 euro peale asjade ja teenuste hankelepingute puhul. Praegu kehtiva seaduse järgi on asjade ja teenuste hankelepingute sõlmimiseks korraldatavad hanked lihthanked, kui hanke eeldatav maksumus on vahemikus 10 000 kuni 39 999 eurot (kust algab riigihange). Kokkuvõttes on eelnõust kadunud lihthanke korraldamise menetlus.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas põhjendatakse seda peamiselt asjaoluga, et senine lihthanke regulatsioon on seaduses mitmeti mõistetav, ebamäärane ning probleemne, ning hankijatele on jäänud liiga suur kaalutusruum, mida ei osata õigesti kasutada. Kõige selle tulemusel korraldavad hankijad lihthanke menetlusi suuresti avatud hankemenetluse reeglite järgi, st rangemalt kui seadus kohustab, mis ei täida lihthanke eesmärki. EHL ei toeta lihthanke menetluse kaotamist.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeadete avalikustamist, teatud lühikeste tähtaegade sätestamist ja ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud: Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik 60 000 eurot; Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik 300 000 eurot; Sotsiaal- ja eriteenuste siseriiklik piirmäär 300 000 eurot.</p>

Esiteks on lihthangete kaotamise põhjendusena välja toodud, et hankijate jaoks on regulatsioon ebamäärane ja segane, ning seepärast maandavad hankijad eksimise riske ja korraldavad lihthankeid avatud hankemenetluse reeglitega. EHL leiab, et kuna lihthanke ärakaotamise põhjuseks on toodud regulatsiooni ebamäärasus, siis oleks loogiliseks ja loomulikuks lahenduskäiguks regulatsiooni parandamine. Seega siis olemasolevate sätete selgemaks muutmine ja täpsustamine, et lihthanke korraldamine muutuks hankijale arusaadavamaks, mis viiks iseenesest selleni, et lihthangete läbiviimisel poleks vaja enam toetuda avatud hankemenetlusele ja lihthanke eesmärgid – hankijale vähekoormav, samas läbipaistev ja pakkujatele konkurentsi võimaldav, oleksid täidetud.

EHL leiab, et viimasest riigihangete seaduse muutusest 2012. aastal, kui kehtiv lihthankeid puudutav regulatsioon loodi, on alles nüüdseks hankijad jõudnud lihthanke enda jaoks lahti mõtestada, välja mõelda ja sätestada selleks vajalikud menetlusreeglid enda hankekordades ning süsteem on muutunud selgeks. Nüüd ongi jõutud punkti, kus lihthanke menetlus on saanud omaseks ja on võimalik vabaneda ka avatud hankemenetluse raamidest. Uue eelnõuga oleks muidugi igati tervitatav, kui ka seaduse tasandil seniseid probleemkohti täpsustataks, mis aitaks lihthangete kasutamisele tõeliselt kaasa ja seeläbi ka realiseeruksid lihthangetele pandud eesmärgid.

Eelnõus on loogilise ja evolutsioonilise lahenduse asemel valitud ootamatult aga drastiline tee ja lihthange sootuks ära kaotatud. Tulemusena on toodud riigihanke määra hoopis alla, väga madalale, 20 000 euro peale (asjad ja teenused). EHL leiab, et see tähendab hankijatele suurenevat halduskoormust, et hakata läbi

	<p>viima juba alates 20 000 eurost hankeid n-ö täismahus, kõiki maksimaalseid riigihanke piiranguid ja kohustusi järgides. Halduskoormuse kasv on märkimisväärne ning leiame, et valitud vahend ei ole proportsionaalne eesmärgi suhtes.</p> <p>EHLi ettepanek on pigem säilitada lihthanke regulatsioon, seda täiustada, ning hoopis kaotada vahelt ära riigihanke piirmäär, ning lubada Eestis läbi viia hankeid lihthangetena kuni rahvusvahelise piirmäärani, mis oleks kooskõlas ka Euroopa Liidu direktiivide mõttega määrata ranged reeglid ja piirangud hangetele alates rahvusvahelisest piirmäärast. Kuna lihthangete puhul on võimalik vältida hanke vaidlustamist hankelepingu viivitamatu sõlmimisega pärast tulemuste kinnitamist, siis leiame, et selleks, et pakkujatel säiliks siiski vaidlustamise võimalus, kehtestada piir, et nt alates 60 000 eurost kehtib lihthangetel siiski lepingu sõlmimisele kohustuslik ooteaeg.</p> <p>Juhul, kui eelnev ettepanek tõsta lihthanke piirmäära kuni rahvusvahelise piirmäärani peaks osutama liiga revolutsiooniliseks, teeme alternatiivselt ettepaneku määrata lihthanke maksumuse vahemikuks 20 000 eurot kuni 60 000 eurot.</p> <p>Eeltoodud mooduseid kasutades ei peaks (suur)hankijad pidevalt suurendama oma hankijate personali, et saada kätte neidsamu asju ja teenuseid, mida nagunii juba soetatakse, pressides aga soetamise protsessi hankemenetluse rangetesse ja tihti eluvõõrastesse raamidesse ja tehes suuresti mõttetut paberitööd, vaid saaks keskenduda juba toimivate reeglite efektiivistamisele ning jõuda vajaminevate ostutehinguteni ilma ebaseproportsionaalse halduskoormuseta, sealjuures säiliks läbipaistvus ja avatus ja konkurentsi edendamise pool ka positiivsena pakkujatele.</p>		
57.	Riigi tervishoiuvaru	Mittearvestatud	Euroopa Liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõttest

<p>EHL toob välja ka ühe eraldi teema, mis senises seaduses ja ka uues eelnõus on täiesti tähelepanuta jäänud, kuid valmistab piirkondlikele haiglatele suuri raskusi.</p> <p>Nimelt, vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele nr 222 „Tervishoiukorraldus hädaolukorras“ § 8 lg 2: „<i>Julgeolekuvaru hoidmiseks ja uuendamiseks sõlmib Sotsiaalministeerium lepingud Vabariigi Valitsuse poolt julgeolekuvaru hoidjateks kinnitatud piirkondlike haiglatega ning teavitab sellest Siseministeeriumi.</i>“ Vastavalt nimetatud määruse § 4 lg 2 on piirkondlikeks haiglateks, kellel on tervishoiuvaldkonnas hädaolukorras vastutuspiirkonnad ja kellele (ainsana Eesti Vabariigis) on seatud riiklikud kohustused, SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla ning SA Tartu Ülikooli Kliinikum. SA Tartu Ülikooli Kliinikum (edaspidi Kliinikum) on juba viimased 14 aastat seega olnud Eesti Vabariigi tervishoiuvaru (ainsaks) hoidjaks, SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla ruumide puudumise tõttu nimetatud tegevusega ei tegele.</p> <p>Riigi tervishoiuvaru hoidmine ja varus olevate ravimite ja muude meditsiinivahendite pidevaks asendamiseks tuleb Kliinikumil varus olevaid kaupu enne aegumistähtaega ära müüa. Probleem on aga kerkinud sellest, et Kliinikumi pakutavast kaubast ei ole valdavalt ükski isik huvitatud, kuna säilivusaega on jäänud minimaalselt ning hinna osas ei ole võimalik suuri järeleandmisi teha, kuna vastasel juhul ei hüvitata Kliinikumile kaupade ostuhindu. Eriti määravaks teguriks, miks Kliinikumilt riigi tervishoiuvarusse kuuluvaid kaupu aegumise eelselt ükski teine haigla osta ei soovi, on see, et teised selliste kaupade kasutajad on samuti RHS mõttes hankijad, kellel on sõlmitud hankelepingud nende kaupade pidevaks tarneks kolmandate isikutega ning kellel seega RHSist tulenevalt on keelatud hankeväliselt samu kaupu soetada. Isegi, kui Kliinikumilt oleks võimalik kaupu isegi alla</p>		<p>tulenevalt saab erandeid direktiivide kohaldamisalast teha üksnes direktiivis endas, mistõttu ei ole erandite nimekirja täiendamine siseriiklikult võimalik. Ettepanekus kirjeldatud olukorras on võimalik kasutada väljakuulutamisetähtaegade tähtsustamisega hankemenetlust eelnõu § 51 p 2 (kehtiva RHS § 28 lg 7 p 2) alusel, kui riigihanke eeldatav maksumus on väiksem rahvusvahelisest piirmäärast ja ostetakse asju väga lühikese aja jooksul pakutud eriti soodsat võimalust ära kasutades tavalisest turuhinnast oluliselt madalama hinnaga.</p>
--	--	--

hankehinna soetada ehk hoida kokku riigi raha. Mitte-hankijatest turuosalised ei soostu aga Kliinikumilt riigi tervishoiuvarust kaupu ostma peamiselt põhjusel, et tervishoiuvarust müüdavate kaupade lühikesi järgijäänud säilivustähtaegu arvestades pole Kliinikumi hind ikkagi piisavalt odav, et see neile majanduslikult mõttekaks osutuks. Sellises olukorras tuleb suur hulk kaupu aga lihtsalt maha kanda.

EHL näeb lahendusena, kui RHS näeks ette erisuse hankijatele, mis võimaldaks riigi tervishoiuvarust kaupade ostmisel mitte kohaldada riigihangete seadust ning lubaks hankijatele riigi tervishoiuvarust ka hankeväliselt kaupu soetada. Sel moel oleks veel kehtivate säilimisaegadega kaupu võimalik praktikas realiseerida ning kokkuvõttes hoida kokku riigi raha, kuna riigi soetatud kaubad leiavad kasutuse ning riigil jäävad ära suuresti need kulud, mis on ette nähtud aegunud kaupade kahjutustamisele ning riigi tervishoiuvarust oleks kaupu võimalik soetada ka soodsalt. Samuti oleks tegu mõistliku kauba ringluse korraldamisega, kuna jääks ära kasutuskõlblike kaupade hävitamine ja seega laiemalt ka materiaalsete ressursside raiskamine.

Nõnda näeme lahendusena, et RHSis nähtaks ette erand riigi tervishoiuvarust kaupade soetamisel. Näiteks lisada eelnõu § 12 täiendav punkt, mis kohalduks riigi tervishoiuvarust kaupade hankimisele. Tegu on Eesti Vabariigi mõistes erandliku olukorraga, kuna riigi tervishoiuvarusid mujal Eestis rohkem ei ole, seepärast pole antud probleemi osas võimalik eeldada laiapõhjalist puudutatud isikute ringi, kuid olukorras, kus Kliinikumile on peale pandud taoline riiklik kohustus, on Kliinikumi jaoks tegu tähtsa küsimusega, mille osas ootame tõsiseltvõetavat arutelu, kuna tegu on Eesti Vabariigi strateegilist

	varu puudutava eriolukorraga.		
58.	<p>Patsientidele kasutamiseks antavate meditsiiniseadmete hankimine-</p> <p>Toome välja veel ühe kitsaskoha riigihangete korraldamisel riigihangete seaduse nõuete järgi. Nimelt, tervishoiuteenuse osutamise raamides tuleb ette olukordi, kus patsiendile antakse üle tema elutegevust toetav, parandav või säilitav meditsiiniseade, ilma milleta ei ole osutatud tervishoiuteenusel eesmärgipärast mõju, nt kodused hapnikravivahendid ja kodused patsientide ventilaatorid, kuuldeaparaadid jms. Nimetatud seadmeid toodetakse laias valikus ning iga patsient peab saama talle sobiliku aparadi, mis vastaks täpselt tema tervislikule seisundile ja isiku eripäradele. Patsient lahkuv aparadiga koju ning haigla neid aparate ise seega ära ei tarvita. Paraku tähendab see haigla jaoks mitmekümne eri aparadi tüübi ja liigi soetamist, et patsiendil oleks võimalik leida temale sobilik. Mitmekümneosaliste hangete korraldamine on halduslikult keeruline, koormav ning kokkuvõttes ka mõttetu, kuna pakkujaid on väga piiratud arv ning ka hankega jõutaks samasse olukorda, kus oldaks ilma hanketa, kuid hankemenetluse kulud on see-eest kõrged. Leiame, et tervishoiuteenuse osutamisel patsientidele kasutamiseks antavate meditsiiniseadmete hankimise osas peaks RHS-is olema ettenähtud erand eelnõu § 12 erandite hulgas.</p>	Mittearvestatud	Erandite laiendamine ei ole võimalik, kuivõrd erandeid riigihangete kohaldamisest saab teha üksnes direktiivi tasemel. Olukord, kus patsient peab saama valida mitme erineva seadme vahel, et välja selgitada talle sobilik, ei olene kuidagi sellest, kas seadmed on soetatud riigihankega või riigihanke väliselt, mistõttu ei saa siin olla tegemist riigihangete reeglite ebasobivusega.
59.	<p>Hoonetesse ehituslikult kinnitatud valve- ja tehniliste süsteemide hooldus- ja kasutusteenuste hankimine</p> <p>Soovime, et RHSis lahendataks paremini küsimus teenuste hankelepingute osas, mis puudutavad hoonetesse ehituslikult kinnitatud valve- ja tehniliste süsteemide hooldus- ja kasutusteenuste hankimist.</p> <p>Nimelt on nt hoone ATS-süsteemid üles ehitatud printsiibil, et</p>	Mittearvestatud	Erandeid ja erandliku hankemenetluse kasutamise aluseid ei ole võimalik eelnõusse lisada, kuivõrd need saavad olla kehtestatud üksnes direktiivi tasemel. Ettepanekus kirjeldatud probleemi saab lahendada tehnosüsteemi ja selle hoolduse hankimisega koos, lisades riigihanke alusdokumentidesse võimaluse hoolduslepingu uuendamiseks eelnõu § 24 lg 1 p 1 alusel.

ATS paigaldised hoonesse paigaldanud ettevõtte hooldab ainult tema enda poolt paigaldatud süsteeme. Seega kord hoonesse paigaldatud süsteemi saab hooldada vaid üks konkreetne ettevõtte ja ilma süsteemi hoonest ehitusliku eemaldamise ja täiesti uue süsteemi vedamiseta ja paigaldamiseta teised pakkujad süsteemile (seadusega kohustuslikke) hooldustöid ei tee. Nõnda tuleb sellise hooldusteenuse hanke korraldamisel arvestada asjaoluga, et kui hanke võidab mõni uus pakkuja kui olemasolev teenusepakkuja, tuleb hoonetest eelmine süsteem maha võtta ja paigaldada ja seadistada uus. Kuigi pakkujad pakuvad hooldusteenust koos paigaldiste väljavahetamisega „hinna sees“, siis tegelikkuses on ümbervahetus arvestatud pakkumuse hinna sisse, mistõttu on tegu sellevõrra ikkagi riigile kallima teenusega ning kokkuvõttes riigi raha ebamõistliku kulutamisega.

Samuti põhjustab sage süsteemide ümbervahetus nt Kliinikumis kui töötavas tervishoiuasutuses ebavajalikku töö häirimist ning pidev vahetus on ka sisu poolest ebamõistlik ning vastuolus tavapärase elukorraldusega, kus hoonesse paigaldatud süsteeme ei vahetada välja, kui olemasolev süsteem toimib ning kulud on tegelikkuses eri pakkujate vahel võrreldavas suurusjärgus.

Antud juhul ei ole abi ka kehtivas seaduses sätestatud sättest, mis lubab korraldada väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hanget, kuna tehniliselt on süsteemid hoonest eemaldatavad ja seega RHSis ettenähtud erandi kohaldamiseks alus puudub. ATS on üks näide, kuid analoogseid hoonesse ehituslikult paigaldatud süsteeme leidub teisi (nt hädaolukorra paanikanupud), mille hooldus, kohati aga ka kasutus, on seotud ühe ettevõttega ning uue pakkuja tulek tähendab kogu süsteemi väljavahetust. EHL sooviks, et **antud situatsioon kajastuks ka RHS-is, kas eelnõu § 12 erandite hulgas või § 50 väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega**

	hangete regulatsiooni täiendusena.		
60.	<p>Hankelepingu sõlmimine raamlepingu puhul- Raamlepingu tegemise üheks eesmärgiks on hilisemate ostude protseduuri lihtsustamine. Selles kontekstis on üllatav, et eelnõu § 31 lg 10 näeb raamlepingu järgi tegutsedes ette 14-päevase ooteaja hanke tulemustest osapooltele teatamise ja hankelepingu sõlmimise vahele. Mõistame vajadust anda osalistele võimalus tulemuste vaidlustamiseks, kuid arvestades vaidlustuse esitamise üldist 10-päevast tähtaega on 14 päeva ilmne liialdus.</p> <p>Teeme ettepaneku eelnõu § 31 lg 10 sätestada ooteaja pikkuseks 7 päeva.</p>	Arvestatud osaliselt	Ooteaja pikkust lühendatud 10 päevale. Vastavasisuline regulatsioon tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2007/66/EÜ, mistõttu ooteaega veelgi lühendada ei ole võimalik.
61.	<p>Märgised- Eelnõu § 89 sätestab, et hankijal on õigus nõuda asja või teenuse omaduste tõendamiseks konkreetse märgise olemasolu. Samas § 113 lg 7 kohaselt juhul, kui objektiivsetel asjaoludel ei ole pakkujal võimalik nõutud märgist saada, peab hankija märgise asemel aktsepteerima muid asjakohaseid tõendeid selle kohta, et pakutavad asjad või teenused vastavad märgise või hankija esitatud nõuetele. Nimetatud sätetest võib jääda ekslik mulje, justkui oleks kõik märgised asendatavad asjakohaste tõenditega. See ei tohiks aga nii olla, seaduse alusel kohustuslikud märgised (nt meditsiiniseadmete turule lubamiseks vajalik CE märgis) ei tohiks olla muude tõenditega asendatavad.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada § 113 lg 7 lausega, mis sätestaks, et selles ettenähtud erand ei kehti nende märgiste osas, mille omamine on asja või teenuse müügiks seaduse alusel kohustuslik.</p>	Arvestatud	Täpsustus lisatud vastavalt ettepanekule.
62.	<p>Pakkumuse konfidentsiaalsus- Eelnõu § 109 lg 5 kohaselt on pakkumus konfidentsiaalne ning pakkumuses sisalduvat teavet võib avaldada üksnes eelnõus sätestatud juhtudel ja korras. § 110 lg 5 kohaselt märgib pakkuja pakkumuses, millised andmed on pakkuja ärisaladus. § 112 lg 2</p>	Arvestatud	Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: § 110 lg 5: Pakkumus on konfidentsiaalne kuni käesoleva seaduse § 116 lõikes 1 nimetatud pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse tegemiseni. Pakkumuses sisalduvat teavet võib avalikustada

	<p>kohaselt tehakse pakkumuste avamisel registris avalikuks pakkumuse esitanud pakkujate nimed ja registrikoodid. § 112 lg 6 kohaselt ei avalikusta hankija pakkumuste avamisel pakkumuste sisu selles osas, mille pakuja on pakkumuses ärisaladusena märkinud. Pakkuja ei või ärisaladusena märkida pakkumuse maksumust ega osamaksumusi, kui neid arvestatakse pakkumuste hindamisel, ega muid pakkumuste hindamise kriteeriumidele vastavaid pakkumust iseloomustavaid numbriliste näitajate väärtusi.</p> <p>Kogu selles kontekstis tundub § 109 lg 5 segadusttekitavana. § 110 ja 112 koosmõjus on arusaadav, et registris avaldatakse pakkujate nimed ja registrikoodid ning pakkumuse sisust ei avalda hankija seda, mis on märgitud ärisaladusena. Järelikult ülejäänud võib hankija järelepärimise alusel siiski avaldada, kuid § 109 lg 5 sätestatu tekitab siin küsimusi. Kui kogu pakkumus on konfidentsiaalne ning selles ärisaladusena märgitud ei tohi avaldada, siis jääb ebaselgeks, mis staatuses on ikkagi pakkumuse ärisaladuseks mitteolev osa.</p> <p>Teeme ettepaneku pakkumuse konfidentsiaalsuse teemat eelnõus täpsustada.</p>		<p>üksnes käesolevas seaduses sätestatud juhtudel ja ulatuses.</p> <p>§ 111 lg 5: Pakkuja märgib pakkumuses, millised andmed on pakuja ärisaladus. Pakkuja ei või ärisaladusena märkida pakkumuse maksumust ega osamaksumusi, kui neid arvestatakse pakkumuste hindamisel, ega muid pakkumuste hindamise kriteeriumidele vastavaid pakkumust iseloomustavaid numbriliste näitajate väärtusi.</p> <p>§ 113 lg 8: Hankija ei avalikusta pakkumuste sisu selles osas, mille pakuja on pakkumuses ärisaladusena märkinud.</p> <p>Seletuskirja täiendatud.</p>
63.	<p>Hankelepingu tühisus-</p> <p>Eelnõu § 119 lg 3 näeb ette juhud, mille puhul väljakuulutamisetähtaeg hankemenetluse kasutamisel on hankeleping tühine, muuhulgas nähes alusena ette selle, kui hankija „on esitanud igale pakkujale tema nõudel eduka pakkumuse võrdluse tema esitatud pakkumusega vastavalt käesoleva seaduse § 48 lg 3 p 3.“. Tundub arusaamatu, kuidas saab seaduse nõuete järgimine tuua kaasa hankelepingu tühisuse. Võimalik, et teksti on sattunud kirjaviga. Loogiline oleks, kui hankelepingu tühisuse tooks kaasa see, kui seaduses nõutud võrdlus jäetakse esitamata.</p> <p>Teeme ettepaneku eelnõu § 119 lg 3 p 3 tekst üle vaadata.</p>	Arvestatud	<p>Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatule on väljakuulutamisetähtaeg läbirääkimistega hankemenetluse korral hankeleping tühine, kui väljakuulutamisetähtaeg läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine ei olnud käesolevas seaduse alusel lubatav ja hankija tegevuse tulemusena on ettevõtja kaotanud võimaluse oma huve vaidlustusmenetluses kaitsta.</p>

64.	<p>Hankelepingu ülesütlemine- Eelnõu § 122 lg 1 annab hankijale võrreldes võlaõigusseadusega täiendavaid võimalusi hankelepingu ennetähtaegseks ülesütleamiseks. P 1 kohaselt saab lepingu üles öelda siis, kui „hankelepingus soovitakse teha muudatusi, mis ei ole käesoleva seaduse §-s 121 sätestatu kohaselt lubatavad“. Selline umbisikuline sõnastus (soovitakse) võib tekitada raskusi sätte kasutamisel. Kui mõeldud oli seda, et soov peab olema hankijal, siis tuleks see nii ka kirja panna. Kui soov peaks olema üksipuha kummal osapoolel või osapooltel samaaegselt, siis tuleks see nii kirja panna. Kuna ülesütlemise õigus on eelnõu § 122 lg 1 kohaselt hankijal, siis võib eeldada, et sellise õiguse kasutamine tõuseb päevakorda siis, kui just hankija ise ei ole olemasoleva lepingulise suhtega rahul.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu 122 lg 1 p 1 järgnevalt: „hankija soovib hankelepingus teha muudatusi, mis ei ole käesoleva seaduse §-s 121 sätestatu kohaselt lubatavad“.</p>	Arvestatud sisuliselt	Sõnastust muudetud lähtuvalt direktiivi 2014/24/EL art 73 p a tekstist. Uus sõnastus: „1) hankelepingus on tehtud muudatusi, mis ei ole käesoleva seaduse §-s 123 sätestatu kohaselt lubatavad;“.
-----	---	------------------------------	---

EESTI INFOTEHNOLOOGIA JA TELEKOMMUNIKATSIOONI LIIT (ITL)			
65.	<p>Teeme ettepaneku defineerida RHS-is sotsiaalkindlustusmaksete mõiste. Eelnõu § 173 sisaldab <i>sotsiaalkindlustusmaksete</i> sõna, kuid see ei ole ei RHS-is ega teistes õigusaktides defineeritud. Eelnõu tekst: <i>§ 173. Pakkujate ja taotlejate hankemenetlusest kõrvaldamine</i> <i>(1) Hankija ei sõlmi hankelepingut ja kõrvaldab hankemenetlusest ettevõtja:</i> <i>./.../</i> <i>2) kellel on riikliku maksu, makse või keskkonnatasu maksuvõlg maksumaksete seaduse mõttes või maksu- või sotsiaalkindlustusmaksete võlg tema asukohariigi õigusaktide kohaselt või hankija asukohajärgse kohaliku maksu maksuvõlg</i></p>	Mittearvestatud	Kuivõrd eelnõu kohaselt ei ole sätestatud eraldi miinimumpiiri, alla mille maksuvõlga eelnõu kohaselt maksuvõlak ei loeta, on ettepanekus kirjeldatud praktiline probleem lahendatud olemasoleva eelnõu sõnastusega. Eesti pakkujate puhul on eelnõus kasutatud eraldi määratlust: „kellel on maksu, <u>makse</u> või keskkonnatasu maksuvõlg MKS mõttes“. Töötuskindlustuse- ja kogumispensionimaksed kuuluvad kõnealuses sättes makse määratluse alla. Välismaiste pakkujate kohta käib määratlus: „maksu- või sotsiaalkindlustusmaksete võlg tema asukohariigi õigusaktide kohaselt“, kuivõrd maksud ja maksed ning sotsiaalkindlustussüsteem ei ole kõikides

	<p><i>maksukorralduse seaduse mõttes.</i></p> <p>Põhjus: Kuna kehtivas Eesti õiguses sotsiaalkindlustusmaks mõistet ei ole defineeritud, siis on selguse huvides vajalik see mõiste seaduse tasandil defineerida ning võrdsustada/hõlmata selle makse võla käsitlus maksuvõla mõistega, mis lahendaks kehtiva RHS § 38 puhul praktikas tõusetunud probleemi – RHS-i mõttes loetakse riiklike või elu- või asukoha kohalike maksude võlaks pakkuja poolt tähtpäevaks tasumata riiklike või elu- või asukoha kohalike maksude ja tähtpäevaks tasumata jäetud maksusummalt arvestatud intressi võlga, mis ületab 100 eurot (ning maksuvõlg ei ole ajatatud), kuid sotsiaalkindlustusmaksete (s.o eelduslikult töötuskindlustus- ja kogumispensioni makse) puhul eeltoodud piirang ei kehti. Seega loetakse ebaõiglaselt sotsiaalkindlustusmaksete puhul maksuvõlaks igasugune võlg või sellelt arvestatud intress, mis ületab 0 eurot ning mida ei ole ajatatud.</p>		<p>liikmesriikides ühte moodi reguleeritud.</p>
66.	<p>Teeme ettepaneku sätestada RHS-is erand, mille kohaselt tarkvara hankimisel tuleb kasutada ainult olulusringi kulude meetodikat (mitte madalaimat hinda).</p> <p>Selleks lisada eelnõu §-i 85 uus lõige 5¹ järgmises sõnastuses: (5¹). Tarkvara hankimisel peab hankija kasutama ainult käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud kriteeriumit.</p> <p>Põhjus: Oleme seisukohal, et hankija peab alati suutma määratleda ja hinnata hangitava asja või teenuse kvaliteeti. Infosüsteemide tarkvara hangetel oleks see saavutatav olulusringi (elutsükli) pikkuse määratlemisega ja vastavate kulude arvestamisega pakkumuste hindamisel. Tarkvara hange ei ole hankijale ühekordne kulu vaid tarkvara nõuab kogu olulusringi (elutsükli) jooksul püsikuludena finantseerimist. Tarkvara arenduse lahendus (arhitektuur, kvaliteet, nõuded riistvarale jms) määrab oluliselt tarkvara soetamise kogukulu olulusringi jooksul. Seetõttu peame oluliseks tarkvara hankimisel kasutada ainult</p>	<p>Mittearvestatud</p>	<p>Eelnõu § 86 lg 4 kohaselt võib hankija arvestada majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamisel ainult pakkumuse hinda või kulu üksnes juhul, kui hankija jaoks sõltub pakkumuse majanduslik soodsus ainult pakkumuse hinnast või kulust ja kõik muud tulevase hankelepingu tingimused, sealhulgas hankelepingu esemega seotud kriteeriumid, on riigihanke alusdokumentides ammendavalt kindlaks määratud. Seega juhul, kui tarkvara hankimisel on oluline olulusringi kulu ning kvaliteedi hindamine, ei ole hankijal õigust pakkumuste hindamisel üksnes soetusmaksumuselt lähtuda.</p>

	<p>olelusringi metoodikat.</p> <p>Antud ettepaneku juures on mõeldud nii tellitava tarkvara arendust kui ka litsentseeritavat tarkvara.</p>		
67.	<p>Kuna eelnõu § 120 lõike 2 sõnastus on ebaselge ja võib tekitada väärarusaama nagu käiks see ainult ehitushangete kohta teeme ettepaneku see ümber sõnastada.</p> <p>Muutmissetpanek on järgnev:</p> <p>(2) Ehitustööde hankelepingute korral ja nende teenuste hankelepingute korral, kus teenuseid osutatakse objektil hankija otsese järelevalve all, nõuab hankija riigihangetes, mille eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda riigihanke alusdokumentides, et hankelepingu sõlminud pakkuja esitaks hiljemalt hankelepingu täitmise alustamise ajal hankijale teabe selleks ajaks teada olevate alltöövõtjate nimede, kontaktandmete ja seaduslike esindajate kohta. Hankija nõuab hankelepingu sõlminud pakkujalt sama teabe esitamist kõikide lisanduvate hankelepingu täitmise seotud alltöövõtjate kohta ja teabe esitamist selle kohta, kui hankelepingu täitmise alustamise ajal näidatud alltöövõtjat asendatakse.</p> <p>Põhjus: Eelnõu § 120 lõike 2 sõnastus on ebaselge ja võib tekitada väärarusaama nagu käiks see ainult ehitushangete kohta. Eelnõu seletuskirjast on küll üheselt väljaloetav, et eelnõu koostajad on silmas pidanud üleüldiselt teenuseid, mitte kitsalt ehitusteenuseid kuid peame vajalikuks eelnõu sõnastust muuta.</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõu regulatsioon tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2014/24/EL. Väljatöötamiskavatsuse koostamisel toimunud kaasamisprotsessis väljendati ülekaalukalt seisukohta, et alltöövõtjatega seonduv regulatsioon peaks eelnõusse sisse toodama muutmatul kujul, st kohustuslikkuse astet ei tohiks suurendada. Seega ei ole sätte sõnastamisel laiendatud kohustust kõikidele teenustele nagu on esitatud ettepanekus.</p>
68.	<p>Peame vajalikuks sätestada eelnõus, et juhul kui pakkuja on esitanud pakkumuses hankelepingut täitva isiku väljastpoolt oma ettevõtet (s.o teise isiku vahendite tuginemine), siis peab pakkumus sisaldama ka vastava isiku kinnitust, et ta osaleb hankelepingu täitmisel.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada § 102 lõiget 2 järgnevalt (täiendus tekstis allajoonitud):</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõu § 103 lg 1 teise lause sõnastust täiendatud järgmiselt: „Selleks peab ta hankijale vastuvõetaval viisil tõendama, et nendel isikutel on vastavad vahendid olemas, nad on nõus vahendite kasutamisega ning pakkuja või taotleja neid hankelepingu täitmisel kasutab.“.</p>

	<p>(2) Käesoleva seaduse § 100 lõike 1 punktis 6 sätestatud hariduse ja kutsekvalifikatsiooni ning vastava kogemuse osas on teise isiku vahenditele tuginemine lubatud üksnes juhul, kui hankelepingu või selle osa täitmiseks on vajalik sellise hariduse, kutsekvalifikatsiooni või kogemuse olemasolu ning isikud, kelle vahenditele tuginetakse, täidavad vastavat hankelepingut või selle osa isiklikult. <u>Teise isiku vahenditele tuginemise korral peab pakkuja esitama hankijale pakkumuses vastava isiku kirjaliku kinnituse hankelepingu või selle osa isikliku täitmisega nõustumise kohta.</u></p> <p>Põhjendus: Kirjaliku kinnituse esitamise korral maandatakse risk, kus isik ei ole teadlik tema näitajatele tuginemisest ning hankijale ei võimaldata faktiliselt sellist kompetentsi nagu pakkumuses lubatud. Samuti aitaks see vältida praktikas juba üles kerkinud probleemi, kus pakkumuses esitatakse teise ettevõtte töötajaid ilma, et vastavad isikud oleksid teadlikud nende CV-de pakkumuses esitamisest.</p>		
69.	<p>Selleks, et hankija hindaks raamhangete korraldamisel hanke mahtusid realistlikult, peame vajalikuks neile panna ka suurem vastutus selle eest.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada § 119 uue lõikega 1¹:</p> <p>§ 119. Hankelepingu sõlmimine</p> <p>(1) Hankija ei või anda nõustumust hankelepingu sõlmimiseks enne 14 päeva möödumist pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kohta teate esitamisest (edaspidi ooteaeg). Enne ooteaja möödumist sõlmitud hankeleping on tühine. Ooteaega ei pea kohaldama hankelepingu sõlmimisel raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi alusel, väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetluse korral või juhul, kui muud liiki hankemenetluses on esitanud pakkumuse ainult üks pakkuja.</p> <p><u>(1¹) Ühe pakkujaga raamlepingu sõlmimisel on hankijal kohustus tutvustada hankimise plaani ja juhul kui lepingu täitmise käigus</u></p>	Mittearvestatud	Raamlepingu üheks omaduseks on asjaolu, et see ei ole pooltele siduv. Raamlepingu regulatsioon tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2014/24/EL, mistõttu ei ole seda võimalik siseriiklikult kitsendada.

	<p>toimuvad selles olulised muudatused, sellest pakkujat teavitada.</p> <p>Põhjendus: Ei ole õiglane sundida pakkujaid igaks juhuks panema kinni oma ressursse ja lõpuks olema olukorras, kus tegelikult raamhankes ettenähtud töömahtusid olulises mahus ei tellitagi.</p>		
70.	<p>Lisada eelnõusse kvalifitseerimise nõue, mille kohaselt viimasel kahel aastal peab ettevõtte olema tasunud vähemalt 75% antud alamsektori keskmise töötajade töötajade kohta. Selleks teeme ettepaneku lisada § 99 lõikele 1 uus punkt 5 ning uus lõige 3¹ järgnevas sõnastuses:</p> <p><u>5) andmed pakkuja või taotleja poolt tasutud töötajade kohta hankelepinguga seotud valdkonnas või hankelepingu esemele vastavas osas kuni viimase kahe riigihanke menetluse algamise ajaks lõppenud majandusaasta jooksul, mis näitavad nõutud minimaalse töötajade suuruse.</u></p> <p><u>(3¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 5 alusel võib hankija nõuda, et pakkuja või taotleja peab kahel eelneval aastal olema tasunud vähemalt 75% antud alamsektori keskmise töötajade suurusest töötajade kohta.</u></p> <p>Põhjendus: Kahjuks on olemas võimalus kus hankel osaleb ja võidab pakkuja kes ilmselgelt töötajade optimeerib näiteks ostes töötajatelt "intellektuaalset omandit" vms.</p>	Mittearvestatud	<p>Andmed, mida hankija võib ettevõtjate kvalifitseerimisel nõuda ja seeläbi tingimused, mida võib kvalifitseerimisel seada, on ammendavalt sätestatud direktiivis 2014/24/EL, mistõttu ei ole siseriiklikult võimalik neid laiendada.</p>
71.	<p>Proportsionaalsuse tagamine pakkuja ja hankija vahel hankemenetlusest kõrvaldamisel.</p> <p>Teeme ettepaneku muuta § 94 järgnevalt:</p> <p>§ 94. Pakkuja ja taotleja kõrvaldamise alused</p> <p>(4) Hankija võib jätta isikuga hankelepinguga sõlmimata ja kõrvaldada hankemenetlusest ettevõtja:</p> <p>8) kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud riigihankelepinguid, mille tagajärjel on leping ennetähtaegselt üles öeldud, nõutud kahjutasu või rakendatud muid sellega võrreldavaid sanktsioone;</p> <p>Põhjendus: Vastavalt võlaõigusseadusest tulenevate</p>	Mittearvestatud	<p>Kõrvaldamise aluse ulatuse, mille kohaselt on seda võimalik rakendada ka juhtudel, kui hankelepinguga rikkumisega on kaasnenud mõne teiste õiguskaitsevahendi rakendamine peale hankelepinguga ülesütlemise, määrab kindlaks direktiiv 2014/24/EL, mistõttu ei ole selle kitsendamine siseriiklikult lubatud.</p>

	õiguskaitsevahendite regulatsioonile jääb sanktsioonide mahu ja sisu määramine liigselt hankija suva alla. Kui oluline rikkumine on toimunud ja see on fikseeritud lepingu ülesütlemisega, siis on pakkujale jäetud võimalus ennast kaitsta.		
72.	<p>Tegevuste kajastamine eelnõus loogilises järjekorras. Teeme ettepaneku muuta eelnõus § 110 lõigete 2 ja 3 järjekorda:</p> <p>§110. Pakkumuse esitamine (2) Pakkuja võib pakkumuse enne pakkumuste esitamise tähtpäeva registri kaudu tagasi võtta. Kui pakkumus või selle osa esitatakse käesoleva seaduse § 46 lõikes 2 kehtestatud korras, esitab pakkuja pakkumuse tagasivõtmiseks hankijale pakkumusega samas vormis sellekohase teate. (32) Kui pakkuja esitab pakkumuste esitamise tähtaja jooksul uue pakkumuse, ei muutu tema eelnevalt esitatud pakkumused seetõttu kehtetuks. (23) Pakkuja võib pakkumuse enne pakkumuste esitamise tähtpäeva registri kaudu tagasi võtta. Kui pakkumus või selle osa esitatakse käesoleva seaduse § 46 lõikes 2 kehtestatud korras, esitab pakkuja pakkumuse tagasivõtmiseks hankijale pakkumusega samas vormis sellekohase teate.</p> <p>Põhjendus: Eelnõu praeguses sõnastuses räägitakse pakkumuse tagasivõtmisest ja järgnevas lõikes esitamisest. Loogiline oleks kõigepealt rääkida pakkumuse esitamisest ja alles siis tagasi võtmisest.</p>	Arvestatud	Lõigete järjekorda muudetud.

EESTI JÄÄTMEKÄITLJATE LIIT (EJKL)			
73.	Kontsessioonide reguleerimine Korraldatud jäätmeveo turg põhineb käesoleval ajal suuresti ainuõigustel, mis antakse läbi teenuste kontsessiooni andmise hangete.	Arvestatud	Teenuste kontsessioonide osas on eelnõu muudetud ning piirmäärad on järgmised: 1. Rahvusvaheline piimäär: 5186000 eurot

<p>Aastatepikkune praktika on näidanud, et konkurents turul on suhteliselt tihe ja vaidlused turuosaliste vahel (samuti hankijatega) on tavapärased. Antud turu seisukohalt on seetõttu väga oluline, et oleksid selged ja konkreetset reeglid, mis tagaksid turuosaliste õiguste kaitse ning väldiksid turutõrgete tekkimist.</p> <p>Osundame, et väljakujunenud Euroopa Liidu õiguspraktika kohaselt peaks avaliku võimu poolt majandustegevuseks ainuõiguste andmine toimuma läbi vastava teenuse osutaja - ettevõtja määramise objektiivsete, proportsionaalsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumite hindamise teel. Eri- või ainuõiguste andmine on sisuliselt kontsessiooni andmine, mis eeldab kohase menetluse läbiviimist, mida on korduvalt kinnitanud ka Riigikohus (vt nt RKHKo 12.10.2011 otsus haldusasjas nr 3-3-1-31-11, p 15; RKHKo 27.10.2010 otsus haldusasjas nr 3-3-1-66-10, pp 13-16). EJKL toetab korraldatud jäätmeveo jätkuvalt allutamist RHS-is sätestatud teenuste kontsessiooni korraldamise reeglitele, kuna üksnes selge menetluskord tagab vastava turu toimimise.</p> <p>Eelnõu tekitab siinkohal kahjuks jäätmeveohangete reeglite osas teatava tühimiku. Erinevalt kehtivast RHS-st (RHS § 16 lg 1), ei reguleeri eelnõu alla piirmäära jäävaid hankeid enam üldse ning on täielikult ära kaotatud senine lihthangete reeglistik.</p> <p>Meie arusaama kohaselt kontsessioonilepingute sõlmimist, mis jäävad allapoole 250 000 eurost lävendit, RHS edaspidi ei reguleeri. Tuleb samas tähele panna, et 250 000 euro suurune piirmäär on korraldatud jäätmeveoturu kontekstis juba sedavõrd kõrge, et kui jätta kõrvale mõned suuremad linnad Eestis, so eelkõige Tallinn, Tartu ja Pärnu, siis valdav enamus tulevastest korraldatud jäätmeveo hangetest RHS-is sätestatule kuidagi alluma ei hakka.</p>		<p>2. Siseriiklik piirmäär: 300000 eurot</p> <p>Taastatud on ka lihthanke instituut, mille läbiviimise kohustus algab teenuste kontsessioonide puhul 60000 eurost. Kui lepingu eeldatav maksumus on alla 60000 euro, peab hankija kohaldama riigihangete üldpõhimõtteid.</p>
---	--	--

Samas puudub Eesti õiguses menetluskord, mida saaks sellisel juhul rakendada. Aastaid tagasi reguleeris eri- ja ainuõiguste andmist KonkS § 17 lg 3 alusel antud Vabariigi Valitsuse 25.09.2001 määrusega nr 303 kehtestatud eri- või ainuõiguse andmiseks avaliku konkursi korraldamise kord. Nimetatud volitusnorm konkurentsiseaduses, nagu ka eelviidatud Vabariigi Valitsuse määrus, tunnistati kehtetuks just selle argumendiga, et kui võrd kontsessioonide andmist reguleerib RHS (sh ka alla 40 000 eurose piirmäära puhul tuleb lähtuda RHS-i üldpõhimõtetest), puudub vastava erikorra järele sisuline vajadus.

Eelnõu tekitab aga olukorra, kus erikorra puudumise korral ei allu korraldatud jäätmeveo turul tegutsemise õigus enam üldse mitte mingisugustele konkursireeglitele ja puudub mistahes mehhanism konkurentsipõhiseks turureguleerimiseks. EJKL tunneb tekkiva olukorra pärast sügavat muret, kuna senine kogemus on näidanud, et selgete ja konkreetsete konkursireeglite olemasolu (sisaldagu need reeglid siis RHS-is või mujal) on sellel turul väga vajalik.

Probleemi saab EJKL hinnangul lahendada kolmel viisil:

1) eelnõu § 15 lg 1 p-s 4 sätestatud teenuste kontsessiooni piirmäära alandamine (näiteks 20 000 euron, millisel juhul oleks RHS-iga hõlmatud ka suur osa korraldatud jäätmeveo hangetest),

2) korraldatud jäätmeveo osas jäätmeseadusesse erireegli kehtestamine, mis kohustab korraldatud jäätmeveos korraldama teenuste kontsessiooni andmise RHS-is sätestatud menetluskorda järgides tavapärasest piirmäärast madalama kontsessiooni eeldatava maksumuse korral, näiteks muutes JäätS § 1 lg 5 esimest lauset järgmiselt:

(5) Kui kontsessiooni eeldatav maksumus ületab 20 000 eurot,

	<p><i>kohaldatakse korraldatud jäätmeveo tellimisele riigihangete seaduses sätestatud kontsessiooni andmise korda, arvestades käesoleva seaduse erisusi. [...]</i></p> <p>3) varasemalt kehtinud eri- ja ainuõiguste andmise korra taaskehtestamine.</p> <p>EJKL hinnangul on esimesed kaks varianti teostatavad kõige hõlpsamini ja minimaalse ajakuluga</p>		
74.	<p>Sisetehingute piirangu reeglistik</p> <p>Käesoleval ajal on korraldatud jäätmeveoturu toimimiseks oluline eelkõige reeglistik, mis piirab nn sisetehingute (<i>in-house</i>) erandi kasutamist korraldatud jäätmeveo osas. Vastav reeglistik tuleneb JäätS § 1 lg-st 5, mille kohaselt ei kohaldata korraldatud jäätmeveole RHS-s sätestatud sisetehingute reeglistikku. Ka kehtiv RHS § 141 lg 3 p 1 keelab sisetehingute tegemise teenuste kontsessioonide andmise korral.</p> <p>EJKL on seisukohal, et antud põhimõtte peaks kindlasti säilima ka tulevikus, so teenuste kontsessioonide andmine tervikuna või vähemalt korraldatud jäätmeveo korraldamine peaks olema sisetehinguna jätkuvalt keelatud. Tulenevalt aga asjaolust, et eelnõu kohaselt alla 250 000 piirmäära jäävatele teenuste kontsessioonidele (ehk korraldatud jäätmeveo turu puhul enamusele kontsessioonidest) RHS üldse ei rakendu, on eelnõu §-s 13 sätestatud sisetehingute reeglistik (ja sellekohased piirangud) tulevikus korraldatud jäätmeveo turul suuresti mittekohalduv ning piirangu jätkuvus on seega illusoorne.</p> <p>Eelnõu § 222 p-s 1 tehtav täpsustus JäätS § 1 lg 5 teksti siinkohal mingit leevendust ei too, kuna nimetatud säte rakendub tulevikus</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Uute direktiivide sisetehingu regulatsioon on tervikuna ülevõtmiseks kohustuslik ega sisalda liikmesriikidele valikuvariante vabatahtlike sätete või meetmete näol. Harmoneeritavad direktiivid ega ka asjaomane Euroopa Kohtu praktika ei näe ette, et liikmesriigil oleks kaalutusõigus keelata sisetehingud teenuste kontsessioonide andmisel.</p> <p>Meile teadaolevalt töötab Keskkonnaministeerium koalitsioonileppe realiseerimiseks parasjagu välja jäätmeveoseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega kavandatakse üle vaadata korraldatud jäätmeveo regulatsioon tervikuna. See võib kaasa tuua jäätmeveo korralduse põhimõttelisi muudatusi, sealhulgas ka tänasest korraldatud jäätmeveost osalise või täieliku loobumise.</p> <p>Seetõttu oleks ennatlik RHS-i eelnõu, kui Euroopa Liidu õiguse harmoneerimise vahendi kontekstis, asuda lahendama jäätmeveosektori spetsiifilisi sõlmprobleeme. Näeme selles küsimuses vastutava valitsusasutusena Keskkonnaministeeriumi.</p>

	<p>üksnes üksikjuhtudel. Selgitame, et juhul kui enamus korraldatud jäätmeveo hankeid ei allu RHS-ile ja samal ajal sisetehingute reeglistik ja piirangud sisalduvadki üksnes RHS-is, siis JäätS § 1 lg-s 5 sisalduv sisetehingute piirang saab kohalduda ainult siis, kui RHS ise on kohaldatav. Nagu selgitasime eespool, siis on riigihanke piirmäär liiga kõrge, et RHS kohalduks enamikele korraldatud jäätmeveo hangetele.</p> <p>EJKL palub kaaluda eelnõu § 222 p-s 1 JäätS § 1 lg 5 teise lause sõnastamist selliselt, et selles sisalduv sisetehingute piirang rakenduks sõltumata sellest, kas vastav teenuse kontsessioon jääks RHS-is sätestatud piirmäära sisse või mitte.</p> <p>Meie nägemuses võiks JäätS § 1 lg 5 teise lause sõnastus olla järgmine:</p> <p><i>(5) [...] Korraldatud jäätmeveole ei kohaldata riigihangete seaduse §-s 13 sätestatud, seal hulgas ei ole sisetehingud lubatud ka siis, kui kontsessiooni eeldatav maksumus ei ületa riigihanke piirmäära.</i></p> <p>Palume ühtlasi kaaluda senikehtiva teenuste kontsessioonide andmisele laieneva sisetehingute piirangu jätkumist eelnõus, nii nagu, see on kehtivas RHS § 141 lg 3 p-s 1. Sellega seoses teeme ettepaneku täiendada eelnõu §-i 128 uue lõikega 4 järgmises sõnastuses:</p> <p><i>(4) Teenuste kontsessiooni andmisel ei ole sisetehingud lubatud ja käesoleva seaduse § 13 sätestatud ei kohaldata.</i></p>		
75.	<p>Ettevõtja mõiste</p> <p>Lisaks eeltoodule juhime teie tähelepanu sellele, et eelnõus kasutatud „ettevõtja“ mõiste ei ole sõnastatud kõige paremini.</p> <p>Eelnõu § 4 p 5 sõnastuses pole selge, kas riik ja kohaliku</p>	Arvestatud	Sõnastust muudetud, mõiste esitamisel lähtutud KonkS §-st 2.

omavalitsuse üksused ja –asutused (edaspidi: KOV) on ettevõtjad, kui nad faktiliselt osalevad majandustegevuses mõnes valdkonnas. Kui riik ja KOV siiski on mõistega hõlmatud, tekib küsimus, miks ei ühtlustata mõistekasutust ära konkurentsiseadusega, mis kasutab sisuliselt identset mõistet ja ilmselt siis ka samas tähenduses. Näiteks jäätmeäritlusvaldkonnas on Konkurentsiamet käesoleval ajal menetlemas KonkS § 2 lg s alusel Tallinna linna tegevust korraldatud jäätmeveoturul (läbi Tallinna Keskkonnaameti hallatav asutuse Jäätmekeskus) turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega seoses. EL-i õiguspraktikas (eriti konkurentsioigust puudutava kohtupraktikas) on hulganisti lahendeid, kui on ettevõtjaks loetud just avalikku sektorit, eelkõige kui toode või teenus, mida nad pakuvad, ei ole taandatavad selgelt avalikule teenusele¹. Näiteks võib siinkohal tuua tööturuteenused, pensionikindlustus, tervishoiuteenused (nt kiirabiteenus või taastusravi) jne. Olukorras, kus üldine konkurentsioigus (eelkõige ELTL artiklid 101, 102 jj) võitleb konkurentsimoonutuste vastu, mida avaliku sektori ettevõtjad tekitada võivad, peaks seda tegema ka riigihangete alane reeglistik, mis samuti on osaliselt kantud ausa konkurentsi tagamise eesmärgist. Seetõttu ei ole ühtegi ratsionaalset põhjust kasutada eelnõus teistsugust ettevõtja mõistet kui konkurentsiseaduses, seda enam, et on täiesti mõeldav, et mõni avaliku sektori ettevõtja osaleb mõnes riigihankes pakkujana.

Kasutatavast ettevõtja mõistest sõltub paljude muude eelnõus sisalduvate mõistete ja sätete sisu, näiteks:

- eri- ja ainuõigust omavad ettevõtjateks (eelnõu § 4 p-d 1 ja 4) võivad EL-i kohtupraktikat arvestades olla era- või avalik-õiguslike juriidiliste isikute kõrval ka riigiasutused või kohaliku omavalitsuse asutused;
- hankelepingu üheks pooleks on alati ettevõtja (seega ka KOV või riik, kui pakub teenust või müüb kaupa), samuti pakkuja ja

<p>taotleja mõisted (eelnoü § 4 p 6, 22 ja 29) viitavad ettevõtjale;</p> <p>□ kontsessioonär on ettevõtja (ja seega kontsessioonilepingu pool) (eelnoü § 4 p 15 ja 16), kellele on antud kontsessioon ja ka selleks võib olla riigi või KOV-i asutus.</p> <p>EJKL teeb seetõttu ettepaneku ettevõtja mõistena kasutada konkurentsiseaduse §-s 2 sisalduvat ettevõtja mõistet (sh määratleda ettevõtjat läbi majandus- ja kutsetegevuses osalemise) ja hõlmata ettevõtja mõistega selgelt ka KOV-id ja riigi, muidu jääb mulje, et konkurentsiseadus ja RHS lähtuvad erinevast ettevõtja-mõistest.</p>		
---	--	--

<p>EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA (I kooskõlastusring)</p>			
<p>76.</p>	<p><u>Õigusabikulude hüvitamine VAKO-sse pöördumisel</u></p> <p>Leiame, et praegune kord, kus riigihanke vaidlustamisel Riigihangete Vaidlustuskomisjonis (edaspidi ka VAKO) tekkivad õigusabikulud tuleb kanda mõlemal vaidluse poolel, st ka poolel, kellele VAKO õiguse andis, vajab muutmist. Põhjendatuks ei saa lugeda kulutuste kandmist isiku poolt, kes oli sunnitud vaidlustusmenetluses osalema ja seetõttu kulutusi kandma, kuna pidas vajalikuks ebakorrekse riigihanke vaidlustamist või koguni seetõttu, et vaidlustati tema õiguspärasest tegevusest. Riigihangete vaidlustamisel tuleb menetlustähtaegade lühiduse tõttu tegutseda kiirelt, mistõttu on reeglina vältimatu professionaalse abi kasutamine, et mitte riskida vaidluse kaotamisega oma positsiooni kehva juriidilise esituse tõttu. Õigusabikulude kompenseerimine VAKO menetluse korral on seda enam põhjendatud, et ettevõtjal ei ole võimalik minna riigihanget vaidlustama otse kohtusse, kus tal oleks õiguse korral võimalik saada oma menetluskulud hüvitatud. Seetõttu leiamegi, et <u>VAKOs kantud õigusabikulud tuleks võitjale, nagu tavalise kohtumenetlusegi puhul,</u></p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Peale vaidlustuskomisjoni on Eestis kehtestatud ainult üks kohustuslik kohtueelne menetlus VangS alusel, mille kohaselt peavad vangistuses viibivad isikud oma kaebused vangla tegevuse peale esitama esmajoones Justiitsministeeriumile või Vanglateenistusele ja millisele menetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, milles õigusabikulud ei käsitleta. Seega oleks VAKO-s õigusabikulude hüvitamine Eesti õigusmaastikul esimene selletaoline olukord, mistõttu ei ole küsimuse lahendamine eelnõu raames võimalik, vaid see vajab täiendavat analüüsi ning konsulteerimist Justiitsministeeriumiga.</p>

	<u>kompenseerida.</u>		
77.	<p><u>Pakkumuste avalikustamine</u></p> <p>Eelnõu § 112 lg 2 kohaselt tehakse pakkumuste avamisel registris avalikuks pakkumuse esitanud pakkujate nimed ja registrikoodid. Eelnõu § 112 lg 5 kohaselt ei avaldata pakkumuste avamise protokoll. Seega jääb pakkumuste avamise järel avaldamata teave pakkumuste maksumuste kohta. Ehkki hankijal on kohustus esitada ettevõtjale Eelnõu § 48 lg-st 3 tulenevalt andmed eduka pakkumuse kohta, on hankijal teabe avalikustamiseks aega 15 päeva, mis on sealjuures märksa pikem periood kui varasemas riigihangete seaduses sätestatud 3 päeva. Samuti ei saa teabe nõudmist hankijalt pidada samaväärseks pakkumiste avamise protokoll avalikustamisega, kust nähtuks koheselt, milliste pakkumustega (ja sealjuures mis hinnaga) olid tehtud teised pakkumused. Lisaks, kuna hankijapoolse teabe avalikustamine on seotud võimaliku vaidlustuse esitamisega, mille tähtjaks on üldreegli kohaselt 10 päeva alates sellest, kui vaidlustaja sai teada või pidi teada saama oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest, siis võib regulatsioon, mis ei toeta teiste pakkumuste kohta teabe avalikustamist, takistada pakkujatel nende õiguste kaitset. Nimelt sätestab Eelnõu § 119 lg 1, et hankija saab anda nõustumuse hankelepingu sõlmimiseks 14 päeva möödudes pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kohta teate esitamisest. Seega võib hankija anda nõustumuse hankelepingu sõlmimiseks enne, kui ta on kohustatud vastama pakkuja tehtud taotlusele esitada andmed eduka pakkumuse kohta. Sellise olukorra võimaldamine on vastuolus hankemenetluse läbipaistvuse üldpõhimõttega ning muudab keerukamaks hilisema hankemenetluse vaidlustamise. Leiame, et pakkumuste avalikustamine (sh hinna osas) aitaks tagada riigihangete aluspõhimõtete nagu läbipaistvus ja võrdne kohtlemine</p>	Arvestatud osaliselt, selgitatud	Eelnõu § 48 lg 4 sõnastust muudetud selliselt, et on loobutud eraldi 15-päevase tähtaja andmisest hankijale otsuste põhjenduste esitamiseks. Vastava teave esitatakse kohe koos teatega otsuse kohta. Pakkumuste maksumuste avaldamise regulatsioonis on liigutud lähemale teiste EL liikmesriikide praktikale, kus pakkumuste maksumusi ei avaldata. Eelnõu kohaselt avaldatakse pakkumuste maksumused üksnes koos edukaks tunnistamise otsusega sellel ajal veel hankemenetluses osalevatele pakkujatele ja üksnes vastavaks tunnistatud pakkumuste osas.

	<p>realiseerumise ning ei kahjustaks pakkujate ega hankijate huve. Loomulikult ei peaks pakkumuste avalikustamine hõlmama ärisaladusi, kuid kuna pakkujal on võimalik määratleda, milline osa tema pakkumusest ärisaladuse alla kuulub ning sellised andmed ei moodusta pakkumuses suurt osa, ei ole see piisavalt kaalukaks põhjuseks jätta pakkumused avalikustamata. Sealjuures ei saa nõustuda Eelnõu seletuskirjas tooduga, mille kohaselt teenib pakkumuste ja pakkumuste maksumuse avalikustamine vaid ebaseaduslike kokkulepete ärahoidmise huve. Pakkumuste ja maksumuse avalikustamine aitab tagada hankemenetluse läbipaistvuse ja annab menetluses osalejatele tagantjärele võimaluse hinnata oma pakkumust teiste esitatud pakkumuste kontekstis, et edaspidi hangetel osaledes turusituatsiooni arvesse võtta. Lisaks aitab avalikustamine välistada võimalikku korruptsiooniohtu. <u>Seega teeme ettepaneku kaaluda Eelnõu muutmist selliselt, et pakkujatel oleks võimalik pakkumuste protokollidega tutvuda.</u></p>		
78.	<p><u>Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused</u> Oluliseks murekohaks varasemas riigihangete seaduses on olnud alapakkumustega seonduv. Praeguse regulatsiooni kohaselt on pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse korral hankijal kohustus nõuda selgitusi ja mitterahuldavate selgituste korral pakkumus tagasi lükata. Ka Eelnõu § 114 ei sisalda viidatud regulatsiooniga võrreldes olulisi muudatusi. Praktikas sellisest käsitlest alapakkumiste ja nendega seonduvate riskide vältimiseks siiski ei ole piisanud. Seetõttu leiame, et Eelnõu peaks sisaldama ka meetmeid, millega oleks võimalik alapakkumisi edukamalt vältida. Ehkki direktiiv on sõnastatud Eelnõuga põhjendamatult madalate maksumustega pakkumuste küsimuses sarnaselt, siis direktiivi 2014/24 eelnõu sisaldas alapakkumuste kohta pisut konkreetsemat regulatsiooni, sätestades kohustuse küsida pakkujalt selgitusi seonduvalt kõrvalekalde suurusest</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Eelnõu kooskõlastusringil laekus institutsioonidelt ja huvigrupidelt mitmeid ettepanekuid põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste tagasilükkamise aluste ja menetluse kohta.</p> <p>Ettepanekuid analüüsides ja nende esitajatega täiendavalt konsulteerides jõuti järeldusele, et käesoleval ajahetkel ei pruugi osutada mõistlikuks eelnõuga kavandatavaid norme sisuliselt ümber kujundama asuda. Seda eelkõige põhjusel, et õiguskindluse tagamise aspektist on põhjendatud ära oodata Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-115/14 <i>RegioPost</i>.</p> <p>Ülevõetavad direktiivid ei adresseeri detailselt, kuidas peaks hankija põhjendamatult madala maksumu-</p>

	<p>keskmisest pakkumusest. Selliselt on ebaharilikult madalatele pakkumustele lähenenud ka teised riigid. Liikmetelt saadud tagasiside põhjal leiame, et täiendavad kriteeriumid alapakkumiste reguleerimiseks on vajalikud ka uues riigihangete seaduses ning seda eriti ehitustööde valdkonnas. Täpsemalt <u>leiame, et ehitustööde riigihangete puhul on vajalik töövõetuahele osalevate isikute maksukuulekuse tõstmiseks ja alapakkumiste vältimiseks viia Eelnõusse sisse nõue, et allhankija töötajate töötasud oleksid vähemalt 70% vastava sektori keskmisest</u>. Kui töötasud jäävad alla viidatud määra, on hankija kohustatud küsima pakkujalt selgitusi. Töötasu suuruse kontrollimine saab toimuda Maksu- ja Tolliametilt poolt väljastatava tõendi abil. Viidatud nõude kehtestamist ei välista Eelnõu aluseks olevad direktiivid, samuti on Läti kehtestanud alates 2015. aasta 1. augustist kehtima hakkava analoogilise nõude, mille kohaselt peab hankel osaleva ettevõtte töötajate palk olema vähemalt 80% sektori keskmisest.</p>		<p>sega pakkumused ära tundma ning see on jäetud kohtu- ja halduspraktika kujundada, eeldusel, et vastav praktika oleks Euroopa Liidu õigusega kooskõlas. Seletuskirjas on detailselt kirjeldatud, milline on Euroopa Kohtu asjaomane praktika ja välja toodud mõningad võimalused võimalike põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste tuvastamiseks.</p>
79.	<p><u>Hankija planeeritud eelarve avalikustamine</u> Eelnõu § 115 lg 1 p 1 sätestab hankijale võimaluse lükata tagasi kõik esitatud pakkumused, kui kõigi pakkumuste või vastavaks tunnustatud pakkumuste maksumused ületavad hankelepingu eeldatavat maksumust. Riigihangete tühistamist põhjusel, et hankemenetluses ei esitatud ühtegi pakkumust, mis mahuks hankija eelarvesse, saaks meie hinnangul vältida, võimaldades hankijalt eelnevalt nõuda hankeks planeeritud eelarve avalikustamist. Kuna pakkumuste esitamine on ettevõtjate jaoks aeganõudev ja kulukas, siis olukorras, kus on ette teada, et pakkumuse tegemine ettevõtja poolt võimalikus summas ei ole teostatav, võimaldaks eelnev hankija eelarve avalikustamine aidata nii hankija kui pakkujate jaoks kokku hoida aega ja kulutusi.</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõus ei ole sätestatud kohustust avalikustada riigihanke eeldatavat maksumust seetõttu, et praktika on näidanud tendentsi, kui avaldatakse eeldatav maksumus, esitatakse pakkumused peaaegu sendi täpsusega vastavalt eeldatavale maksumusele, mis aga muudab riigihankes võistluse momendi olematuks. Liiatigi ei ole EL direktiivides ega Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud standardvormides eeldatava maksumuse lahtri täitmine kohustuslik.</p>
80.	<p><u>Eelnevalt sõlmitud hankelepingute rikkumine kõrvaldamise alusena</u></p>	Mittearvestatud	<p>Kõrvaldamise aluse ulatuse, mille kohaselt on seda võimalik rakendada juhtudel, kui hankelepingu</p>

	<p>Eelnõu § 94 lg 4 p 8 alusel võib hankija jätta isikuga hankelepingu sõlmimata ja kõrvaldada hankemenetlusest ettevõtja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud riigihankelepinguid, mille tagajärjel on leping ennetähtaegselt üles öeldud, nõutud kahjutasu või rakendatud muid sellega võrreldavaid sanktsioone. Sellises sõnastuses annab säte hankijale võimaluse pahatahtlikult kõrvaldada menetlusest pakkuja, kelle rikkumised ei pruugi tegelikkuses olla sellised, mis peaksid tingima pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise. Näiteks võib olla tegemist juhtumiga, kus ehitusettevõtja töölised on rikkunud objektil olles tööohutuse eeskirju seal nt suitsetades või kaitseriietuseta viibides, mis võib viia trahvide kohaldamiseni ja mida võib sealjuures käsitleda kui hankelepingu rikkumist. Sellise rikkumise tõttu hankemenetlusest kõrvaldamine on selgelt ebaproportsionaalne, kuid viidatud säte annab hankijale võimaluse sellele rikkumisele hankemenetlusest kõrvaldamisel siiski tugineda. <u>Leiame, et sätte alusel, mis võimaldab jätta isikuga hankelepingu sõlmimata ja kõrvaldada hankemenetlusest ettevõtja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud riigihankelepinguid, peaks olema hankemenetlusest kõrvaldamine võimalik sellisel juhul, kui tegemist on olulise rikkumisega, mis võib mõjutada lepingu eesmärgi saavutamist.</u></p>		<p>rikkumisega on kaasnenud mõne õiguskaitsevahendi rakendamine, määrab kindlaks direktiiv 2014/24/EL, mistõttu ei ole selle kitsendamine siseriiklikult lubatud. Juhime tähelepanu, et sätte sõnastusest tulenevalt peab tegemist olema olulise või pideva hankelepingu rikkumisega, mistõttu ei ole ettepanekus toodud näide asjakohane.</p>
81.	<p><u>Pakkumuste esitamise tähtajad</u> Eelnõu § 92, mis sätestab pakkumuste esitamise tähtajad avatud hankemenetluses, lõige 1 p 2 määrab, et rahvusvahelisest piirmäärast madalama maksumusega ehitustööde pakkumuse esitamise tähtaeg on minimaalselt 15 päeva (st 11 tööpäeva). Kui arvestada sinna juurde Eelnõuga sisse viidav muudatus, mille kohaselt peab hankijalt selgituste küsimisel jääma 6 päeva nõ rahuaga, siis võib pakkumuse esitamiseks jääda Eelnõus sätestatud tähtaega järgides ebamõistlikult vähe aega. Seda iseäranis olukordades, kus pakkumus esitatakse ühiselt välismaiste</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõus on üksnes sätestatud pakkumuste ja taotluste esitamise miinimumtähtajad, millest pikemaid tähtaegu on hankijatel alati võimalik sätestada. Eelnõus sisaldub kohustus lähtuda tähtaegade määramisel alati hankelepingu esemest, eelkõige selle keerukusest ning kogusest, mahust või hulgast. Juhime tähelepanu, et isegi üle rahvusvahelise piirmäära on pakkumuste ja taotluste esitamise tähtaegu võimalik teatud juhtudel lühendada 15 päevani.</p>

	<p>partneritega, kellelt informatsiooni saamine võib olla aeganõudvam. Direktiivi 2014/24/EL artikkel 27 (1) näeb rahvusvahelise piirmääraga hangete pakkumuste laekumise miinimumtähtajaks ette 35 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast (mida võib küll pakkumuste elektroonilisel esitamisel lühendada 30 päevani); direktiivi artikkel 27 (2) alusel võib juhul, kui hanke kohta on avaldatud eelteade, tähtajaks olla minimaalselt 15 päeva. Seega jätab direktiiv liikmesriikidele võimaluse kehtestada pakkumuste esitamise tähtajad pikemad, kui käesoleval juhul on Eelnõus sätestatud. <u>Seetõttu leiame, et pakkumuste esitamise tähtajad võiksid ka rahvusvahelisest riigihanke piirmäärast alla jäävate hangete puhul olla pikemad, kui praeguses Eelnõus sätestatud.</u></p>		
82.	<p><u>Täiendavate dokumentide nõudmise keeld</u> Eelnõu § 103 lg 7 alusel ei nõua hankija pakkuvalt kvalifikatsiooni kinnitavaid ja kõrvaldamise aluste puudumist tõendavaid dokumente, kui need dokumendid või vastavad andmed on talle andmekogus olevate andmete põhjal tasuta kättesaadavad või on tal need dokumendid või andmed olemas. Seonduvalt viidatud sättega näeme problemaatiliseks küsimust, kuidas kindlaks teha, kas hankijal on tõepoolest mingid andmed pakkuja kohta juba varasemalt olemas. Näiteks kui pakkuja on osalenud sama hankija poolt korraldatavas hankes ning esitanud tõendi enda kvalifikatsiooni kinnitamiseks, siis võib jääda selgusetuks, kas aasta hiljem sama hankija poolt korraldataval hankel osalemisel peaks pakkuja tõendi uuesti esitama või piisab kvalifikatsiooni tõendamiseks eelmise hanke käigus esitatud tõendist. Selline hinnangulisus annab hankijale võimaluse enda soovi järgi teatud pakkuja poolt esitatud dokumente lugeda piisavateks ning teatud pakkuja puhul seda mitte teha. Märgime, et seetõttu võib viidatud põhimõtte vajada Eelnõus täpsustamist.</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Ettepanekus toodud näite puhul võib ka aasta enne käimasolevat hankemenetlust esitatud tõend olla hankijal olemas sättes esitatu kohaselt, kui selles esitatud andmed on jätkuvalt asjakohased. Selline lähtekoht on aluseks kõikide hankijal olemasolevate tõendite hindamisel antud sätte kontekstis.</p>
83.	<p><u>Hankija hankekord ja sisulise hindamise komisjonid</u></p>	<p>Arvestatud sisuliselt</p>	<p>Eelnõusse lisatud Rahandusministeeriumi ülesandena</p>

	<p>Ehkki toetame muudatust, mille kohaselt peab hankija, kellel on kohustuslik kehtestada organisatsioonisisene hankekord, selle avalikustama, leiame, et muudatus on õigustatud ja otstarbekas juhul, kui hankekord vastab teatud kindlatele reeglitele ning hanke toimumine vastavalt hankekorradele on jälgitav nt Riigihangete registrist. Täpsemalt peame seonduvalt organisatsioonisisese hankekorra kehtestamisega problemaatiliseks olukordi, kus hankimine toimub hankekorra alusel kehtestatud sisulise hindamise komisjoni poolt. Sellisel juhul jääb vaatamata hankekorra kehtestamisele ohtralt võimalusi kuritarvitusteks. Nimelt võivad sisulise hindamise komisjonid olla subjektiivsed ning nende otsuste tegemise kriteeriumid jäävad hankemenetluses osalejatele reeglina teadmata. Lisaks on pakkujal võimatu vaidlustada komisjonide toimimise korda. Sellest tulenevalt leiame, et <u>sisemised hankekorrad ja nende alusel kehtestatud hindamiskomisjonide töö ja moodustamine peavad olema kontrollitavad ja vastama riigihangete läbipaistvuse põhimõttele.</u></p>		<p>hankija taotlusel tema hankekorra kooskõlastamine.</p>
84.	<p><u>Tunnustatud ettevõtjate nimekiri</u> Eelnõu § 104, mis käsitleb tunnustatud ettevõtjate ametlikku nimekirja ja sertifitseeritud ettevõtjaid, nõuab, et tunnustatud ettevõtjate ametlikku nimekirja kantud või tunnustatud ettevõtjana sertifitseeritud isik peab oma kvalifikatsiooni tõendamiseks esitama tõendi tema kuulumisest vastavasse nimekirja. Sarnaselt reguleerib tunnustatud ettevõtjate nimekirja pidamist ka direktiiv 2014/24/EL. Sellegipoolest leiame, et tunnustatud ettevõtjate nimekiri oleks kasulik ning aitaks vähendada ettevõtjate halduskoormust juhul, kui sertifitseeritud ettevõtte ei peaks oma kvalifikatsiooni tõendamisel nõudma ega esitama täiendavalt mingisuguseid tõendeid, vaid nimekirja kandmise järel saaks hankija vajadusel vaadata, et pakkuja on tõepoolest kvalifitseeritud ettevõtjate nimekirja kantud. Sellise võimaluse sisseviimist direktiiv 2014/24/EL ei välista, samuti ei tohiks</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Eelnõu § 104 lg 10 sätestab vastavalt direktiivile 2014/24/EL, et hankija ei nõua eelnõus sätestatud kvalifitseerimise dokumentide esitamist, kui need dokumendid või vastavad andmed on talle andmekogus olevate andmete põhjal tasuta kättesaadavad või tal on need dokumendid või andmed olemas ja need on ettevõtja kvalifitseerimiseks jätkuvalt asjakohased. Seega juhul, kui tunnustatud ettevõtjate nimekirja kantud ettevõtja kohta on võimalik andmeid koguda elektrooniliselt, ei ole vaja ühtegi tõendit esitada.</p>

	tehniliselt olla keeruline tunnustatud ettevõtjate nimekirja ühildamine Riigihangete registriga.		
85.	<p><u>Siduva eelotsuse instituut</u></p> <p>Toetame Rektore Nõukogu poolt esitatud ettepanekut, mille kohaselt viidaks Eelnõusse sisse siduva eelotsuse instituut. Selline eelotsus aitaks keerulisemate hangete läbiviimisel ühtlustada hangete läbiviimise praktikat ning seeläbi oluliselt vähendada võimalike vaidluste teket. Kui käesoleval juhul võivad hankemenetluse käigus tekkivatele küsimustele antavad vastused osutada vastuolulisteks ning anda ainst hanke vaidlustamiseks, siis siduva eelotsuse instituut aitaks seda kindlasti vältida. Sealjuures toetame ka ideed, et siduva hinnangu saaks anda hankija poolt kehtestatavale hankekorradele, kuna, nagu ülalpool pealkirja all „Hankija hankekord ja sisulise hindamise komisjonid“ ka viidatud, on oluline tagada ka sisemiste hankekordade alusel hankimisel läbipaistvus, korrektsus ja õigusselgus. <u>Seega toetab Kaubanduskoda ettepanekut viia Eelnõusse sisse siduva eelotsuse instituut.</u></p>	Selgitatud	Rahandusministeerium on põhjalikult analüüsinud eelotsuse võimalikkust riigihangetes ning jõudnud järeldusele, et eelotsust analoogselt MKS alusel antava eelotsusega ei ole võimalik riigihangetes rakendada. Üheks suureks probleemiks on eelotsuse siduvuse küsimus, kuivõrd riigihangetes on palju osapooli ja kõikidele ei saa EL struktuurivahendite eraldamist reguleeriva õiguse valguses olla ühe asutuse tehtud eelotsus siduv. Alternatiivina nähakse eelnõus ette võimalus hankija taotlusel hankekorra kooskõlastamine Rahandusministeeriumi poolt.
86.	<p><u>Struktuuritoetustega seonduv</u></p> <p>Samuti peame vajalikuks välja tuua Rektore Nõukogu ettepanekut, mis puudutab struktuuritoetuste saajate ja muude hankijate kohustuste kooskõlla viimist. Olukorda, kus struktuurivahendite kasutamisel tuleb kohaldada riigihangete läbiviimise nõudeid juba siis, kui hangitavate asjade või teenuste eeldav maksumus on 5000 eurot ning nõ tavaliste hangete puhul saab nõuete kohaldamisel lähtuda riigihangete piirmäärast suuruses 20 000 eurot (sotsiaal- ja eriteenuste hankimisel koguni 134 000 eurot), ei saa pidada põhjendatuks. Praeguse regulatsiooni kohaselt langeb struktuuritoetuste kasutajatele ebaproportsionaalselt suur halduskoormus ning puudub selge põhjendus, miks struktuuritoetuste kasutamisel on sedavõrd palju rangema korra kehtestamine vajalik. <u>Seetõttu peame vajalikuks</u></p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõu § 2 lg 2 esitamisest loobutud. Üldpõhimõtteid peab järgima ka allapoole riigihanke piirmäärade. Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeade avalikustamist, pakkumuste või taotluste esitamisel vähemalt 7 päevase tähtaja sätestamist ja sama pika ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud: Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik piirmäär 60 000 eurot; Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik piirmäär 300 000 eurot.</p>

	<p>vaadata üle struktuuritoetuste regulatsioon selliselt, et toetuste kasutajad ei peaks täitma ebamõistlikult rangemaid nõudeid asjade ja teenuste hankimisel. Mõõname, et probleemiga seonduvalt võib struktuuritoetuste kasutamist puudutav õiguslik regulatsioon vajada laiemat ümbervaatumist.</p>		
87.	<p><u>Heastamine</u> Leiame, et teatud juhtudel on heastamise regulatsioon ning sellele tuginemine põhjendatud, ning lausa tervitatav, kuna võimaldab jätta ebaproportsionaalselt piiramata ettevõtete ligipääsu riigihangetele, kuid peame vajalikuks välja tuua, et heastamisele tuginemine annab palju võimalusi süsteemi kuritarvitusteks. Eelnõu § 96 lg 2 sätestab, et kui hankija leiab, et ettevõtja poolt esitatud tõendid on piisavad ettevõtja usaldusväarsuse tõstmiseks, ei kõrvalda hankija ettevõtjat menetlusest ja võib sõlmida temaga riigihankelepingu. Seega, ehkki heastamise meetmete kohaldamine peab olema alanud juba enne pakkumuste esitamist, on heastamise kohaldamine ja selle alusel otsuste tegemine hankemenetluses jäetud suuresti hankija pädevusse ning seetõttu on küllaltki hinnanguline. See omakorda annab võimalusi pahatahtlikult kvalifitseerida isikud, kes tegelikult ei peaks menetluses osalema ja ka vastupidi. Samuti võib heastamise pinnalt tõusetuda ohtralt vaidlusi. Seega peaks heastamise meetmele tuginemine toimuma pigem erandlikel asjaoludel ning selle kasutamine toimuma läbipaistvalt ja proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes.</p>	Selgitatud	<p>Kõik riigihankega seotud otsused ja toimingud peavad eelnõu § 3 lõike 1 alusel olema tehtud läbipaistvuse, kontrollitavuse ja proportsionaalsuse põhimõttest lähtuvalt. Heastamise regulatsioon tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2014/24/EL ega näe ette selle kitsendamist erandlike asjaoludega.</p>
88.	<p><u>Elektroniline riigihangete keskkond</u> Seoses täieliku üleminekuga elektroonilistele riigihangetele, peame oluliseks panustada riigihangete elektroonilise keskkonna väljatöötamisse selliselt, et see toimiks sujuvalt, tõrgeteta ning oleks kasutajasõbralik, et hoida ära segadusi riigihangetel, mis tulevad võimalikest administratiivsetest takistustest elektroonilises keskkonnas. Samuti peab olema tagatud keskkonna kasutamisel</p>	Selgitatud	<p>Rahandusministeerium planeerib e-riigihangete keskkonna uuendamist. Veelgi sujuvamaks e-riigihangetele üleminekuks on eelnõus sätestatud edasilükkav tähtaeg: täielikult e-riigihangetele minnakse üle alates 2018. a 18. oktoobrist.</p>

pidev tehniline tugi, et välistada olukorrad, kus hankemenetluses osalemine oleks takistatud süsteemi puudujääkide tõttu.		
---	--	--

EESTI KINDLUSTUSSELTSIDE LIIT (I kooskõlastusring)		
89.	<p>Eesti Kindlustusseltside Liit (EKsL) teeb ettepaneku lisada eelnõu § 4 (mõistete kataloog) punkt alltoodud sõnastuses: <i>„Kindlustusteenus on kindlustusandja poolt kindlustustegevuse käigus osutatav teenus.“</i></p> <p>Ettepaneku ajendiks on praktikas esinenud probleemid hangete korraldamisel, mille käigus hanke läbiviija ei ole piisavalt endale selgeks teinud, millist teenust ta täpselt vajab? Hangete planeerimisel on oluline endale selgeks teha, kas hanke käigus soovitakse leida kindlustusandja poolt pakutav parim teenus või hanke objektiks on hoopis parima kindlustusvahendaja leidmine, kes siis aitab hanke korraldajal parimat kindlustusteenust leida. Need teenused on erinevad ja seetõttu on asjakohane ka vastav täpsustus hangete regulatsiooni sisse viia, vältimaks võimalikke arusaamatusi ja erimeelsusi hangitava teenuse ja hankel osalejate vahel tulevikus.</p> <p>Täna on kahjuks esinenud näiteid hangetest, kus hanke korraldaja ei ole aru saanud kindlustusteenuse ja kindlustusvahenduse teenuse erinevustest. Sellistel juhtudel ei ole hanke tulemus hanke korraldajale enamasti parim võimalikest alternatiividest aga samas tekitab segadust nii kindlustusvahendajate kui ka kindlustusandjate seas.</p> <p>Ühe näitena tänastest probleemidest võib tuua ka juhtumi, mille korral kuulutati välja kindlustusteenuse hange aga kindlustusandjaid hankel osaleda ei lubatud. Tegelikult soovis hanke korraldaja konkreetsel juhul leida hoopis parima</p>	<p>Mittearvestatud</p> <p>Kindlustusteenuse ja kindlustusvahendus teenuse eristamine sisuliselt on kitsalt kindlustusvaldkonna küsimus ega ole lahendatav riigihangete seaduse, kui menetlusseadusega.</p>

<p>kindlustusvahendaja.</p> <p>Antud probleemi oleme varem käsitlenud ka koostöös Rahandusministeeriumi ja erinevate huvigruppidega ning kokku sai lepitud, et EKsL avaldab oma veebilehel kindlustusteenuse riigihangete juhendi, millele siis Rahandusministeerium saab omalt poolt viidata ja mis oleks hanke korraldajale abiks kindlustuse hangete korraldamisel (https://riigihanked.riik.ee/1r1/web/guest/kindlustusteenus). Sellest tulenevalt oleks vastava põhimõtte sätestamine nüüd ka hangete regulatsioonis loogiline samm edasi.</p> <p>Kindlustusvahenduse ja kindlustustegevuse erinevus tuleb esile ka uues kindlustustegevust reguleerivas EL direktiivis (nn. <i>Solventsus 2</i>), millest tulenevad nõuded jõustuvad täiel määral 1. jaanuaril 2016.</p> <p>Nagu eelviidatud juhendmaterjal on välja toodud, on parima teenuse leidmise eesmärgil soovitatav hanke korraldamisel eristada kindlustusvahenduse teenust ja kindlustusteenust, viies läbi kaks eraldi selgelt eristatavat hanget. Meie välja pakutud muudatus peaks seetõttu aitama kaasa hangete tulemuslikkuse parandamisele ning vähendada ka võimalikke erimeelsusi kõigi hankel osalejate vahel.</p>		
--	--	--

	EESTI LINNADE LIIT (I kooskõlastusring)		
90.	<p>Eelnõu § 9 lg 3 p 3 tuleks täpsustada selliselt, et alla riigihanke piirmäära jäävate asjade ostmise ja teenuste või ehitustööde tellimiseks tuleb hankekorras vastav kord sätestada.</p> <p>Eelnõuga tõstetakse riigihanke piirmäärasid: asjade ja teenuste puhul on riigihanke korraldamise kohustus alates 20 000 eurost ja ehitustööde tellimise puhul alates 150 000 eurost. Seaduseelnõu väljatöötaja andmetel moodustavad alla riigihanke piirmäära</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeadete avalikustamist, teatud lühikeste tähtaegade sätestamist ja ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud:</p> <p>Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik 60 000 eurot;</p>

	<p>jäävad teenuste tellimise ja asjade ostmise riigihanked ca 30% ja ehitustööde tellimised üle 40% kõigist hangetest. Kuna see on siiski oluline osa riigihangetest, siis peaks avaliku sektori hankija jaoks olema kohustuslik kehtestada reeglid alla riigihanke piirmäära jäävate riigihangete osas.</p> <p>Ettepanek sõnastada § 9 lg 3 p 3 järgmiselt: „<i>alla riigihanke piirmäära jäävate asjade ostmise, teenuste või ehitustööde tellimise kord</i>“.</p>		<p>Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik 300 000 eurot.</p>
91.	<p>Eelnõu § 16 lg 9 kohaselt peab hankija juhul, kui ta otsustab alla riigihanke piirmäära jääva lepingu sõlmimiseks alustada menetlust riigihangete registris, järgima menetlusreegleid, mis kehtivad üle riigihanke piirmäära hangetele. Eelnõu kohaselt tuleks alla riigihanke piirmäära hankeid korraldada vastavalt organisatsioonis kehtestatud sisemisele korrale (vt eelnõu § 9 lg 3 p 3). Kui organisatsioonis kehtestatud kord erineb menetlusreeglitest, mis kehtivad üle riigihanke piirmäära hangetele, siis ei saa hankija kasutada riigihangete registrit. Riigihangete registri pidamise eesmärgiks on ka riigihangetealase teabe töötlemine. Kui alla riigihanke piirmäära jäävad lepingud registris ei kajastu, siis pole riigil võimalik ammendavalt koguda riigihangetealast teavet. Teeme ettepaneku võimaldada riigihangete registrisse lisada ka alla riigihanke piirmäära jäävad teated, sätestades selleks registri määruses eraldi peatükk. Selle eesmärgiks peaks olema hangetega seotud info saamine ühest kohast (nii riigile kui pakkujatele), hoolimata sellest, kas tegemist on piirmäära ületava või sellele alla jääva menetlusega. Vastasel juhul tekib mitu(kümmend või – sada) eraldi ostukeskkonda alla piirmäära jäävate hangete jaoks omavalitsuste ja muude hankijate veebilehtedele ning see ei tee riigile riigihangete alase teabe kogumist lihtsaks. Sel juhul tuleks ka muuta eelnõu § 16 lg 9, näiteks selliselt:</p> <p>"Kui hankija alustab riigihanget registris ilma vastava seadusest tuleneva kohustuseta, on ta kohustatud järgima riigihanke</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: „Kui hankija alustab riigihanget registris ilma vastava seadusest tuleneva kohustuseta, teatab ta riigihanke lõppemisest hankelepingu sõlmimise teate esitamisega registrile käesoleva seaduse §-s 84 sätestatud korras.“</p>

	<p>korraldamise üldpõhimõtteid“.</p> <p>Või:</p> <p>"Hankijal on õigus korraldada riigihangete registri kaudu alla riigihanke piirmäära jäävaid hankeid, valides ise menetlusreeglid“</p>		
92.	<p>Eelnõu § 24 lg 5 osas tuleks tagada, et antud sõnastuse alusel ei tekiks probleeme ametiasutuse ja tema hallatava asutuse haldusala summeerimise osas.</p> <p>Näiteks kui ametiasutuse hallata on suuremal hulgal hallatavaid asutusi ja need hallatavad asutused on iseseisvad hankijad, kuid nende eest korraldab riigihankeid ka ametiasutus, kas antud juhul eelnõus toodud säte ikka välistab olukorra, kus haldusala (ametiasutus ja hallatavad asutused) riigihankeid hakatakse summeerima.</p> <p>Eelnõu eesmärk peaks olema, et iga hallatav asutus summeerib oma riigihangete maksumused ja sinna ei liideta ametiasutuse riigihangete maksumusi.</p>	Selgitatud	Eelnõu seletuskirja täiendatud vastavasisulise selgitusega ning näidetega.
93.	<p>Eelnõu § 28 lg-st 2 ei peaks tulenema hankijale kohustust põhjendada, miks ta otsustas jätta riigihanke osadeks jaotamata, kui hankelepingu eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda.</p> <p>Hankijal peab olema õigus otsustada, kas ta jaotab riigihanke osadeks või ei. Eelnõu kohaselt saab hankija otsustada, kas riigihange jaotatakse osadeks või ei, kuid hankijale on lisandunud täiendav kohustus põhjendada oma tegevust, kui otsustatakse riigihange osadeks jaotamata jätta. Antud põhjendus ei anna sisuliselt riigihangete korraldamisele midagi juurde, kuna põhjenduse otstarbekust ja asjakohasust keegi hindama ei hakka. Seega on antud juhul tegemist hankijale koormava ja ebamõistliku kohustusega, mis sisuliselt riigihanke korraldamise protsessile mingit lisaväärtust ei anna.</p> <p>Teeme ettepaneku mitte panna hankijale kohustust põhjendada riigihanke osadeks jaotamata jätmist.</p>	Mittearvestatud	Vastavasisuline nõue tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2014/24/EL.

94.	<p>Eelnõu § 31 lg 10 käsitleb 14-päevase ooteaja kohaldamist minikonkursi tulemusel sõlmitud hankelepingu osas. Eelnõu kohaselt on jäetud hankijale võimalus otsustada, kas ta teavitab raamlepingu osapooli minikonkursi raames tehtud otsusest ning kui teavitab, siis tuleb rakendada ka 14- päevast ooteaega enne hankelepingu sõlmimist. Samas, kui hankija jätab raamlepingu osapooled teavitamata, siis ei pea ta antud sätte kohaselt 14-päevast ooteaega kohaldama ja võib hankelepingu kohe sõlmida. Lisaks sätestab eelnõu § 119 lg 1, et hankija ei pea raamlepingu alusel hankelepingu sõlmimisel kohaldama ooteaega. Raamlepingu sõlmimisele on eelnenud riigihanke korraldamise protsess ja seega peaks raamlepingu alusel ja minikonkursi tulemusel saama hankelepingu sõlmida kiiresti ja ilma 14-päevast ooteaega kohaldamata. Kui hankija peab hakkama kohaldama minikonkursi puhul 14- päevast ooteaega, siis kaotab raamleping otstarbe, sest minikonkursi tulemusel hankelepingu sõlmimise protsess venib peaaegu sama pikaks, kui seda on avatud hankemenetlusega riigihanke korraldamine. Teeme ettepaneku sätestada minikonkursi tulemusel hankelepingu sõlmimine vastavalt § 119 sätestatule ehk hankija ei pea rakendama 14- päevast ooteaega, kui ta otsustab raamlepingu osapooli teavitada tehtud otsustest.</p>	Selgitatud, arvestatud osaliselt	Ooteaja pikkust lühendatud 10 päevale. Vastavasisuline regulatsioon tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2007/66/EÜ, mistõttu ooteaega veelgi lühendada või sootuks kaotada ei ole võimalik.
95.	<p>Eelnõu § 32 sätestab, et „/.../ välja arvatud juhul, kui hankija on kohaldanud käesoleva seaduse § 31 lõikes 9 sätestatut.“ Antud paragrahvi sisu põhjal võib eeldada, et õige viide on eelnõu § 31 lõikele 10.</p>	Arvestatud	Viide parandatud.
96.	<p>Eelnõu § 99 lg 1 punktid 3 ja 4 on sõnastatud väga keeruliselt. Direktiivis on antud nõue toodud selgemalt, seal viidatakse konkreetselt kolmele viimasele majandusaastale ehk majandusaastate nõuet ei ole seotud riigihanke algamise ajaga. Eelnõu sõnastus § 99 lõike 1 punktide 3 ja 4 osas on liiga keeruline ja mitmetimõistetav, mistõttu oleks mõistlik see</p>	Selgitatud	Eelnõus on viimase kolme aasta arvestus seotud hankemenetluse algamise ajaga nimelt seetõttu, et vältida praktikas tõusetunud probleeme, millisest ajahetkest alates tuleb kolme viimast aastat arvestada. Samasugusest kaalutlusest on lähtunud teistes sätetes, kus on võimalik küsida andmeid hankemenetlusele

	<p>selgemalt kirja panna, kuna hetkel eelnõus olev sõnastus tekitab tõlgendamise osas probleeme nii hankijatele kui ka pakkujatele.</p> <p>Teeme ettepaneku muuta eespool viidatud punktide sõnastus selgemaks, et riigihangete seaduse rakendamisel ei tekiks liigseid probleeme antud sätte tõlgendamise osas.</p>		<p>eelnevate perioodide kohta.</p>
97.	<p>Eelnõu § 100 lg 1 punktid 1 ja 2 on sõnastatud väga keeruliselt. Direktiivis on antud nõue toodud selgemalt, seal viidatakse konkreetselt kolmele viimasele aastale ehk aastate nõuet ei ole seotud riigihanke algamise ajaga. Eelnõu sõnastus § 100 lõike 1 punktide 1 ja 2 osas on liiga keeruline ja mõistlik oleks see selgemalt kirja panna, kuna hetkel eelnõus olev sõnastus tekitab probleeme nii hankijatele kui ka pakkujatele.</p> <p>Teeme ettepaneku muuta eespool viidatud punktide sõnastus selgemaks, et riigihangete seaduse rakendamisel ei tekiks liigseid probleeme antud sätte tõlgendamise osas.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: „1) riigihanke menetluse algamise ajaks lõppenud kuni 60 kuu jooksul tehtud hankija kindlaks määratud tunnustele vastavate olulisemate ehitustööde nimekiri ja tõendid selle kohta, et tööd tehti nõuetekohaselt; 2) riigihanke menetluse algamise ajaks lõppenud kuni 36 kuu jooksul täidetud hankija kindlaks määratud tunnustele vastavate asjade müügi või teenuste osutamise lepingute nimekiri koos nende maksumuse, kuupäevade ja infoga teiste lepingupoolte kohta;“.</p>
98.	<p>Eelnõu § 103 lg 9 kohaselt peab pakkuja esitama viie tööpäeva jooksul hankija poolt nõutud täiendavad andmed, dokumendid jne, mida hankija on vastavalt § 103 lg 9 nõudnud. Pakkujale eelnõu kohaselt antav tähtaeg (5 tööpäeva) puuduste kõrvaldamiseks on ebamõistlikult pikk, siiani on pakkujal selleks aega olnud 3 tööpäeva ja selle nõude täitmine ei ole praktikas probleeme tekitanud. Lisaks pikendab 5 tööpäevane tähtaeg hankemenetlust ja eelnõu eesmärk peaks olema hankemenetluse efektiivsemaks muutmine, kuid antud juhul on tegemist vastupidise efektiga.</p> <p>Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 103 lg 9 toodud tähtaeg selliselt, et pakkujale jääks 3 tööpäeva hankija päringule vastamiseks.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Tähtaega lühendatud vastavalt ettepanekule.</p>
99.	<p>Eelnõu § 112 reguleerib pakkumuste avamise protseduuri ning selle kohaselt kuuluvad pakkumuste avamisel avaldamisele ainult pakkumused esitanud pakkujate nimed ja registrikoodid.</p> <p>Eelnõust ei ole võimalik üheselt aru saada, kas esitatud</p>	<p>Arvestatud osaliselt</p>	<p>Eelnõu § 48 lg 4 sõnastust muudetud selliselt, et on loobutud eraldi 15-päevase tähtaja andmisest hankijale otsuste põhjenduste esitamiseks. Vastava teave esitatakse kohe koos teatega otsuse kohta.</p>

	<p>pakkumuste maksumuste näol on tegemist osaga, mis on pakkumuses konfidentsiaalne või ei. Näiteks kui pärast pakkumuste avamist esitatakse hankijale teabenõue, milles küsitakse kõigi pakkumuse maksumusi, mis riigihankes esitati, siis kas hankija võib pakkumuste maksumused avaldada või ei. Eelnõus küll öeldakse, et pakkumuse maksumust ei saa ärisaladusena märkida, kuid samas üldisest põhimõttest lähtudes on pakkumus konfidentsiaalne välja arvatud selles osas, mis kuulub riigihangete seadusest tulenevalt avaldamisele.</p> <p>Eelnõu kohaselt on hetkel pakkujal ainus võimalus pakkumuste maksumused teada saada pärast otsuste tegemist ja seda eeldusel, et pakkuja esitab täiendava nõude hankijale pakkumuste maksumuste osas ja hankijal on aega antud päringule vastata 15 päeva. Nimetatud päringu tulemusel saab pakkuja info pakkumuste maksumuste kohta juba ajal, kui hankemenetlus on lõppenud ja hankijal ka leping sõlmitud.</p> <p>Teeme ettepaneku täpsustada konkreetsemalt pakkumuse maksumuse avaldamise osa.</p>		<p>Pakkumuste maksumuste avaldamise regulatsioonis on liigutud lähemale teiste EL liikmesriikide praktikale, kus pakkumuste maksumusi ei avaldata. Eelnõu kohaselt avaldatakse pakkumuste maksumused üksnes koos edukaks tunnistamise otsusega sellel ajal veel hankemenetluses osalevatele pakkujatele ja üksnes vastavaks tunnistatud pakkumuste osas.</p>
100.	<p>Eelnõu § 113 lg 2 sätestab pakkumuse tagasilükkamise otsuse ja hankija kaalutusõigust sisaldava otsuse, millega tunnistatakse teatud puudustega pakkumus ikkagi vastavaks.</p> <p>Kuna tegemist on sisuliselt kahe erineva otsusega oleks mõistlik § 113 lg 2 teha kaheks eraldi lõikeks, üks lõige käsitleks konkreetselt pakkumuse tagasilükkamist ning eraldi lõige oleks ka puudustega pakkumuse vastavaks tunnistamise osas.</p>	Selgitatud	<p>Sätte teine lause on seotud esimeses lauses esitatuga, mistõttu leiame, et parema arusaadavuse huvides tuleb need esitada ühes lõikes.</p>
101.	<p>Eelnõu § 121 lg 1 p-d 1-4 käsitlevad hankelepingu muutmist, kuid antud sõnastusest jääb mulje, et hankelepingut võib muuta väga suures ulatuses. Käesoleva paragrahvi sätetest jääb mulje, et iga lepingu muudatuse väärtus võib olla kuni 50% hankelepingu algsest maksumusest ning isegi kui muudatusi on mitu järjestikku, ei tohi nende muudatuste väärtuste kogusumma ületada vastavalt 10 või 15% hankelepingu algsest maksumusest.</p>	Arvestatud	<p>Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: (2) muudatuse väärtusest sõltumata ei muudeta hankelepingu üldist olemust ja vastava muudatuse ulatus, sisu ja kohaldamistingimused, näiteks hinna läbivaatamise kohta, olid riigihanke alusdokumentides selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt ette nähtud;</p>

	<p>Näiteks muudetakse ehitustööde lepingut kolm korda: esimene kord muutub lepingu väärtus 25% hankelepingu algsest maksumusest, teisel korral 15% ja kolmandal korral 49%. Seega ei ületa ühegi lepingu muudatuse väärtus piirmäära (kuni 50% hankelepingu algsest maksumusest). Kuid kokku on muudatuste väärtus $25+15+49=89\%$ lepingu algsest väärtusest, seega ületatakse väärtuste kogusumma piirmäära (15%).</p> <p>Teeme ettepaneku vaadata § 121 sõnastus üle, et oleks tagatud reaalselt praktikas toimiv hankelepingu muutmise süsteem, millega tagatakse riigihangete üldpõhimõtete järgimine ega hankelepingu muutmisel ei suureneks hankelepingu esialgne maksumus üle lubatud piirmäära.</p>		<p>(3) samalt pakkujalt ostetakse täiendavaid asju, teenuseid või ehitustöid, mille järele on hankijal tekkinud vajadus ja mida riigihanke alusdokumendid ei sisaldanud, juhul kui pakkuja vahetamine põhjustaks hankijale olulist ebamugavust või märkimisväärseid lisakulusid ega ole majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik tulenevalt asjade, teenuste või rajatiste asendatavuse või koostoitimise vajadusest, kusjuures muudatuste väärtus kokku ei ületa 50 protsenti hankelepingu algsest maksumusest;</p>
102.	<p>Eelnõu § 123 käsitleb sotsiaal- ja eriteenuste tellimist. Antud paragrahv ei anna hankijale konkreetseid juhised, kuidas ikkagi tuleb käituda sotsiaal- ja eriteenuseid tellides, eelkõige juhul kui maksumus jääb alla riigihanke piirmäära. Avaliku sektori hankija jaoks peaks olema kohustuslik kehtestada reeglid sotsiaal- ja eriteenuste tellimise osas, et välistada võimalikku riigihangete seaduse rikkumist.</p> <p>Kui lepingu eeldatav maksumus ületab riigihanke piirmäära, siis on § 123 ette nähtud teatud sammud hankijale, kuid need on liiga üldsõnalised ja seega puudub hankijal kindlus, kuidas täpselt käituma peab, et teenuse tellimine oleks riigihangete seadusega kooskõlas.</p> <p>Teeme ettepaneku täpsustada eelnõu §-s 123 toodud sotsiaal- ja eriteenuste osa, kuna see aitab tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistva, otstarbeka ja säästliku kasutamise ning tagab ka riigihanke parema läbipaistvuse.</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõu täiendatud hankija kohustusega kehtestada hankekorras sotsiaal- ja eriteenuste hankimise kord.</p>

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIT			
103.	<p>Eelnõu § 2 lg 2 kohaselt kohaldub seadus riigihangetele maksumusega alates riigihanke piirmäärast. Uued piirmäärad on</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad hanketeadete avalikustamist, teatud</p>

<p>sätetatud eelnõu §-s 15.</p> <p>Eelnõukohase regulatsiooniga kaotatakse lihthanke regulatsioon ja samas muudetakse siseriiklike riigihangete piirmäärasid, sh senise lihthangete regulatsiooni arvelt.</p> <p>Vastavaid muudatusi põhjendatakse eelkõige halduskoormuse vähendamise ja õigusselgusega. Seletuskirjas märgitakse, et selguse ja parema rakendatavuse huvides on eelnõus eraldi lihthanke regulatsioon ära kaotatud, kehtestades ühtsed reeglid hangetele alates riigihanke piirmäärast kuni rahvusvahelise piirmäärani ning alla riigihanke piirmäära ei ole hankija kohustatud ühtegi riigihanke läbiviimiseks kehtestatud menetlusreeglit järgima ning samuti ei saa temalt nõuda riigihangete üldpõhimõtete järgimist ega näiteks klassikaks saanud kolme pakkumuse küsimist sellise hankelepingu sõlmimiseks.</p> <p>Seletuskirjas on välja toodud, et probleeme tekitab 2012. a jõustunud muudatuste kohane lihthanke hõre regulatsioon, mis on mitmetimõistetav ja hankijate praktikas liiga sarnane avatud hankemenetlusega, mis teeb lihthanke kui eraldiseisva menetluse olemasolu otstarbekuse küsitavaks. ning samuti puudub lihthangetes kohustuslik ooteaeg. Seletuskirja kohaselt on seetõttu jõutud järeldusele, et siseriiklike hangete vahemiku suurendamine lihthangete kaotamise arvelt aitab ühtlustada halduspraktikat ning tagada isikute parema õiguskaitse hangetes.</p> <p>Samuti märgitakse seletuskirjas, et piirmäärade tõstmine asjade ja teenuste puhul 10000 eurolt 20000 eurole ja ehitustööde puhul 30000 eurolt 150000 eurole vähendab hankijate halduskoormust, kuivõrd alla nimetatud piirmäärade ei ole hankijatel ka kohustust sisustada riigihangete üldpõhimõtteid.</p> <p>Leiame, et vajalik oleks siiski veelkord täpsemalt analüüsida lihthanke instituudi kaotamise võimalikke tagajärgi ja mõjusid. Ühelt poolt jääks suur osa avaliku sektori hangetest regulatsiooni</p>		<p>lühikeste tähtaegade sätestamist ja ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud:</p> <p>Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik 60 000 eurot;</p> <p>Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik 300 000 eurot.</p>
---	--	--

	<p>alt üldse välja, teiselt poolt eelnõukohaseid piirmäärasid ületavate, seni lihthangete regulatsiooni alla kuuluvate hangete puhul kaasneks täiendav halduskoormus ja menetluskulude kasv nii hankijale kui pakkujale ning kaoksid eelised (nt tähtajad, lihtsus, paindlikkus) võrreldes praeguse lihthangete regulatsiooniga. Seletuskirjast ei selgu ka, kas lihthanke instituudi kaotamise põhjustena toodud puuduste kõrvaldamiseks kaaluti ka alternatiivseid variante, sh lihthangete regulatsiooni korrastamist ja muutmist, nt reguleerides hankija ja pakkuja jaoks üheselt arusaadavalt minimaalsed nõudeid kohustuslike dokumentide osas, tõstes lihthangete piirmäärasid vms.</p>		
104.	<p>Eelnõu § 4 osas tekitab küsimusi nii antud paragrahvi terminite valiku põhjendatuse kui ka sisu osas. Näiteks, p 22 „pakkuja“ defineeritakse „pakkumuse“ kaudu, mille mõiste on toodud alles §-s 109; defineeritakse „pakkuja“, aga mitte „ühispakkuja“; p-s 6 defineeritakse „hankeleping“, samas eelnõu § 5 kannab pealkirja „Hankeleping“, kust oleks loogiline otsida ka vastava mõiste sisu; ebamääraseks jääb p 9 „huvide konflikti“ määratlus; p 26 „riigihanke alusdokumendid“ peaks olema defineeritud täpsemalt, eelnõus on mõiste avatud väga laialivalguvalt, mis võib osutada probleemiks vaidlustuste korral jne.</p> <p>Seega leiame, et ülevaatamist vajaks eelnõu § 4 tervikuna, kuna esitatud kujul on see pigem eksitav kui selgusele ja arusaadavusele kaasaaitav.</p>	Arvestatud sisuliselt	Mõisted vastavalt JUM esitatud konkreetsetele ettepanekutele ümberstruktureeritud.
105.	<p>1) Eelnõu § 9 sätestab hankekorra regulatsiooni, mille lg 1 kohaselt avaliku sektori hankija kehtestab organisatsioonisisese hankekorra, kui tema ühes eelarveaastas planeeritavate asjade ja teenuste riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab teatud summa. Lähtudes § 6 lõikest 2, mis sätestab avaliku sektori hankijana nii kohaliku omavalitsuse kui ka kohaliku omavalitsuse asutuse, siis kas tuleb § 9 mõista selliselt, et eeldatavad riigihanked võib summeerida asutuste, sh hallatavate asutuste</p>	1) Selgitatud	1) Seletuskirja täiendatud. Hankekorra võib kehtestada iga organisatsioon eraldi või näiteks üks ministerium oma valitsemisala lõikes, samuti kohaliku omavalitsuse asutus eraldi või kohaliku omavalitsuse üksus kõikidele kohaliku omavalitsuse asutustele.

	<p>piires ning kohaliku omavalitsuse üksusel ei pea olema eraldi hankekorda, kui hankijaks on kohaliku omavalitsuse asutus.</p> <p>2) Samuti palume täpsustada, mida tuleb mõista eelnõu § 24 lõikes 5 osas nimetatud „üksuse“ all – kas asutusi eelnõu § 6 lg 2 mõttes vm.</p>	2) Selgitatud	2) Seletuskirja täiendatud selgitusega näidete varal.
106.	<p>Eelnõu kohaselt toimuvad riigihanked alates eelnõu seadusena jõustumisest üksikute eranditega elektrooniliselt riigihangete registris. Eelnõu § 46 lg 1 kohaselt kogu riigihanke menetlusega seotud teabevahetus hankija ja ettevõtja vahel toimub elektrooniliselt riigihangete registri kaudu.</p> <p>Seadus jõustub eelnõu kohaselt 2016. aasta 18. aprillil, mil on eelnõu aluseks olevate uute direktiivide ülevõtmise tähtpäev.</p> <p>Seletuskirjas märgitakse, et uued direktiivid võimaldavad küll täielikult elektroonilisele teabevahetusele ülemineku tähtaega kuni 2018 aastani edasi lükata, ent Eestis ei ole selline edasilükkamine põhjendatud. Seletuskirjas tuuakse näiteks E-riigihangete keskkonna pidevas tõusujoones kasutamine, kusjuures 2014. aastal oli e-riigihangete osakaal 72 protsenti, mistõttu leitakse, et on põhjendatud e-riigihangetest saadava positiivse mõju ärakasutamine nii ruttu kui võimalik.</p> <p>Seoses ülaltooduga palume täpsustada seletuskirjas, missugune on ettevõtjate, hankijate ja e-riigihangete keskkonna valmisolek minna üle täielikule elektroonilisele teabevahetusele riigihangete registris vähem kui aasta pärast ning kas taolisel kiirustamisel võib olla ka negatiivseid tagajärgi.</p>	Arvestatud sisuliselt	E-riigihangetele sujuvamaks üleminekuks jätkatakse esialgu kehtivas RHS-s sisalduva nõudega viia e-riigihankeid läbi 50% ulatuses. Täielikult e-riigihangetele minnakse üle 18. oktoobrist 2018.
107.	1) Riigihangete seaduses võiks taastada vastutuse pakkumuse esitamine eest ilma kindla kavatsuseta sõlmida hankeleping nii nagu see oli sätestatud kehtiva seaduse §-s 112 kuni eelmise aasta lõpuni.	1) Selgitatud	1) 01.05.2007-31.12.2014 kehtinud RHS v.r [RT I 2007, 15, 76; 29.06.2014, 109] § 112, mis nägi ette väärtekaristuse pakkumuse esitamise eest ilma kindla kavatsuseta sõlmida hankeleping, ei ole praktikas rakendamist leidnud. RHS v.r §-s 112 kätketud süüteoosseis on alates 01.01.2015.a.

	<p>2) Samuti võiks anda hankijale õiguse pakkuja mitte kvalifitseerida hankija järgmisel sarnase teenuse hankel kui pakkuja on hankijaga lepingu sõlmimisel viivitanud ja sellest tulenevalt on hankijale tekkinud kahju.</p>	<p>2) Selgitatud</p>	<p>dekriminaliseeritud [RT I, 12.07.2014, 1]. Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (554 SE I) seletuskirjas (lk-d 142-143) põhjendati RHS v.r § 112 kehtetuks tunnistamist sellega, et: „<i>Pakkujate kavatsuse tõendamise ei ole väärteomenetluse puhul mõistlik ja tihti ka võimalik. Lisaks on hankijal võimalus olukorras, kus edukaks tunnistatud pakkuja võtab hankijast mitteolenevatel põhjustel oma pakkumuse tagasi, nõuda pakkumuse tagasi võtnud pakkujalt kahju hüvitamist tagasi võetud pakkumuse ja järgmise edukaks tunnistatud pakkumuse maksumuse vahe osas (RHS § 53 lõige 2). Seega, arvestades, et RHS § 53 lõige 2 võimaldab eduka pakkumuse esitanud pakkujalt, kes keeldub hankilepingu sõlmimisest, nõuda kahju hüvitamist, puudub vajadus eraldi väärteovastutuse kohaldamiseks sellisele pakkujale.</i>“</p> <p>Rahandusministeerium jääb nimetatud põhjenduste juurde, leides, et RHS v.r §-ga 112 samasisulise süüteo koosseisu sätestamine Eelnõus ei ole jätkuvalt aktuaalne. Eelnõus esitatud teokirjelduste puhul on lähtutud põhimõttest, et väärteokaristus kui äärmine abinõu (<i>ultima ratio</i>) saab olla põhjendatud üksnes siis, kui õigusrikkumist ei ole võimalik muul viisil, nt. järelevalveabinõudega või subjektiivse õiguskaitse korras, kõrvaldada või heastada.</p> <p>2) Ettevõtjale seatavad võimalikult kvalifitseerimise tingimused on läbi nõutavate dokumentide loetelu sätestatud ammendavalt direktiivis 2014/24/EL, mistõttu ei ole kvalifitseerimise aluse lisamine siseriiklikult lubatud.</p>
--	---	-----------------------------	---

108.	<p>Eelnõu § 222 sätestab jäätmeseaduse muutmise. Antud paragrahvi p 1 kohaselt asendatakse jäätmeseaduse § 1 lõikes 5 tekstiosa “§-s 14¹” tekstiosaga „§-s 13“. Seletuskirjas sisaldub üksnes märged, et jäätmeseaduses tehakse muudatused seoses viidete ajakohastamisega ja uute terminite kasutuselevõtuga.</p> <p>Leiame, et eelnõu antud osas on ilmselges vastuolus eelnõu §-ga 13 ning seletuskirja enda tekstiga, mille lk-l 26 on selgitatud, et: „Näiteks erinevalt RHS § 14.1 lõike 3 punktis 1 sätestatud piirangust ei keela Euroopa Kohtu praktika sisetehingu režiimi kohaldamist teenuste kontsessioonidele, sh jäätmekäitluse valdkonnas.“ Sisetehingu keelamine jäätmeveoteenuse valdkonnas on meelevaldne ja põhjendamatult piirang ning vastuolus Euroopa õiguse, sh selle selgitava kohtupraktikaga. Vastuolu on mööndud ka eelnõu seletuskirjas.</p> <p>Eelnevat arvestades teeme ettepaneku muuta eelnõu § 222 p 1, jättes jäätmeseadusest välja sisetehingu tegemise keeld korraldatud jäätmeveo tellimisel, sõnastades eelnõu § 222 p 1 järgmiselt: „Paragrahvi 1 lõike 5 teine lause tunnistatakse kehtetuks“.</p>	Selgitatud	<p>Nõustume, et harmoneeritavad direktiivid ega ka asjaomane Euroopa Kohtu praktika ei näe ette, et liikmesriigil oleks kaalutusõigus keelata sisetehingud teenuste kontsessioonide andmisel.</p> <p>Samas töötab Keskkonnaministeerium meile teadaolevalt koalitsioonileppe realiseerimiseks parasjagu välja jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega kavandatakse üle vaadata korraldatud jäätmeveo regulatsioon tervikuna. See võib kaasa tuua jäätmeveo korralduse põhimõttelisi muudatusi, sealhulgas ka tänasest korraldatud jäätmeveost osalise või täieliku loobumise.</p> <p>Seetõttu oleks ennatlik RHS-i eelnõu, kui Euroopa Liidu õiguse harmoneerimise vahendi kontekstis, asuda lahendama jäätmekäitluse sektori spetsiifilisi sõlmprobleeme. Näeme selles küsimuses vastutava valitsusasutusena Keskkonnaministeeriumi.</p>
------	---	-------------------	--

EESTI PANGALIIT (I kooskõlastusring)			
109.	<p>§ 12 lg 1 p 12 kohaselt ei pea laenu võtmiseks enam riigihanget korraldama. Laenude võtmise erandi kehtestamine on igati positiivne, kuid ühetaolise rakendamise huvides tuleks selgitada või piiritleda, milliseid laenusid silmas peetakse, nt kas ka arvelduskrediiti. Palume selgitust, kas juhul kui hankija soovib muuta kehtivat laenulepingut (nt arvelduskrediiti), tuleb tal lähtuda laenulepingu sõlmimise ajal kehtinud seadusest või toimub muutmine uue seaduse alusel.</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu ei erista, millise laenuga peab olema tegemist, et erandit kohaldada, mistõttu kõik laenuna käsitlevad teenused kuuluvad kõnealuse erandi alla. Eelnõu sisaldab rakendussätet, mille kohaselt lähtutakse kehtiva RHS alusel sõlmitud lepingute muutmisel eelnõu regulatsioonist.</p>
110.	<p>§ 90 lg 5 sätestab kaks alust, mida pakkumusgarantiiga tagatakse: a) kui pakkuja võtab pakkumuse selle jõusoleku tähtaja jooksul</p>	Arvestatud	<p>Ebakõla eelnõu ja seletuskirja vahel kõrvaldatud. Eelnõu sõnastust muudetud. Uus sõnastus: „Hankija</p>

	tagasi ning b) pakkuja ei sõlmi hankelepingut. Seletuskirjas on toodud ka kolmas alus - pakkuja ei asu sõlmitud hankelepingut täitma. Seega esineb meie hinnangul mõningane vastuolu eelnõu ja seletuskirja vahel. Palume selgitust, kas seletuskirjas toodud täiendav alus läheb või ei lähe teostusgarantiiga kaetud tegevuste alla.		ei tagasta pakkumuse tagatist pakkujale või realiseerib selle, kui pakkuja võtab pakkumuse selle jõusoleku tähtaja jooksul tagasi, pakkuja muu tegevuse või tegevusetuse tõttu jääb hankeleping sõlmimata või pakkuja ei asu sõlmitud hankelepingut täitma.“
111.	<p>§ 90 lg 7 kohaselt tagastatakse pakkumuse tagatis pakkujale. Seletuskirjas on toodud, et paber kandjal tagatise tagastamine toimub originaali tagastamise kaudu pakkujale, kuid elektroonilise dokumendi puhul esitatakse kinnitus garantiikirja väljastajale, et garantiid ei realiseerita.</p> <p>Garantiikirja tagastamisega seonduv on reguleeritud nii võlaõigusseaduses kui ka riigihangete seaduses, samuti omab siin tähtsust garantiidokument, kuivõrd garantii lõppemise alused tulenevad eelkõige garantiikirjast. Et saaks lugeda garantiist tulenevad kohustused ka garandi jaoks lõppenuks, tuleb lähtuda võlaõigusseaduses ning garantiidokumendis sätestatust. Ehk hankijatel tuleks igal juhul esitada garandile garantiikirjast tulenevate õigustest loobumise tahteavaldus (sõltumata sellest, kas garantiikiri väljastati paberil või mitte). Lähtuvalt eeltoodust teeme ettepaneku täiendada antud paragrahvi eeltoodud põhimõttega, mis kehtiks juhul, kui pakkumuse tagatiseks on krediidi-või finantseerimisasutuse või kindlustusandja garantii.</p>	Selgitatud	Seletuskirja muudetud järgmiselt: „Pakkumuse tagatise tagastamine juhul, kui esitatud on garantiikiri, toimub paber kandjal dokumendi korral garantiikirja originaali tagastamisega ja vastava kinnituse esitamisega garantiikirja väljastajale (pangale), et garantiid ei realiseerita. Elektroonilise dokumendi puhul tuleb esitada üksnes kinnitus garantiikirja väljastajale. Teisisõnu tuleb tagatise tagastamisel lähtuda võlaõigusseadusest ja garantiikirja tingimustest.“
112.	§ 99 lg 1 p 1 ja p 2 - võrreldes kehtiva seadusega ei hõlma sätted enam asjaolu „...või tal on võimalus neid saada“. Ehk sätte sõnastuse järgi tundub, et tingimuslikud kinnituskirjad ei pruugi enam sobida. Seda tundub toetavat ka seletuskiri „...et tal on vastavad vahendid juba pakkumuse esitamise ajal olemas või saab ta need ilma täiendavate tingimusteta juhul, kui ta peaks osutama edukaks pakkujaks“. Palume selgitust, kas see on olnud sätte muutmise mõte. Kindlasti on seda põhimõtet väga keerukas täita	Arvestatud	Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: „1) asjakohane pangaõienõue või muu asjakohane ja hankija poolt vastuvõetavaks tunnistatud dokument, mis näitab, et hankelepingu täitmise tagamiseks vajalikud rahalised vahendid on vajadusel pakkuja või taotleja käsutades; 2) kutsealase vastutuskindlustuse tõend või muu asjakohane ja hankija poolt vastuvõetavaks

	paljudel ettevõtjatel (eriti väikeettevõtjatel), sest sellise kinnituse väljastamisel peaks olema nt krediidasutusel ka juba olemas finantseerimisotsus, sõlmitud lepingud ja ka tagatised on krediidasutuse kasuks seatud.		tunnistatud dokument, mis näitab, et pakkujal või taotlejal on hankelepingu võimaliku rikkumisega tekkida võiva kahju hüvitamiseks vajalikud vahendid olemas või tal on võimalus neid saada;“.
113.	Teise isiku näitajatele tuginemine ja hankepass: palume selgitust, kas hankepassi peab hakkama esitama ka nende alltöövõtjate kohta, kes osutavad pakkumuse teinud ettevõtjale hanke täitmisel kaasabi, kuid kelle näitajatele pakkuja ei tugine (näiteks olukorras, kus pakkuja vastab kõikidele kvalifitseerimistingimustele ja esitab pakkumuse üksi).	Selgitatud	Hankepass tuleb üldjuhul esitada üksnes nende alltöövõtjate kohta, kelle vahenditele pakkuja hankemenetluses tugineb. Juhul, kui hankija soovib vastavalt eelnõu § 120 lg 5 alusel kontrollida ka teisi pakkuja alltöövõtjaid, tuleb hankepassid esitada ka nende alltöövõtjate kohta.
114.	§ 121 lg 1 - hankelepingu muutmise võimaluste avardamine on tervitatav, kuid Eelnõu vastavate sätete praegune sõnastus jätab tõlgendusruumi, nt mida võib pidada hankelepingu üldise olemuse muudatuseks või millise muudatuse puhul ei ole tegemist olulise muudatusega. Kohati jääb mulje, et seadusandja jätab paljud olukorrad teadlikult kohtupraktika ja EL suuniste sisustada. Juhime tähelepanu, et Eelnõuga hankijatele niivõrd laialdase diskretsiooniõiguse andmine hankemenetluse erinevates etappides ja toimingutes suurendab ilmselt vaidlustuste mahtu ja seeläbi ka halduskoormust (vähemalt esialgu). Praegune seadus kehtib alates aastast 2007, kuid siiani rakendavad erinevad hankijad seda kohati väga erinevalt ja vabalt, uute kaalutusvõimaluste ja põhimõtete valguses segadus meie hinnangul kindlasti suureneks.	Selgitatud	Nagu on selgitatud eelnõu seletuskirjas, siis kuivõrd hankelepingu muutmise regulatsioon tuleneb täiesti uue kontseptsioonina direktiivist 2014/24/EL, jäävad paratamatult mitmed sätted kohtupraktika tõlgendada.

	EESTI PANK		
115.	Kehtiv riigihangete seaduse § 14 lg 1 p 2 näeb ette erandi, kus seaduses sätestatud korda ei ole hankija kohustatud rakendama juhul, kui sõlmitav leping või korraldatav ideekonkurss on seotud muuhulgas Eesti Panga turvalisuse või avaldamisele mittekuuluva teabega. Eelnõus on nimetatud säte sellisel kujul välja jäänud ja erandi kohaldamine on seotud ainult riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmisega. Meie seisukoht on, et eelnõu § 12	Mittearvestatud	Erandeid riigihankeõiguse kohaldamisalast saab Euroopa õiguse ülimuslikkuse põhimõttest tulenevalt teha üksnes EL õigus, mistõttu ei ole erandite laiendamine siseriiklikult lubatud. Eelnõus esitatud erandid vastavad direktiivides 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL sätestatule.

	<p>Ig 1 p 19 ei asenda kehtivas seaduses olnud erandit piisavalt, kitsendab oluliselt erandi kohaldamise aluseid Eesti Panga jaoks, kuna Eesti Panga turvalisuse nõuded ei ole õigusaktidega sätestatud, tegemist ei ole riigisaladusega ja riigi julgeolekuhuvide erandi rakendamise alusena ei pruugi olla õigustatud.</p> <p>Eesti Panga ülesannete erilise iseloomu tõttu on teatud juhtudel põhjendatud riigihangete seaduses toodud protseduuride mittejärgimine. Riigikogu on seni seda seisukohta jaganud ja uue eelnõu puhul ei ole sellest loobumine põhjendatud. Seetõttu peaks riigihangete seaduses otsesõnaliselt olema viidatud võimalusele riigihanke mittekorraldamiseks Eesti Panga turvalisuse ja konfidentsiaalsusnõude täitmisega seotud hangete osas.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 12 lg 1 p 19 järgnevalt: „hankeleping või ideekonkurss on seotud riigisaladusega või välisriigi salastatud teabega salastatud välisteabe seaduse tähenduses või kui lepingu täitmine eeldab kooskõlas õigusaktidega eriliste turvalisusnõuete täitmist või kui erandi kasutamine on otseselt vajalik seoses Eesti Panga turvalisuse või avaldamisele mittekuuluva teabega või riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks, tingimusel, et julgeolekuhuvide ei saa tagada vähem sekkuvate meetmetega, nagu on näiteks riigihankega seotud teabe avaldamise piirangud.“</p>		
116.	<p>Kehtiva riigihangete seaduse § 132 toob välja rea paragrahve, mis Eesti Panga poolt teostatavatele riigihangetele ei kohaldu. Need paragrahvid käsitlevad Rahandusministeeriumi pädevust järelevalve teostamisel ja vaidlustusmenetlust, kusjuures kehtiva seaduse alusel ei saa Rahandusministeerium kui riikliku järelevalve teostaja teha Eesti Panga kohta otsust või ettekirjutust, samuti saab Eesti Panga poolt läbiviidud riigihankeid vaidlustada ainult halduskohtus. Eelnõu järgi on seda korda muudetud.</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõu § 185 lg 1 järgi teostab Rahandusministeerium järelevalvet <i>kõikide</i> hankijate (riigihanke-eeskirjade adressaatide) üle, sõltumata nende era- või avalik-õiguslikust vormist. Klassikalises direktiivis ja Euroopa Komisjoni seadusandlikus ettepanekus (KOM(2011) 896 lõplik, 20.12.2011) on pandud suurt rõhku tõhusalt ja efektiivselt toimiva järelevalvesüsteemi loomisele. Ent järelevalve saab olla tõhus ja tulemuslik üksnes siis,</p>

<p>Eesti Panga seadus § 3 lg 1 kohaselt tegutseb Eesti Pank muudest riigiasutustest sõltumatult. Ta annab oma tegevusest aru Riigikogule, ei allu Vabariigi Valitsusele ega ühelegi teisele täidesaatvale riigivõimuasutusele ega kolmandatele isikutele. Riigihangete vaidlustuskomisjoni põhimäärus § 1 kohaselt on vaidlustuskomisjon Rahandusministeeriumi juures asuv kohtuväline vaidluste lahendamise organ.</p> <p>Rahandusministeeriumile ja vaidlustuskomisjonile antud õigus Eesti Panga otsuste suhtes tähendab seega täitevvõimu võimalust vahetult sekkuda keskpanga tegevusse, mis riivab keskpanga sõltumatuse põhimõtet.</p> <p>Rahandusministeerium ei saa teha Eesti Panga otsuste suhtes ettekirjutusi ning Eesti Panga riigihangete vaidlustamine peab jääma kohtu pädevusse. Sellest tulenevalt palume lisada kehtiva seaduse eeskujul rakendussätetesse paragrahv, mis sätestaks, et Eesti Panga poolt teostatavate riigihangete korral ei rakendata riigihangete seaduse § 182 lg 1 punktis 4, §-des 186 ja 200-216 sätestatud.</p>	<p>kui järelevalvele on allutatud kõik riigihanke-eeskirjade adressaadid – s.t kõik isikud, asutused ja institutsioonid, kes kvalifitseeruvad hankijaks, peavad taluma riigihanke-eeskirjade täitmise üle teostatavat seaduspärasuse kontrolli. Riigikontroll on varasemalt tuvastanud Eesti Panga hankekorralduses tõsisid puudujääke, mh. riigihanketa otselepingute sõlmimisi (vt. Kontrolliaruanne nr OSI-2-6/06/99, 11.12.2006). Hankemenetluseta otselepingute sõlmimine on Euroopa Kohtu hinnangul riigihankeid käsitlevate EL-i õigusaktide kõige tõsisem rikkumine, mistõttu ebaseaduslike otselepingutega võitlemiseks peavad liikmesriigid nägema ette tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid/karistused (vt. direktiivi 2007/66/EÜ põhjenduspunkte 13-14). EPS § 1 lg-st 2 tulenevalt on Eesti Pank avalik-õiguslik juriidiline isik TsÜS § 25 lg 2 tähenduses ning seega avaliku sektori hankijaks Eelnõu § 6 lg 2 p 3 järgi. Hankijana on Eesti Pank kohustatud järgima Eelnõus hankija kohta käivaid sätteid. EPS § 3 lg-st 1 ei tulene keeldu kontrollida Eesti Panga tegevuse seaduspärasust hankijana. Eelnõu koostamisel on arvestatud Riigikohtu hiljutise seisukohaga, mille kohaselt <i>põhiseadusliku institutsiooni üle (riikliku) järelevalve teostamine haldusorgani poolt on võimalik juhul, kui seadusandja on põhiseadusliku institutsiooni sõnaselgelt sellisele kontrollile allutanud</i> (vt. RKHKO 11.05.2015, nr 3-3-1-90-14, p 14). Eesti Pank on põhiseaduslik institutsioon, mille autonoomsus täidesaatvast riigivõimust on tuletatav PS §-st 112. Eesti Pank on põhiseadusliku autonoomiaga varustatud avalik sihtasutus, mille autonoomia on sarnane KOV-i (PS § 154 lg 1) ning</p>
---	---

		<p>ülikoolide ja teadusasutuste (PS § 38 lg 2) autonoomiaga (PS kommenteeritud väljaanne, 2012, lk-d 81-82). Nii KOV-id kui ka avalik-õiguslikud ülikoolid on allutatud riigihangete alasele järelevalvele. ELTL art 130 sätestab, et <i>kasutades volitusi ning täites ülesandeid ja kohustusi, mis on neile pandud aluslepingutega ja EKPS ja EKP põhikirjaga</i>, ei taotle ega saa Euroopa Keskpang ega ükski riigi keskpang ega ükski nende otsuseid tegeva organi liige mingeid juhiseid EL-i institutsioonidelt, organitelt või asutustelt, ühegi liikmesriigi valitsuselt ega üheltki teiselt organilt. Siiski ei keela enesekorraldusõigus, millega on olemuslikult hõlmatud Eesti Panga institutsionaalne, funktsionaalne ja personaalne sõltumatus ja finantsautonoomia, valitsusasutusel kontrollida Eesti Panga tegevuse seaduslikkust asjade ostmisel ning teenuste ja ehitustööde tellimisel. Keskpanga sõltumatuse põhimõtte riive puudub või on see riive lubatav, sest järelevalve objektiks ei ole <i>raharingluse korraldamisega seotud Eesti Panga kui Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) liikme tegevuse kontrollimine</i> ning järelevalve käigus ei hinnata Eesti Panga otsuste ja toimingute otstarbekohasust. Kontrollitakse hankija tegevuse õiguspärasust, riigihangete korraldamise vastavust Eelnõule, mitte hankija tegevuse tulemuslikkust (mõjusust, tõhusust, säästlikkust). Riigihangete järelevalve ei sekku kuidagimoodi keskpanga pädevusse <i>rahapoliitika kujundamises osalemise, raharingluse korraldamise ja hinnastabiilsuse tagamise ülesannete täitmisel</i>. Arvestades, et haldusasjas nr 3-3-1-90-14 on Riigikohus mõõnnud täidesaatva võimu asutuse poolt</p>
--	--	--

			<p>teostatava järelevalve võimalikkust koguni Riigikogu üle (horisontaalne võimude lahusus), on seda enam seadusandjal võimalik allutada sellisele järelevalvele Eesti Pank. Rahandusministeeriumile järelevalvevolituste andmine Eesti Panga suhtes ei ole vastuolus ka EL-i õigusega, sest järelevalve käigus kontrollitakse hankedirektiividest tulenevate kohustuste täitmist. Selline järelevalve ei saa kahjustada Eesti Panga majanduslikku, organisatsioonilist ja isiklikku sõltumatust. Samuti puudub oht, et EL-i õigusest tulenevate riigihankereeglite täitmise kontroll võiks Eesti Panka poliitiliselt mõjutada.</p>
--	--	--	---

EESTI TURISMIFIRMADE LIIT			
117.	<p>Hankeleping, eelnõu § 5 Vastavalt seaduseelnõule kohaldatakse hankelepingule võlaõigusseaduses ja teistes õigusaktides vastava lepingu liigi kohta sätestatud. Eelnõu avab vastava olulise viite vaid seletuskirjas ja üksnes lepingute vormiküsimuste aspektist, jättes tähelepanuta hangitavate asjade ja teenuste sisulised võlaõiguslikud küsimused sh. võimalikud viited üldistele printsiipidele, poolte õiguste- ja kohustuste tasakaalule ja vastutusele.</p> <p>Mõistame, et võlaõiguslike küsimuste reguleerimine ei ole kõnealuse seaduseelnõu ese ja eelnõu tekstis tehtud viide on piisav rakendamaks hankelepingutele võlaõigusseaduses ja teistes õigusaktides sätestatud printsiipe erinevate lepinguliikide osas, kuid meie hinnangul on jäänud pea olematuks hankija tähelepanu pööramine ostetavate asjade või teenuste õigus- ja vastutuslikele küsimustele. Eelnõu juurde lisatav seletuskiri annab hea võimaluse tõsta hankelepingute kvaliteeti läbi sisukama tähelepanujuhtimise võlaõigusseaduses ja teistes õigusaktides</p>	Selgitatud	<p>Seletuskirja täiendatud. Lisaks vormilistele aspektidele, mis võivad olla oluliselt hankelepingu sõlmimisel, tuleb teistest asjaomastest õigusaktidest lähtuda ka hankelepingu sisuliste tingimuste seadmisel.</p>

	<p>sätetatud lepinguliikidele, mida pakkujal tuleb hankedokumentide koostamisel arvestada. Käesolev arvamus on kantud senistest probleemsetest hangetest kus näiteks hange on korraldatud vahendusteenustele aga samas seatakse tingimuseks reisijaveoteenuseid vahendavalt müügiagendilt vedajale omase vastutuse võtmist sh reisijaveolepingute hindade tagamist või muude vedaja kohustuste täitmist, mis õiguslikult kuuluvad vedaja vastutusvaldkonda. Samalaadseid olukordi on esinenud ka teiste reisiteenuste hankimisel. Lepinguliikidele omaste tingimustega mitte kooskõlas olevad hankelepingud ei toeta hankija vahendite säästlikku kasutamist, arvestades riigihangete korraldamisele tehtavaid kulusi ja minimaalseid või puuduvaid pakkumisi vastavatel hangetel.</p> <p>Eeltoodu alusel teeme ettepaneku rõhutada eelnõu seletuskirjas vormiküsimuste kõrval ka võlaõigusseaduses ja teistes õigusaktides sätestatud lepinguliikidele omaste põhimõtete, õiguste, kohustuste ja vastutuse kasutamist hankelepingutes.</p>		
118.	<p>Riigihanke piirmäär asjade ja teenuste hankelepingutele, eelnõu § 15.</p> <p>Asjade ja teenuste hankelepingute piirmääraks 20 000 eurot. Võttes arvesse riigihangete läbiviimise kulusid, mis on seletuskirjas toodud statistika kohaselt ühe hanke kohta, arvestades nii hankija kui pakkuja kulusid, ligikaudu 7500 eurot, tekib kahtlus seaduse põhieesmärgi – hankija rahaliste vahendite otstarbeka ja säästliku kasutamise, saavutamises. Kehtivas seaduses sätestatud piirmäärasid arvestades on reisiteenuste valdkonnas esinenud hankeid, kus reisiettevõtjad on pidanud kaaluma hankel osalemist, kuivõrd osalemise kulud ületavad võimalikku saavutatavat tulu.</p> <p>Oleme seisukohal, et halduskoormuse ja ebaproportsionaalsete kulutuste vähendamiseks oleks mõistlik kaaluda tõsta riigihanke</p>	<p>Arvestatud sisuliselt</p>	<p>Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeadete avalikustamist, teatud lühikeste tähtaegade sätestamist ja ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud:</p> <p>Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik 60 000 eurot;</p> <p>Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik 300 000 eurot.</p>

	piirmäära asjade ja teenuste hankelepingute puhul minimaalselt 50 000 euron.		
119.	<p>Riigihanke osadeks jaotamise keeld, eelnõu § 29 lg 2.</p> <p>Eelnõu ja seletuskiri ei täpsusta, millistel objektiivsetel põhjustel on lubatud hangete jaotamine osadeks, samuti puudub täpsem regulatsioon asjade ja teenuste maksumuste summeerimisest jättes täpsustamata millal on nimetatud kohustuslik ja millal mitte.</p> <p>Oleme arvamusel, et täpsustav regulatsioon aitaks kaasa õigusselguse saavutamisele kõnealuses küsimusi tekitanud teemas.</p>	Selgitatud	Seletuskirja täiendatud. Täpsemat regulatsiooni ei ole võimalik esitada, kuivõrd osadeks jaotamise keeldu ja objektiivseid kriteeriume saab rakendada üksnes juhtumipõhiselt.

EESTI TÖÖANDJATE KESKLIIT			
120.	<p>RHS-s võiks kaaluda siduva eelotsuse kehtestamist sarnaselt maksustamise küsimustega Maksu- ja Tolliametis.</p> <p>RHS eelnõu § 176 punkti 2 kohaselt Rahandusministeerium küll nõustab ja annab soovituslikke juhiseid, kuid see ei anna hankijatele piisavat kindlust otsuste korrektsuse osas.</p> <p>Näiteks seoses struktuuritoetuste kasutamisega maandaks siduva eelotsuse olemasolu toetuste tagasinõudmise riske, mis põhinevad riigihangete-alastel rikkumistel.</p>	Selgitatud	Rahandusministeerium on põhjalikult analüüsinud eelotsuse võimalikkust riigihangetes ning jõudnud järeldusele, et eelotsust analoogselt MKS alusel antava eelotsusega ei ole võimalik riigihangetes rakendada. Üheks suureks probleemiks on eelotsuse siduvuse küsimus, kuivõrd riigihangetes on palju osapooli ja kõikidele ei saa EL struktuurivahendite eraldamist reguleeriva õiguse valguses olla ühe asutuse tehtud eelotsus siduv. Alternatiivina nähakse eelnõus ette võimalus hankija taotlusel hankekorra kooskõlastamine Rahandusministeeriumi poolt.
121.	<p>Riigihanke eeldatava maksumuse määramine – hanke osadeks jaotamine.</p> <p>Vastavalt RHS-i eelnõu § 29 lõikele 2 ei või hankija riigihanget osadeks jaotada ega asju, teenuseid või ehitustöid eraldi tellida eesmärgiga käesolevas seaduses riigihanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid eirata, välja arvatud juhul, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.</p>	Selgitatud	Seletuskirja täiendatud. Täpsemat regulatsiooni ei ole võimalik esitada, kuivõrd osadeks jaotamise keeldu ja objektiivseid kriteeriume saab rakendada üksnes juhtumipõhiselt.

	<p>Palju küsimusi on siinjuures seotud konverentsiteenuste tellimisega seotud kuludega (nt. transport, tõlketeenus, toitlustus). Selgusetuks jääb, kas ja millal tuleks need kulud summeerida või tohib nimetatud teenuseid iga kord eraldi tellida.</p> <p>Sama küsimus on avalik-õiguslikel ülikoolidel juhtudel, kui on vajadus hankida teadus- ja arendustegevuses kasutatavaid asju ja teenuseid (nt. katsete läbiviimise vahendid jmt).</p> <p>Lähtudes eeltoodust teeme ettepaneku RHS-s sätestada võimalus jaotada hankeid osadeks projektipõhiselt.</p>		
122.	<p>RHS eelnõu § 3 punktile 1 tuleks lisada sõna „<i>lihtsuse</i>“.</p> <p>Muudatus on põhjendatud kuivõrd efektiivse hankemenetluse üks eeldusi on, et hange on kõigi osapoolte jaoks korraldatud viisil, mis on arusaadav ning hanke asjaolusid maksimaalselt arvesse võttev.</p> <p>Samuti kannab nimetatud põhimõtte lisamine eelnõu sõnastusse õiguselguse täiendava rõhutamise eesmärki.</p>	Mittearvestatud	<p>On raske ette näha, millist kvalitatiivset edasiminekut oleks hankemenetluse läbiviimisel võimalik saavutada sõna „lihtsalt“ lisamisega riigihanke korraldamise üldpõhimõtete hulka. Hankija eesmärgiks on hankemenetluse abil saada võrreldavaid pakkumusi, sellest lähtuvalt on iseenesest mõisteta, et hanked peaksid olema korraldatud arusaadaval viisil ega vaja seetõttu seaduse tekstis täiendavat rõhutamist.</p>
123.	<p>Teeme ettepaneku täiendada eelnõus termini „innovatsioon“ sõnastust rõhutamaks meditsiinivaldkonna kui ka Eesti Vabariigi Põhiseaduses tunnustatud väärtuse „<i>rahva tervise</i>“ kaitse, olulisust.</p> <p>RHS § 4 p 10 võiks sõnastada alljärgnevalt: „<i>innovatsioon on uue või märkimisväärselt täiustatud asja, <u>ravimi toimeaine</u>, teenuse või protsessi, sealhulgas tootmis- või ehitusprotsessi, uue turustus- või <u>raviviisi</u> või uue organisatsioonilise meetodi kasutuselevõtt <u>meditsiinis</u>, äritavades, töökorralduses või välissuhetes.</i></p>	Selgitatud	<p>Nõustume, et rahva tervise kaitse on ühiskonna kandvate väärtuste seas kõrgel positsioonil. Samas ei pea selle olulisuse rõhutamiseks tingimata asuma RHS-i eelnõu kontekstis mõisteid nagu „ravim“, „toimeaine“, „raviviis“, „meditsiin“ eraldiseisvalt välja tooma, kuivõrd viidatud mõisted on abstraktsemate üldmõistetega nagu „asi“, „teenus“ või „protsess“ kaetud. Õigusakti tekstis abstraktse sõnastuse kasutamine on üldlevinud ja eelistatud normitehniline võtte, mille kasutamisest loobumine ei näi antud juhul olema vajalik ega põhjendatud.</p>
124.	<p>Kuivõrd innovatsiooni olulisust on vajalik rõhutada ka meditsiinis, seda enam, et Eesti Vabariigis ravimitööstus praktiliselt puudub, teeme ettepaneku täiendada RHS § 49 lõiget 2</p>	Selgitatud	<p>Nõustume, et rahva tervise kaitse on ühiskonna kandvate väärtuste seas kõrgel positsioonil. Samas ei pea selle olulisuse rõhutamiseks tingimata asuma</p>

	<p>ja sõnastada see alljärgnevalt: <i>„Hankijal on õigus luua innovatsioonipartnerlus, kui tal on tekkinud vajadus selliste innovaatiliste asjade, <u>ravimite/vaktsiinide</u>, teenuste või ehitustööde järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate asjade, <u>ravimite/vaktsiinide</u>, teenuste või ehitustööde hankimisega. Innovatsioonipartnerlus luuakse eesmärgiga välja töötada innovaatilisi asju, <u>ravimeid/vaktsiine</u>, teenuseid või ehitustöid ning neid hankida hankija ja innovatsioonipartnerluses osalejate vahel kokku lepitud kvaliteedi ja hinnaga.“</i></p>		<p>RHS-i eelnõu kontekstis mõisteid nagu „ravim“, „toimeaine“, „raviviis“, „meditsiin“ eraldiseisvalt välja tooma, kuivõrd viidatud mõisted on abstraktsemate üldmõistetega nagu „asi“, „teenus“ või „protsess“ kaetud. Õigusakti tekstis abstraktse sõnastuse kasutamine on üldlevinud ja eelistatud normitehniline võtte, mille kasutamisest loobumine ei näi antud juhul olema vajalik ega põhjendatud.</p>
125.	<p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täiendada ka RHS eelnõu § 62 lõike 3 sõnastust järgmiselt: <i>Hankija tagab, et innovatsioonipartnerluse struktuuri, sealhulgas etappide kestuse ja maksumuse kokkuleppimisel võtavad partnerid arvesse kavandatava lahenduse uuenduslikkust ja selle väljatöötamiseks vajalikke teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse iseloomu. Innovatsioonipartnerluse tulemusena hangitavate asjade, <u>ravimite/vaktsiinide</u>, teenuste ja ehitustööde maksumus ei tohi olla ebaproportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.</i></p> <p>Lisaks tuleks eeltoodust lähtuvalt täiendada vastavalt ka järgmisi RHS eelnõu sätteid: § 4 p 13; § 24 lg 1 p 4; § 49 lg 2 ja 3 p 3; § 78 lg 1; § 85 lg 2 ja § 97 lg 1.</p>	Selgitatud	<p>Nõustume, et rahva tervise kaitse on ühiskonna kandvate väärtuste seas kõrgel positsioonil. Samas ei pea selle olulisuse rõhutamiseks tingimata asuma RHS-i eelnõu kontekstis mõisteid nagu „ravim“, „toimeaine“, „raviviis“, „meditsiin“ eraldiseisvalt välja tooma, kuivõrd viidatud mõisted on abstraktsemate üldmõistetega nagu „asi“, „teenus“ või „protsess“ kaetud. Õigusakti tekstis abstraktse sõnastuse kasutamine on üldlevinud ja eelistatud normitehniline võtte, mille kasutamisest loobumine ei näi antud juhul olema vajalik ega põhjendatud.</p>
126.	<p>Teeme ettepaneku kaaluda RHS eelnõu § 50 lg 1 punkti 2 sõnastusse sõna „<i>meditsiinilistel</i>“ lisamist, kuivõrd tegemist on rahva tervise seisukohalt olulise valdkonnaga, mille kaitse vajadust rõhutab muu hulgas Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 28.</p> <p>Eelnõu § 50 lg 1 punkti 2 uus sõnastus võiks olla alljärgnev: <i>„hankepingu saab sõlmida ainult ühe pakkujaga tehnilistel,</i></p>	Selgitatud	<p>Erandliku menetluse kasutamise alused tulenevad ammendavalt direktiivist 2014/24/EL, mistõttu ei ole nende laiendamine või lisamine siseriiklikult üle rahvusvahelise piirmäära hangetes lubatud.</p>

	<i>meditsiinilistel või ainuõiguste, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitsega seotud põhjustel ja konkurentsi puudumine ei tulene riigihankes esitatud tingimuste kunstlikust kitsendamisest, või kunstilistel põhjustel, sealhulgas unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomisel või omandamisel.</i>		
127.	Rõhutada võiks meditsiini kui valdkonna mõnetist eristaatust ja sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada RHS § 50 lg 1 punkt 3 järgmiselt: <i>„hankijal on õigus korraldada hankemenetlus väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetlusena kui hankelepingu kiire sõlmimine on vajalik hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmise vajaduse tõttu või rahva tervise kaitse tagamiseks, mis ei võimalda kinni pidada käesoleva seaduse §-des 91–93 sätestatud tähtaegadest.“.</i>	Selgitatud	Erandliku menetluse kasutamise alused tulenevad ammendavalt direktiivist 2014/24/EL, mistõttu ei ole nende laiendamine või lisamine siseriiklikult üle rahvusvahelise piirmäära hangetes lubatud. Samas märgime, et rahva tervise kaitse tagamise juhtum võib minna juba sättes sisalduva alla.
128.	Ühtlasi teeme ettepaneku ravimid määrata väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetluse objektiks (<i>eeldusel, et hanke eeldatav maksumus on väiksem rahvusvahelisest piirmäärast</i>) lisades eelnõu § 50 lõikele 7 alljärgnevas sõnastuses punkti 8: <i>„kui riigihanke eeldatav maksumus on väiksem rahvusvahelisest piirmäärast ja hankelepingu esemeks on ravimid või meditsiiniseadmed.“</i>	Mittearvestatud	Ettepanekus puudub igasugune põhjendus, miks peaks ravimite soetamine kuuluma erandliku hankemenetluse alla.
129.	Hankemenetluses peaks arvestama pakkujate aktiivsust innovatsiooni investeerimisel. Teeme ettepaneku RHS eelnõu § 136 lõige 1 sõnastada alljärgnevalt: <i>„Hankija kehtestab kontsessiooni alusdokumentides tähtsuse järjekorras kontsessiooni esemega seotud pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis tagavad pakkumuste hindamisel tegeliku konkurentsi ja võimaldavad hankijal teha kindlaks kogu kontsessiooni majandusliku kasu, ning märgib, millised andmed on pakkumuste hindamiseks kehtestatud kriteeriumide alusel nõutavad. Pakkumuste hindamise kriteeriumid peavad hõlmama</i>	Mittearvestatud	Uutest direktiividest tuleneb tõepoolest, et läbiviimisel arvestatakse ka sotsiaalsete kaalutluste, innovatsiooni rakendamise ning keskkonnasäästlike lahendustega. Sellele vaatamata ei ole suure tõenäosusega Euroopa Liidu õigusega kooskõlas norm, mis kohustab hankijaid pakkumuste hindamisel eelistama pakkujaid kes investeerivad innovatsiooni Eestis. Oleks tõenäoline, et sellistele nõuetele saaksid lihtsamini vastata just Eesti pakkujad, kellele oleks kergem Eestis innovatsiooni investeerida, võrrelduna teiste liikmesriikide pakku-

ka Eesti Vabariigis innovatsiooni investeerimisega seotud kriteeriume ning võivad hõlmata keskkonnaalaseid või sotsiaalseid kriteeriume.

Seega peaks hankemenetlust reguleerivad õigusaktid võimaldama hankijatele eelistada neid pakkujaid, kes investeerivad innovatsiooni Eesti Vabariigis.

Sisuliselt võiks hankijatel olla võimalus kuulutada edukaks pakkuja, kelle pakutud hind on küll mõnevõrra kõrgem kuid, kes on hankemenetluses esitanud tõendeid selle kohta, et on pakkujana olulises mahus investeerinud innovatsiooni Eesti Vabariigis.

Nimetatud põhimõte võiks kehtida mistahes valdkondadele, kus hange korraldatakse.

Eesti Vabariigis innovatsiooni investeerinud pakkujate põhjendatud eelistamine hankemenetluses looks eeldused investeringute suurendamiseks Eesti Vabariigi majandusse. Nimetatu loob aga eeldused Eesti Vabariigi nii majandusnäitajate kui ka konkurentsivõime paranemiseks rahvusvahelises plaanis ning aitab ühtlasi kaasa täiendavate teadmispõhiste töökohtade loomiseks.

Innovatsiooni ning teadmispõhistesse majandusmudelitesse investeerimise soodustamine mistahes hankevaldkondades parandab Eesti Vabariigis ärikliimat eelkõige rahvusvaheliste ühingute jaoks, kellel on võimalusi ning vahendeid investeerimaks uutesse lahendustesse, kuid kes otsivad selleks parimaid võimalike võimalusi.

Eelduste loomine täiendavate investeringute kaasamiseks innovatsiooni aitab arendada ka Eesti Vabariigis tegutsevate ülikoolide juures asuvaid teadus- ja arenduskeskusi, kus on olemas (*vähemalt eeldused*) uute teadmiste tootmiseks. Tihtipeale jäävad need aga ebapiisavate rahaliste vahendite tõttu

jatega, diskrimineerides seeläbi teiste riikide pakkujaid.

Euroopa Kohus on oma järjepidevas ja väljakujunenud praktikas sarnase toimemehhanismiga kriteeriume pidanud Euroopa Liidu õigusega vastuolus olevateks. Vt selle osas näiteks C-31/87 Beentjes vs. Madalmaad ja C-243/89 komisjon vs Taani.

Lisaks tuleneb harmoneeritavatest direktiividest ja ka käesolevast eelnõust, et pakkumuste hindamise kriteeriumid peavad olema seotud lepingu esemega, seega ei saa hankijad pakkumusi hinnata hanke eseme suhtes kõrvalistest kriteeriumitest lähtudes ja arusaadavalt ei saa avalik võim hankijat selleks läbi õigusloome ka sundida.

<p>realiseerumata. Innovatsiooni investeerimise soodustamine hankemenetluses loob täiendavad eeldused rahaliste vahendite ning teadmiste sümbioosiks, millest saadav kasu on võrdelt oluline nii mistahes valdkonna ettevõtjate kui ka Eesti Vabariigi jaoks laiemalt.</p>		
--	--	--

ELERING		
<p>130. Võrgustikuga seotud hankija määratlus: Eelnõu § 6 lg 3 p 1 kohaselt on võrgustikusektori hankijaks ka avaliku sektori hankija kui viimane tegutseb võrgustikusektoris. Võttes arvesse asjaolu, et avaliku sektori hankija ja võrgustikusektori hankija suhtes kohalduvad riigihanke piirmäärad erinevad üksteisest kordades, siis on oluline üheselt mõista, millised menetlusreeglid võrgustikusektoris tegutsevale avaliku sektori hankijale kohalduvad.</p> <p>Eelnõu § 16 lg 5 sätestab, et avaliku sektori hankijal on võimalus kohaldada 2. peatükis toodud korra asemel 5. peatükis toodud korda, kui ta sõlmib hankelepingu, mille peamine eesmärk on seotud tema tegutsemisega võrgustikusektoris ja hankelepingu eeldatav maksumus on võrdne riigihanke piirmääraga või ületab seda. Sama sätte lõike 7 kohaselt on võrgustikega seotud hankija kohustatud kohaldama 5. peatükis toodud korda juhul kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne või suurem kui rahvusvaheline piirmäär. Antud kahe sätte alusel tekib olukord, kus avaliku sektori hankija peab võrgustiku sektoris hanke korraldama alates 134 000 EUR-st (asjad/teenused) ja ehitustööde puhul alates 414 000 EUR-ist (võrreldes tavalise võrgustikusektori hankijaga, kellel tekib 5. peatüki kasutamise kohustus alates 414 000 EUR asjade ja teenuse puhul ja 5 186 000 EUR ehitustööde puhul). Kas seadusandja mõte ongi olnud RHS § 6 lg 3 nimetatud võrgustikusektori hankijatele eeltoodud</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Eelnõus on taotluslikult sätestatud erisus analoogselt kehtiva RHS-ga, mille kohaselt peab võrgustikusektori hankija, kes on ühtlasi ka avaliku sektori hankija, korraldama hankemenetluse alates madalamast piirmäärast kui võrgustikusektori hankija, kes ei ole avaliku sektori hankija. Samal ajal on võrgustiku sektori hankijal, kes on ühtlasi ka avaliku sektori hankija võimalus kohaldada võrgustikusektori hangetele, kuigi madalamast piirmäärast, võrreldes klassikalise sektori hangetega paindlikumat korda.</p>

	erinevuste seadmine? Lisaks eeltoodule on raskesti mõisteta, kas hankija, kes on samaaegselt nii avaliku sektori hankijaks kui ka võrgustikusektori hankijaks, peab alla võrgustikusektori hankija riigihanke piirmäära (eelno § 15 lg 1 p 1 ja p 2) kohaldama 2. peatükis sätestatud hankemenetluste läbiviimise korda või mitte?		
131.	Alla riigihanke piirmäära jäävate asjade/teenuste/ehitustööde ostmine: Edastatud eelnõus puudub hetkel kehtivas RHS-is sätestatud lihthanke regulatsioon ning samuti puudub selge viide, kas hankija peab alla riigihanke piirmäära jäävate hangete puhul järgima § 3 toodud riigihangete korraldamise üldpõhimõtteid või mitte. Segaduste vältimiseks ja parema konkurentsi tagamiseks oleks siiski mõistlik eelnõus selgelt sätestada kas hankija on oma tegevuses kohustatud järgima § 3 sätestatud üldpõhimõtteid või mitte, kuna tegemist on sisuliselt oluliste piirangutega ostude teostamiseks/teenuste tellimiseks.	Arvestatud sisuliselt	Sõnastust muudetud. Loobutud eelnõu § 2 lg 2 esitamisest sõnastuses: „Käesolev seadus kohaldub riigihangetele alates riigihanke piirmäärast“, mis tähendab, et kõikidele riigihangetele laienevad riigihangete üldpõhimõtted. Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeade avalikustamist, teatud lühikeste tähtaegade sätestamist ja ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.
132.	Heastamise regulatsioon: Eelnõu § 96 sätestab RHS-i jaoks uue heastamise regulatsiooni, mille kohaselt on pakkujal teatud ulatuses võimalik heastada pakumuse esitamise kuupäeva seisuga esinenud riigihankest kõrvaldamise aluseid. § 96 lg 1 kohaselt peab pakkuja puuduse heastamiseks esitama hankijale vastavasisulise taotluse. Regulatsiooni alusel jääb arusaamatuks, kas hankijal on õigus nimetatud taotlus tagasi lükata ning keelduda heastamise regulatsiooni kohaldamisest ilma sisulist kaalutusotsust tegemata või peab hankija igal juhul heastamise taotluse vastu võtma ning tegema selle osas motiveeritud otsuse?	Selgitatud, arvestatud sisuliselt	Hankijal ei ole õigust keelduda heastamise regulatsiooni kohaldamisest. Hankija peab pakkuja esitatud tõendeid alati hindama ning tegema motiveeritud otsuse. Eelnõu sõnastust täpsustatud.

	EVRCARGO AS		
133.	RHSe § 6 jõustumisel “as is” muutuks AS EVR Cargo automaatselt avaliku sektori hankijaks RHS tähenduses ning seda	Arvestatud	Sätte esitamisest loobutud

vaatamata asjaolule, et ettevõtte tegutseb kõigis oma tegevusvaldkondades ärilise konkurentsi tingimustes, ta ei oma avalikke funktsioone ega monopoolset seisundit turul.

Hankija mõiste laiendamine ei tulene Euroopa Liidu regulatsioonidest (sellekohane analüüs on esitatud käesoleva arvamuse teises osas), kuid sellest tulenevalt eksisteerivad järgmised väga oluliselt AS EVR Cargo konkurentsivõimet kahjustavad asjaolud:

□ **Pikenev hankemenetluse aeg raudteeveeremi varuosade hankimisel.** AS EVR Cargo raudteeveeremi varuosade nomenklatuuris on ca 4000 nimetust, millest laovarused hoida on otstarbekas umbes kolmandiku osas. Ülejäänud varuosi tuleks hankida vastavalt tekkinud vajadusele, kuid seejuures peavad hanke- ja tarneajad olema võimalikult lühikesed, et püsida konkurentsis ning mitte saada kahju vagunite seismisest. RHSe kohaselt pikeneks hankeperiood praegusega võrreldes minimaalselt 22 päeva (8 päeva pikem pakkumuse esitamise tähtaeg ning 14 päeva pakkumuse edukaks tunnistamise otsusest hankelepingu sõlmimiseni).

□ **Haavatavus konkurentide pahatahtliku käitumise korral.** Kui RHSe kohaselt hange vaidlustatakse, pikeneb hanke läbiviimise periood orienteeruvalt 44 päeva (30 päeva vaidlustuskomisjoni otsuse tegemiseks, millele lisandub 14-päevane viivitus vaidlustuskomisjoni otsuse edasise vaidlustamise ootamiseks). Oleme veendunud, et raudteeveeremiga seotud hanked on tehnilisi eriteadmisi ja kogemusi nõudvad ehk erialaspetsiifilised, mistõttu ei saa eeldada, et riigihangete vaidlustuskomisjonil oleks endal olemas piisav pädevus nende menetlusse võtmise otsustamiseks. Suure tõenäosusega hakatakse kasutama eksperte, mistõttu võib otsuse tegemise aeg oluliselt

ületada eelnimetatud 30 päeva. Arvestada tuleb asjaolu, et meiega raudteeveeremi remondi tegevusalal konkureerivad ettevõtted tegelevad muuhulgas ka vedurite ja vagunite varuosade impordiga, mistõttu on neil huvi ja õigus osaleda meie hangetel ning

saavutada vaidlustuste esitamisega märkimisväärseid tulemusi meile ärikatkestuste tekitamisel. Hangete vaidlustamine võibki seejuures toimuda mitte eesmärgiga saavutada õiglane lahend hankemenetluses, vaid kahjustada meie majandustegevuse operatiivsust teenuste osutamisel ja seeläbi saavutada konkurentsieelis AS EVR Cargo ees (nt võidab konkurent endale veo- või remondilepingu, mida meie ei suutnud täita seetõttu, et teatud tüüpi varuosade hankel tekkisid viivitused).

Hinnapakumiste eeldatav kehtivusaeg on ebarealistlik (või ebasoodne). Pikenenud menetlusajast ning võimalikest vaidlustustest tulenevalt peaksime hangetel sätestama pakumuste nõutavaks kehtivusajaks vähemalt 2 kuud (sh 14 päeva edukaks tunnistamise otsuse järgselt ning 44 päeva võimaliku vaidlustusmenetluse katmiseks). Muutlike turuhindade ja rubla kursi (NB! Enamik vagunivaruosi hangitakse pakkujate endi poolt Venemaa Föderatsiooni tehastest rublade eest) volatiilsuse tingimustes tähendaks see pakkuja jaoks tugevat hinnariski (tal eksisteerib potentsiaalne müügikohustus, kuid ta ei saa seda maandada ostulepingu eelneva sõlmimisega, kui ei ole teada, kas ta pakumine üldse edukaks osutub). Tulemuseks on kas potentsiaalsete pakkujate loobumine hankel osalemisest või pakumuste tegemine piisava reserviga, katmaks eelkirjeldatud hinnariski.

AS EVR Cargo enda vähenev konkurentsivõime osaleda teiste hankijate hangetel pakkujana. AS EVR Cargo pakub avatud turu tingimustes raudteeveeremi hoolduse ja remondi

teenuseid. Sellel turul on tavapärane pakkumuste esitamise aeg üks nädal ning pakkumuse hind sõltub suurel määral varuosade hinnast, mille vajadust ei ole võimalik eelnevalt ennustada ja vastavaid varuosi ette (nõ lattu) hankida. Majanduslikult otstarbekas ei ole ka igaks juhuks laovarude soetamine, kuna tegemist ei ole odavate ja vähe ruumi võtvate asjadega. Seega peaksime tegema oma pakkumuse ainult turuuringu baasil veel enne, kui oleme omapoolsed siduvad varuosade hankelepingud sõlminud. Riigihanke läbiviimiseks kuluks aga mitte vähem kui 3 nädalat alates hankedokumentatsiooni koostamisest kuni pakkumuste esitamise tähtajani. Selle aja jooksul võib varuosade turuhind muutuda, mistõttu võib AS EVR Cargo poolt tehtud remondipakkumus osutuda ettevõttele kahjumlikuks.

Lisakulud seoses remondioteel vagunite seismisega. Pikenevad hanketähtajad tähendavad ka seda, et AS EVR Cargo ei oleks enam konkurentsivõimeline ajakriitiliste remonditeenuste osutamisel ning hakkaks saama ka otsest majanduslikku kahju teiste raudteeadministratsioonide inventaripargi vagunite seismise korral Eesti territooriumil (näiteks võib vajaliku varuosa puudumine seisata vaguni jooksva remondi, mille tegemine on eelduseks vaguni raudteeliiklusse lubamiseks, vaguni seismine maksab aga 16-21 eurot päevas vaguni kohta olenevalt vaguni tüübist, mis tähendab lisakulu 350-1400 eurot vaguni kohta. Vagunite eest makstavale tasule lisandub ka leppetrahv raudteefrastruktuuri hõivamise eest.

Toimiva hankeliigi puudumine USA vedurite varuosade hankeks. USA veduritele ostetakse varuosi USA-s ja Kanadas paiknevate tarnijatelt. Võib eeldada, et USA ja Kanada tarnijad ei ole huvitatud Eesti hangetel osalemisest, kuivõrd Eesti tarnemahud on nende jaoks ebaolulised ning hankel osalemine

<p>keeruline. Väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlust võib rakendada RHSe § 50 lg 1 loetletud eeldustel, kuid nendega seoses tekiks järgmised probleemid: avatud või piiratud hankele ei saanud ühtki pakkumust – seega tuleks esmalt läbi viia avatud hange tõendamaks, et pakkumisi taolisele hankele ei tule, alles seejärel saaks asuda väljakuulutamisetä hanke juurde;</p> <ul style="list-style-type: none">o tingimus, et hankelepingu saaks sõlmida vaid ühe pakkujaga, ei oleks täidetud, kuna tarnijaid on mitu;o hankelepingu kiire sõlmimine hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmise vajaduse tõttu ei kataks aga tavapärase regulaarse hoolduse ja remondi, vaid oleks kohaldatav nt raudteeõnnetustes kahjustatud veeremi remontimiseks. <p>Seega oleks ainsaks hankemenetluse viisiks esmalt avaliku või piiratud hankemenetluse läbiviimine, selle läbikukkumine ja seejärel väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetluse juurde asumine. Lisaks selgelt liiga suurele ajakulule ja halduskoormusele eksisteerib seejuures risk, et Eestisse tekib (tekitatakse) vahendaja, kes hakkaks vahendama USA vedurite varuosi suure juurdehindlusega (RHSe kohaselt puudub võimalus taolise vahendaja diskvalifitseerimiseks ja soodsama hankeliigi valikuks).</p> <p>□ Õiguskindluse puudumine. RHSe § 119 lg2 sisaldab rea tingimusi, mis muudavad hankelepingu õigustühiseks. Kuigi tegu on protseduuriliste nõuetega, mida peaks ettevõtte suutma töökorralduslike meetmetega vältida, eksisteerib siiski risk, et turuolukorra muutusest tulenevalt osutub hankelepingu tühisuse tingimus täidekuks. Näiteks mõni ettevõtte otsustab hakata importima USA vedurite varuosi, mistõttu ei ole väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlus enam õigustatud (RHSe § 199 lg 3).</p>		
---	--	--

Vajaduspõhine hange vs mahupõhine hange. RHSe üldine loogika lähtub põhimõttest, et “hulgi on odavam” ja see on ka mõistetav avaliku sektori hankijate puhul, kelle vajadused ei sõltu niivõrd igapäevasest turuolukorrast. Äriühingu jaoks on aga madalad laovarud ja hinnariski maandamine olulisemad. Pikem hankemenetlus tähendaks seega kuupõhiselt hankelt kvartali- või aastapõhiste hangetele üleminekut, mis suurendaks laovaru (kuna laovaru peaks katma kogu järgmise hanke perioodi), mis omakorda tähendab:

o suuremat finantskulu,

o suuremat hinnariski kui ka

o riski, et hangitud kaupa tegelikkuses enam ei vajatagi.

Avaliku sektori hankija mõiste Euroopa õigusruumis

Järgnevalt juhime tähelepanu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiivile 2014/24/EL, mille preambuli p 10 kohaselt on Euroopa Liidu Kohtu praktikas korduvalt analüüsitud mõistet „avaliku sektori hankija” ja „avalik-õiguslik isik” ning et selleks, et eelnimetatud direktiivi isikuline kohaldamisala (ratione personae) jääks samaks, tuleb järgida määratlust, et asutust (meie mõistes pigem siis isikut), mis tegutseb tavapärastes turutingimustes, püüab teenida kasumit ja kannab oma tegevusega seotud kahju, ei tuleks käsitada avalik-õigusliku isikuna, sest üldist huvi pakkuvaid vajadusi, mille rahuldamiseks see isik on loodud või mille rahuldamine on tehtud talle ülesandeks, võib pidada olemuselt tööstuslikuks või äriliseks.

Rõhutatakse seega, et ei ole kavatsust muuta kohtupraktikast juba läbi käinud määratlusi!

Sellisest kaalutlusest tulenevalt avatakse Direktiivi artiklis 2 järgmised mõisted:

„avaliku sektori hankijad”– riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud, ühe või mitme sellise omavalitsuse või avalik-õigusliku isiku moodustatud ühendused;

<p>ning „avalik-õiguslik isik”– isik, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:</p> <p>a) see on moodustatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi üldistes huvides ning sellel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu;</p> <p>b) see on juriidiline isik ning</p> <p>c) seda rahastavad põhiliselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või muud avalik-õiguslikud isikud; selle juhtimine toimub kõnealuste omavalitsuste või avalikõiguslike isikute järelevalve all; selle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või muud avalik-õiguslikud isikud;</p> <p>Tuginedes nendele määratlustele leiame, et ei ole õige ning direktiivi mõtte ja sättega kooskõlas absoluutselt kõigi riigi äriühingute ning äriühingute, kus riigil on vähemalt enamusotsustusõigus käsitamine avaliku sektori hankijatena nii nagu seda on RHSe-s (§ 6 lg 2 p 6) ja selle seletuskirjas (lk. 15) tehtud. Leiame, et jätkuvalt peaks hankijatena käsitama vaid neid riigi (ja KOV) äriühinguid, sihtasutusi ja mittetulundusühinguid, milliste eesmärgiks on rahuldada vajadusi üldistes huvides ning millistel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt palume meie seisukohtadega eelnõu edasisel menetlemisel ja kooskõlastamisel arvestada ning pakume omalt poolt välja RHSe § 6 lg 2 p 6 alljärgneva sõnastuse:</p> <p>§ 6 Hankija</p> <p>(2) Avaliku sektori hankija on:</p> <p>6) äriühing, mida kas põhiliselt rahastavad või mille juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest rohkem kui poole määravad või mille juhtimist kontrollivad koos või eraldi avaliku sektori hankijad või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi</p>		
---	--	--

	vastavad isikud, välja arvatud tavapäraistes turutingimustes tegutsevad äriühingud;		
--	---	--	--

	MTÜ MONDO (I kooskõlastusring)		
134.	<p>§ 1 sõnastuse muutmise ettepanek:</p> <p>(1) Käesoleva seaduse eesmärk on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas, keskkonnahoidlik, sotsiaalselt vastutustundlik ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning olemasolevate konkurentsitingimuste efektiivne ärakasutamine riigihankel.</p> <p>(2) Riigihangete planeerimisel ja läbiviimisel arvestatakse sotsiaalseid aspekte ja eelistatakse uuenduslikke ning keskkonnasäästlike lahendusi.</p> <p><i>Selgitus:</i> <i>Seaduses peab olema kirjas, et selle seaduse eesmärkideks on muu seas ka avalike rahade kasutamise negatiivse mõju vähendamine nii keskkonnaaspektides, läbi keskkonnanahoiu, loodusressurside säästliku kasutamise, kui ka sotsiaalsetes aspektes, läbi inimõiguste tagamise, kogu ostetavate toodete olelusringi ulatuses.</i></p>	Selgitatud	<p>Kuigi seaduse eesmärgis ei ole tõepoolest sõnaselgelt keskkonnahoidlikkust ja sotsiaalset vastutustunnet eraldiseisvate eesmärkidena nimetatud, tuleneb nende põhimõtete järgimise või arvesse võtmise kohustus seaduses erinevatest normidest läbivalt. Sotsiaalsete ja keskkonnahoidlike kriteeriumite arvestamist riigihangete läbiviimisel ja riigihankeõiguse kujundamisel on põhjalikult käsitletud seletuskirjas §-i 1 kohta antud selgitustes.</p> <p>Kohustust hangetes üleüldiselt eelistada uuenduslikke ja keskkonnasäästlike lahendusi harmoneeritavatest direktiividest ei tulene, seega ei saa sellist üldist kohustust eelnõuga ka seada. Küll aga saavad hankijad hankemenetlusi kujundada viisil, milles võetakse arvesse uuenduslikke või keskkonnasäästlike lahendusi, kui need on lepingu esemega seotud.</p>
135.	<p>§ 3 sõnastuse muutmise ettepanek:</p> <p>Riigihanke korraldamisel on hankija kohustatud järgima järgmisi põhimõtteid:</p> <p>5) hankija kasutab rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning saavutab riigihanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral erinevate pakkumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte ning väikseima negatiivse sotsiaalse ja keskkonnavalase mõju.</p>	Selgitatud	<p>Hankija saab riigihanke korraldamisel arvestada sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid aspekte, kui need on lepingu esemega seotud. Seetõttu puudub vajadus sellist üldist kohustust sätestada.</p> <p>Sotsiaalsete ja keskkonnahoidlike kriteeriumite arvestamist riigihangete läbiviimisel ja riigihankeõiguse kujundamisel on põhjalikult käsitletud seletuskirjas §-i 1 kohta antud selgitustes.</p>

	<p><i>Selgitus:</i> Vaid hinna ja kvaliteedi arvestamine hanketulemustel võrdsete pakkumiste vahel valiku tegemisel ei taga kestlikku arengut, ei toeta arengukoostöö valdkonnas võetud kohustusi ja ei ole kooskõlas poliitikate sidususe põhimõttega.</p>		
136.	<p>§ 4 ettepanek lisada järgmised terminid: 1) keskkonnavalased kriteeriumid <i>Selgitus:</i> Keskkonnavalaste kriteeriumite ja keskkonnanõuete lahtiseletamine seaduses on vajalik selleks, et mõisteid ei kasutataks liiga kitsas tähenduses, nagu näiteks, et kui toode on turule lubatud, siis vastab see ka kehtivaile keskkonnanõuetele, vaid et oleks mõistetav, et peetakse silmas ka energiatõhusust, jäätmetekke vähendamise meetmeid, paakendite kordus- ja taaskasutatavuse võimalusi, ökodisaini jm.</p> <p>2) sotsiaalsed kriteeriumid <i>Selgitus:</i> Sotsiaalsete kriteeriumite ja aspektide lahtiseletamine seaduses on vajalik selleks, et oleks mõistetav sotsiaalse mõju ulatus, mis ei piirdu vaid näiteks ettevõtete töötajate või ettevõtte asukohaga seotud kogukonna sotsiaalse heaoluga, vaid peetakse silmas sotsiaalset aspekti globaalses mõttes ka ostetavate toodete ja teenuste tarneahelas osalejatega seotud inimesi ja kogukondi nii Eestis kui teistes riikides sh arenguriikides.</p> <p>3) Vastavushindamisasutus on asutus, mis teostab vastavuse hindamist, sealhulgas kalibreerimist, testimist, sertifitseerimist ja kontrolle, mis on akrediteeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008 (1)</p>	Selgitatud	<p>Tegemist on kriteeriumitega, mille osas on nii direktiivi, kui ka eelnõu tekstis jäänud taotluslikult abstraktsete ja lahtiste määratluste juurde. Eelnõu tekstis ei ole praktiline vastavate kriteeriumite sisu detailselt avada. Küll aga on seletuskirjas mõnevõrra avatud keskkonnavalaste ja sotsiaalsete kriteeriumite sisu ning toodud direktiivist või kohtupraktikast tulenevaid asjakohaseid näiteid.</p> <p>Vastavushindamisasutus ei ole seaduses läbiv termin, seetõttu ei kuulu see avamisele terminite loetelus.</p>
137.	<p>§ 85 sõnastuse muutmise ettepanek: (1) Hankija sätestab riigihanke alusdokumentides majanduslikult</p>	Selgitatud	<p>Sama paragrahvi lõige 3 sätestab, et majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamisel võtab</p>

	<p>soodsaima ning väikseima negatiivse sotsiaalse ja keskkonnavalase mõjuga pakkumuse väljaselgitamiseks hankelepingu esemega seotud ja reaalselt konkurentsi tagavad pakkumuste hindamise kriteeriumid.</p> <p><i>Seletus:</i> Avaliku sektori hangete negatiivse sotsiaalse ja keskkonnavalase mõju vähendamiseks peab seaduses vastav nõue olema esitatud mitte pelgalt võimalusena, vaid tagama hangetel vastutustundlike pakkumuste eelistamise. Majandusliku soodsuse väljaselgitamisel võtab hankija arvesse eelkõige parima hinna ja kvaliteedi suhet, mis sisaldab endas alati pakkumuse hinna või kulu elementi ja kindlasti ka kvalitatiivseid, keskkonnavalaseid või sotsiaalseid kriteeriume. Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada valima pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis võimaldavad neil saada kvaliteetseid ehitustöid, asju ja teenuseid, mis vastavad optimaalsel viisil hankijate vajadustele.</p>		<p>hankija arvesse eelkõige parima hinna ja kvaliteedi suhet, mis <u>hõlmab kvalitatiivseid, keskkonnavalaseid või sotsiaalseid kriteeriume</u>. Seetõttu puudub otsene vajadus lõikes 1 sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid tegureid eraldi rõhutada.</p>
138.	<p>§ 86 sõnastuse muutmise ettepanek: (1) Olulusringis tekkivate kulude hindamisel võtab hankija arvesse: 2) sotsiaalsete ja keskkonnavalaste välismõjudega seonduvaid kindlaks määratavaid ja rahaliselt mõõdetavaid kulusid.</p> <p><i>Selgitus:</i> Lisaks keskkonnaga seotud välismõjude kuludele peab arvestama ka sotsiaalsete välismõjude kulusid toote või teenuse olulusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Nende kulude hulka võivad kuuluda inimestele tekitatud tervisekahjude või kogukonnale tekitatava kahjuliku mõju leevendamise seotud kulud.</p>	Selgitatud	<p>Nõustume, et olulusringis tekkivate kulude hindamiseks võiks arvesse võtta ka sotsiaalsete välismõjudega seonduvaid mõõdetavaid kulusid.</p> <p>Samas ei näe sellist nõuet ette harmoneeritavad direktiivid, seda tõenäoliselt põhjusel, et sotsiaalse olulusringi kulude arvutamise ühist meetodit ei ole tänaseks veel välja töötatud.</p> <p>Klassikalise direktiivi artikkel 68 (3) sätestab, et kui liidu õigusaktiga on tehtud kohustuslikuks olulusringi kulude hindamise ühise meetodi kasutamine, tuleb olulusringi kulude arvestamiseks kasutada seda ühist meetodit.</p>

	OMNIVA AS		
139.	<p>Tutvudes eelnõuga ja seletuskirjaga jäi meile segaseks VSH osas piirmäär, mille osas on VSH-I (<i>võrgustikusektori hankijal</i>) kohustus kohaldada hankemenetluses riigihangete seaduse eelnõu (edaspidi RHS) sätteid.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ RHS § 2 lg 2 sätestab: käesolev seadus kohaldub riigihangetele maksumusega <u>alates riigihanke piirmäärast</u>. ☐ RHS § 15 lg p 2 ja p 5 sätestavad: riigihanke piirmäär käesoleva seaduse tähenduses on /.../ VSH sõlmitava asjade ja teenuste hankelepingu korral 134 000 eurot; ja /.../ VHS sõlmitava ehitustööde hankelepingu korral 414 000 eurot. ☐ RHS § 16 lg 6 ütleb: VSH ei ole käesolevas seaduses sätestatud korda järgima, kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on <u>väiksem kui rahvusvaheline piirmäär</u>. <p>Lähtuvalt eeltoodud punktidest jääb meile selgusetuks, milliseid menetlusreegleid täpsemalt peab VSH järgima, kui hankelepingu maksumus jääb vahemikku 134 000 – rahvusvaheline piirmäär (täna 414 000 eurot asjade/teenuste hankelepingu korral). Saame aru, et VSH-na peame RHS sätteid kohaldama RHS 5. peatüki alusel <u>alates rahvusvahelisest piirmäärast</u> (seda arusaama toetavad mh ka § 16 lg 7, § 17 lg 3, § 18 lg 2, § 21) ning alla rahvusvahelise piirmäära kehtestab VSH asutusesisese korra ostutegevuse reguleerimiseks, omamata sealjuures kohustust rakendada ka RHS üldpõhimõtteid.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas (lk 8-9 „Muud muudatused siseriiklikul tasandil“) selgitatakse lihthanke regulatsioonist loobumise tagamaid ja tõlgendatakse lihthanget kui mitte otstarbekat ja ebaselget menetlusliiki. Siinkohal soovime väita, et VSH-na ei ole me nõus sellise lähenemisviisiga ja julgeme eeldada, et surve</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõu § 2 lg 2 esitamisest loobutud.</p> <p>Lihthanke regulatsioon sisse toodud. Piirmäärasid korrigeeritud, ebakõlad likvideeritud.</p> <p>Lihthanke piirmäär võrgustikusektori hankijale: asjade või teenuste hankelepingu korral 60 000 eurot, ehitustööde hankelepingu korral 300 000 eurot.</p> <p>Võrgustikusektori hankija kohaldab eelnõu 3. peatüki 1. jaos sätestatud korda (lihthanke kord), kui ta sõlmib hankelepingu, mille eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne lihthanke piirmääraga või ületab seda, kuid on väiksem kui rahvusvaheline piirmäär ning mille peamine eesmärk on seotud tema tegutsemisega võrgustikusektoris või kui hankelepingu peamist eesmärki ei ole võimalik määratleda.</p> <p>Võrgustikusektori hankija kohaldab eelnõu 5. peatükis sätestatud korda (võrgustikusektorile kohalduv hankemenetluse kord), kui ta sõlmib hankelepingu, mille eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda ning mille peamine eesmärk on seotud tema tegutsemisega võrgustikusektoris või kui hankelepingu peamist eesmärki ei ole võimalik määratleda.</p>

	<p>lihthanke kaotamiseks on tõenäoliselt pigem tulnud pakkujate sektorist. Äriettevõttena on äri vajadused pidevas ja kiires muutumises ning iga järgnev tööpäev võib tuua kriitilisi otsuseid, mille tõttu on vaja kiirelt hankida turult asju / teenuseid. Sealjuures, kui valdav osa Omniva konkurentidest ei ole RHS mõistes hankijad, pärsiks RHS alusel senisest oluliselt pikemate tähtaegadega hankemenetluste korraldamine äriettevõtte tegevust ja konkurentsivõimet turul. Samas, kui VSH peab RHS sätteid kohaldama alates rahvusvahelisest piirimäärast, siis lihthanke regulatsiooni kaotamine konkurentsivõime säilimise mõistes sellises ulatuses ei ole probleem, kuivõrd nii suures summas hankelepingle sõlmimisel on tagatud pikem planeerimistegevus ja ajakriitilised riskid on maandatavad.</p>		
140.	<p>RHS § 9 sätestab ning seletuskiri selgitab kokkuvõtvalt, et asutusesisene hankekord on avalik dokument. AKI on oma 08.03.2013 vaideotsuses avaliku teabe asjas nr. 2.1.-3/13/287 eraisik vs Omniva sedastanud, et:</p> <p>☐ „5. [...] Omniva tegeleb postiteenuse osutamisega ning talle on pandud kohustus osutada universaalset postiteenust, mille sisuks on riigisiselt ja rahvusvaheliselt kirisaadetiste edastamine liht-, täht- ja väärtisaadetistena ning postipaki edastamine täht- ja väärtisaadetisena. Postiteenust reguleerib postiseadus, mis sätestab ära postiteenuse osutamise kui ka universaalse postiteenuse osutamise. Postiteenus on adresseeritud postisaadetise edastamine majandustegevusena.</p> <p>☐ 6. Omniva puhul ei ole tegemist haldusorganiga HMS §8 lõike 1 mõttes. Kuna Omniva on eraõiguslik juriidiline isik, siis on ta teabevaldaja ainult piiratud ulatuses: eelkõige selles osas, mis puudutab universaalse postiteenuse osutamist ning teabe osas, mis puudutab Omniva poolt pakutavate kaupade ja teenuste pakkumise tingimusi, hindu ja nende muudatusi.“</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu § 9 lg 5 on vaadeldav erinormina (<i>lex specialis</i>) AvTS-i vastavate sätete suhtes. Seega tuleb hankekorra ja hankeplaani avalikustamisel lähtuda Eelnõust, mitte AvTS-ist (<i>lex specialis derogat legi generali</i>). Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et AvTS-ist tulenev avalikustamise nõue ei pruugi katta kõiki hankijaid, sest hankijaks olevate subjektide ring võib olla teabevaldaja (AvTS § 5) määratlusest mõnevõrra laiem. Riigihanke eesmärkide saavutamiseks ja üldpõhimõtete järgimiseks ongi Eelnõus sõnaselgelt sätestatud, et hankekord ja hankeplaan on avalikud dokumendid. Eelnõu § 9 lg-te 6-7 kohaselt täidetakse avalikustamise nõue asjaomaste dokumentide avaldamisega hankija kodulehel. Hankekorra kohustuslikkus ei ole tingitud avaldamiskohustusest (kõik hankekorrad on avalikud), vaid sõltub Eelnõu § 9 lg-te 1-2 kohaselt hankija poolt ühes eelarveaastas planeeritavate riigihangete eeldatavast kogumaksumusest. Eelnõu §</p>

	<p>Kuivõrd avalik huvi saab Omniva suhtes olla seotud üksnes universaalse postiteenusega, siis tulenevalt eeltoodud AKI käsitlest ei ole Omniva pidanud vajalikuks rohkemas määras dokumente avalikustada. Siinjuures jääb arusaamatuks, kas hankekord uue seaduse valguses on alates seaduse jõustumisest kõikidele hankijatele kohustuslik või võib Omniva tugineda siiski eelpool viidatud AKI vaideotsusele ja teatud dokumente käsitleda ettevõttesisesena.</p>		<p>9 lg 4 sätestab, et hankija, kellel puudub Eelnõu § 9 lg-te 1-2 järgi kohustus hankekorra kehtestamiseks, määratleb meetmed huvide konflikti ennetamiseks, tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks oma organisatsiooniseses töökorraldust käsitlevas dokumendis. Kui hankija on määratlenud huvide konfliktina käsitletavat olukorrad ja vastavad meetmed oma organisatsiooniseses töökorraldust käsitlevas dokumendis, peab vähemalt vastav osa dokumendist olema avalik (Eelnõu § 9 lg 5) ja ka see kuulub avaldamisele hankija kodulehel (Eelnõu § 9 lg 6).</p>
141.	<p>§ 94 lg 4 p 1 sätestab mittekohustusliku kõrvaldamise alusena, et hankijal on õigus (mitte kohustus) hankemenetlusest kõrvaldada pakkuja, kellel on hankija asukohajärgne kohalik maksuvõlgnevus. Erinevalt täna kehtivast RHS-ist ei ole määratletud maksuvõlgnevuse suurus, st on viidatud proportsionaalsusele hanke eseme suhtes ning samas jäetud hankijale lisaks õigus/kohustus hinnata pakkuja käitumist nimetatud aluse likvideerimiseks. Näeme siinjuures, et selle punkti alusel edaspidi hankijad oluliselt kohalikele maksuvõlgnevustele rõhku ei aseta, kuna hankija võimalikust otsusest pakkuja kahjuks tuleneb suur vaidlustusohu. Lisaks, kui mitte hankija asukohajärgsel pakkujal on oma asukohajärgselt oluline kohalik maksuvõlgnevus, seab see ebavõrdsesse olukorda hankija asukohajärgsed korrektse maksekäitumisega pakkujad ja ebasoodsate asjaolude sunnil oleks hankija kohustatud kvalifitseerimisvooru hõlmama ka pakkujad, kes oma asukohas on oluliste maksehäiretega ja kes samas edukaks osutudes seaksid ohtu hankelepingu nõuetekohase täitmise.</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu väljatöötamiskavatsuse koostamiseks toimunud kaasamise käigus arutati muuhulgas põhjalikult kohaliku maksuvõla sätestamist kõrvaldamise alusena. Hankijate ja pakkujate esindajatega konsulteerimise tulemusena leiti eelnõus sisalduv kõiki osapooli rahuldav lahendus.</p>
142.	<p>§ 96 Heastamine. Käesolev säte annab hankijale tänamatult sisuliselt kohtumõistja rolli. Hankija ei ole õigustmõistev organ</p>	Selgitatud	<p>Eraldi organi loomine heastamisel hinnangute andmiseks ei ole võimalik olemasolevate ressursside</p>

	<p>ega oma pädevust ning kompetentsi hindamaks, kas pakkuja esitatud tõendid tema usaldusväärsuse taastamise osas on piisavad. Säte kehtib hankemenetlustele üle rahvusvahelise piirmäära, kus hankelepingu maksumused on kõrged ning huvi nendes osaleda ka pakkujatel oluliselt suurem. Sellest tulenevalt võivad heastamise klausli alusel pakkumuse esitada ka pakkujad, kellel on varasemaid rikkumisi ja kelle osas hankijal tuleks astuda kohtuniku rolli, hindamaks, kas pakkuja rakendatud meetmed on piisavad. Tõenäoliselt vaidlustatakse iga hankija tehtud asjakohane pakkujat mittesooiv otsus, muuhulgas argumendiga, et hankijal puudub pädevus hinnata pakkuja rakendatud heastamise meetmeid, millega kaasnevad hankijale ilmselt olulised lisakulutused ja pärsitud on rahaliste vahendite säästlik ning otstarbekas kasutamine.</p>		<p>baasil ning avaliku teenistuse mahu vähendamise foonil.</p>
143.	<p>Olulise positiivse muudatusena VSH-na postiteenuste valdkonnas näeme, et § 147 alusel on välja jäetud osad teenused, mille osas RHS sätteid kohaldama ei pea. Eriti logistikateenuse osas tõstab see ettevõtte konkurentsivõimet, võimaldades meil olla turul teiste logistikaettevõtetega kiirem, paindlikum ja oma tegevuses tulemuslikum.</p>	Teadmiseks võetud	Ei vaja selgitamist.
144.	<p>Samuti hõlbustab hankeprotsessi nii pakkujale kui hankijale pöördmenetlus ehk hankepasside rakendamine. Võimalus hinnata esmajärgus pakkumuste sisulist vastavust, leida edukas pakkumus ning alles seejärel õigus kontrollida ainult eduka pakkumuse esitanud pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise aluseid ja kvalifikatsiooni. Saame aru, et skeem oleks järgmine: pakkumuste avamine – pakkumuste vastavuse kontroll – pakkumuste hindamine – eduka pakkumuse väljaselgitamine – eduka pakkumuse esitanud pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifikatsiooni kontrollimine – hankeleping.</p>	Teadmiseks võetud	Ei vaja selgitamist.
145.	<p>Muus osas oleme positiivselt meelestatud lühendatud tähtaegade ning teabevahetuses 6-päevase vastamistähtaja osas. Seni on üsna</p>	Teadmiseks võetud	Ei vaja selgitamist.

	tavapärase praktika, et pakkujad esitavad küsimusi paar päeva enne pakkumuste esitamise tähtaega. Eelnõu alusel suunatakse pakkujale taas rohkem ka hoolsuskohustust, mis muuhulgas eeldab, et hanke alusdokumentidega hakatakse sisuliselt tutvuma varem, mitte viimastel hetkedel.		
146.	Väga sisukalt on kirjeldatud raamlepingu alusel hankelepingute sõlmimise korda ja minikonkursside korraldamist, mis annab nii Hankijatele kui pakkujatele mõnevõrra selgema arusaama, kuidas protsess eeskujulikult läbi viia.	Teadmiseks võetud	Ei vaja selgitamist.
147.	Palju segadust tõenäoliselt toob uus menetlusliik innovatsioonipartnerlus. RHS küll regulatsioonina väga detailselt menetlusliigi läbiviimise osas juhendit ei anna, mis kardetavasti võib tuua palju segadust nii Hankijate kui pakkujate seas, eeskätt hanke eseme määratlemisel / määratlematusel, hindamiskriteeriumide ning tasustamisskeemide osas. Kuid tõenäoliselt nii aeg kui ka võimalik kohtupraktika annavad selles osas kõikidele osapooltele piisavaid selgitusi / juhendeid, kuidas korrektselt antud menetlusliiki Hankijale parima innovatsiooni saavutamiseks kasutada.	Teadmiseks võetud	Ei vaja selgitamist.

	PROLOG AS		
148.	<p>Eesti Ostu- ja Tarneahelate Juhtimise Ühing (PROLOG) on MTÜ, mis tegutseb peamiselt erasektoris ostu- ja tarneahelate juhtimise professionaalsuse tõstmise valdkonnaga.</p> <p>Soovime tõsta riigisektori hankejuhtimise taset ning leiame, et hankeid professionaalselt läbi viies oleks võimalik oluliselt vähendada hanketulemuste vaidlustusi ja leida parimad pakkujad lähtudes kogukulude kontseptsioonist.</p> <p>Oleme valmis oma organisatsiooni oskusteavet jagama ka riigisektoriga ning soovime, et riigisektor oleks eestvedaja</p>	Mittearvestatud	<p>Nõustume, et riigisektori hankejuhtimise taseme tõstmine on tõepoolest oluline eesmärk. Sellele vaatamata ei saa me siiski nõustuda kutsekvalifikatsiooni nõude seadmisega riigihanke läbiviijatele, kuivõrd see oleks taotletava eesmärgi suhtes ebaproportsionaalne. Sama tulemus on võimalik saavutada hangete läbiviijate koolitamise teel.</p> <p>Eesti on rahvusvaheliselt võtnud eesmärgiks kutsealade ülereguleerimise vähendamise (Eesti Euroopa Liidu Poliitika 2011-2015, p 16). Lisaks on Haridus-</p>

<p>professionaalse hankejuhtimise valdkonnas.</p> <p>Meie ettepanekud Riigihangete seaduse projekti on seotud miinimumpädevuse kriteeriumite kehtestamisega hangete eest vastutavale isikule.</p> <p>Palume lisada see nõue riigihangete seadusesse alljärgnevalt :</p> <p>Kutsealase pädevuse nõuded riigihanget läbiviivatele vastutavatele isikutele</p> <p>(1) Riigihanget läbiviiva asutuse vastutavalt isikult on nõutav Ostujuhi kvalifikatsiooni olemasolu. Hankija kvalifikatsiooninõuete täitmist tõendatakse kutsetunnistusega, mis on väljastatud :</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Esmakutsena magistrikraadi omandamise järel ostu- ja/või tarneahela juhtimise erialal. b. Sooritanud edukalt kutseksami läbides eelnevalt läbinud sertifitseeritud hankejuhtimise täienduskursused <p>(2) Kutset omistav organ on kehtestatud Kutseseadusega.</p>		<p>ja Teadusministeerium tuvastatud, et Eestis on tänaseks üle saja reguleeritud kutse, mis on kaks korda enam kui Euroopa Liiduga liitumise ajal. Seega, Eesti on oma reguleerimise innuga ning riigi sekkumisega liikumas Lõuna-Euroopa suunas, arvestades, et senise praktika kohaselt saab täheldada, et Põhjamaad reguleerivad kutsete/kutsetegevuste arvu vähem, Vahemere äärsed riigid aga rohkem.</p>
--	--	---

<p>REKTORITE NÕUKOGU (I kooskõlastusring)</p>			
<p>149.</p>	<p>Proportsionaalsuse põhimõte.</p> <p>EL riigihankeõiguses saab viimastel aastatel täheldada olulist arengut: tuginedes Euroopa Kohtu praktikale omistab ülevõtmisel olev uus direktiiv proportsionaalsusele kui riigihankeõiguse üldpõhimõttele varasemaga võrreldes olulisema koha. Näiteks on Euroopa Kohus mh printsiibis pidanud võimalikuks kontrollida riigihankevaidluse puutuva seadusandliku lahenduse proportsionaalsust.1</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: § 3 p 1) hankija tegutseb riigihanke korraldamisel läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt;.</p>

	<p>Senine avaliku sektori riigihankedirektiiv proportsionaalsust üldpõhimõttena ei sätestanud, ka detailne regulatsioon oli proportsionaalsuse nõudega seotud vaid kohati. Samast loogikast lähtuvalt oli koostatud kehtiv riigihangete seadus. Seevastu uues direktiivis on proportsionaalsuse üldpõhimõttena järgimise kohustus otsesõnu sätestatud - vt preambula (1) ja art 18 lg 1. Proportsionaalsuse üldpõhimõtte puudub aga paraku Eelnõu §-s 1 ja 3 praegu loetletud põhimõtete hulgast. Kuigi § 3 p 2 nimetab hankija kohustust jälgida mh, et <i>kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed</i>, on tegemist kitsamalt sätestatud kohustusega, mis puudutab vaid isikute suhtes seatavaid piiranguid (sisuliselt kvalifitseerimise nõuded ja kõrvaldamise alused), mitte aga nt hangete korraldust üldiselt (nt hankekorra koostamist) ega nõudeid, mis puudutavad muid hanget iseloomustavaid indikaatoreid. Direktiivi kohaseks ülevõtmiseks vajavad Eelnõu § 3 ja § 1 täiendamist ja proportsionaalsuse nimetamist teiste üldpõhimõtete kõrval. Selles osas ei ole praegu õige Seletuskirjale lisatud tabel, mille kohaselt Eelnõu § 3 nagu vastaks direktiivis üldpõhimõtteid sätestavale klauslile.</p> <p>Tuleb ka mõõnda, et eesmärgipäraselt tasakaalustatud lahendused teenivad EL riigihankeõiguse mõtet paremini kui jäigad või utreeritud nõuded, mis võivad paraku jääda realiseerimata, ahvatleda rikkumistele ja seadusandja tahtele pigem vastu töötada. Muuhulgas puudutab proportsionaalsuse nõue seadusandja valikuid riigihanke piirmäärade osas (vt selle kohta allpool).</p> <p>Ettepanek: lisada Eelnõu §-desse 1 ja 3 kõrvuti teiste riigihangete üldpõhimõtetega proportsionaalsuse põhimõte.</p>		
150.	<p>Asjade ja teenuste üldine piirmäär</p> <p>Eelnõu § 15 kohaselt oleks riigihanke piirmäär asjade ja teenuste</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeade avalikustamist, pakkumuste või taotluste esitamisel vähemalt 7</p>

<p>hankelepingu ja ideekonkursi korral 20 000 eurot, seejuures sotsiaal- ja eriteenuste korral 134 000 eurot.</p> <p>Piirmäärade kehtestamisel tuleb seadusandjal tasakaalustada asjakohased EL riigihankeõiguse eesmärgid ja nõuded ning siseriiklik huvi avalike vahendite läbipaistva kasutamise, hankemenetluse tõhususe ja halduskoormuse optimaalsuse ning liigse formalismi vältimise vahel. Eelnõu lähtub piirmäärade osas eeldusest, et Eesti oludes peavad riigihankereeglid erinevatel põhjustel laienema ka alla rahvusvahelise piirmäära hangetele - mh tagamaks VKE-de ligipääsu riigihangetele. Seetõttu ei piirdu direktiivi režiimi rakendamine Eestis jätkuvalt vaid rahvusvahelist piirmäära ületavate hangetega, vaid laieneb ka hangetele alates siseriiklikust riigihanke piirmäärast.</p> <p><u>Üldjoontes tuleb eeltoodud seisukohtadega nõustuda, kuid olulisi kahtlusi tekitab Eelnõu §-s 15 lg 1 p 1 sätestatud üldine 20 000 euro suurune piirmäär avaliku sektori hangete jaoks. Kuigi Eelnõu autorid on Seletuskirjas piirmäära valiku tegemise loogikat selgitanud, tõusetub küsimus sellise äärmiselt madala piirmäära tasakaalusta(ma)tusest.</u></p> <p>Esiteks on tõsiseks ohumärgiks Seletuskirjas (lk 28) toodud andmed hankemenetluse korraldamise kulude kohta, mis on Eestis ühe riigihanke menetluse puhul keskmiselt ligikaudu 7500 eurot, sh hankija kulud ca 2500 ja ühe pakkuja kulud ca 1500 eurot, Euroopa Liidus aga ligi 28 000 eurot. <u>Selliste kulude valguses ei saa kuidagi proportsionaalseks pidada nõuet teostada hankemenetlust juba 20 000 eurosest piirmäärast alates.</u> Ebaproportsionaalsus seisneb mh selleski, et Eelnõu regulatsiooni kohaselt ei saa halduskoormus ega hanke korraldamise kulukus allapoole rahvusvahelist piirmäära (kuid üle siseriiklikku</p>		<p>päevase tähtaja sätestamist ja sama pika ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud: Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik piirmäär 60 000 eurot; Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik piirmäär 300 000 eurot.</p>
---	--	---

piirmäära) hanke puhul olla kuigivõrd madalam võrreldes rahvusvahelist piirmäära ületavate hangetega. Siinjuures tuleb ka arvestada, et inflatsiooni jm tegurite mõjul liiguvad ka Eesti vastavad kulud paratamatult EL keskmise suunas. Kui seadusandja eesmärgiks on avalike vahendite säästlik kasutamine ja hea ettevõtluskeskkonna kujundamine, siis niivõrd kõrgete halduskulude taustal ei ole põhjendatud niivõrd madalate piirmäärade kehtestamine.

Teiseks, kui silmas pidada riigihangetega kaasnevat võimalikku piiriülest momenti, võib üheks loogiliseks orientiiriks võtta piirmäärad ja nendega kaasnevate hankekohustuste põhiolemuse naaberriikides, kust kõige tõenäolisemalt Eesti hangete suhtes huvi tekib ja vastupidi, kus toimuvates hangetes Eesti ettevõtjatel võib tõenäoliselt olla huvi osaleda. Seega võiks piirmäär vähemalt mitte olla madalam kui näiteks Soomes ja Lätis. Meile teadaolevatel andmetel plaanitakse Soomes üldist siseriiklikku piirmäära asjade ja teenuste hankimisel tõsta seniselt 30 000 eurolt 60 000 eurole eesmärgiga vähendada asjaosaliste halduskoormust ja ebaproportsionaalseid kulutusi, vähendades samal ajal ka allapoole rahvusvahelist piirmäära jäävate hangete formaalsust ja jäikust.

Kolmandaks ei tundu praegu erinevate hankeliikide siseriiklikud piirmäärad ka omavahel korrelatsioonis olevat: nt asjade ja teenuste siseriiklik piirmäär on võrreldes rahvusvahelise määraga oluliselt madalam kui seda on sotsiaal- ja eriteenuste või võrgustikusektori hangete piirmäär võrreldes vastava rahvusvahelise määraga.

Neljandaks, mis puudutab korruptsiooni kui üht põhjust siseriikliku piirmäära madalal hoidmiseks, siis üldine õiguslik

	<p>baas korrupsiooni vastu võitlemiseks korrupsioonivastase seaduse⁷ (tõsisemateks puhkudeks karistusseadustiku⁸ vastavate sätete) näol on jätkuvalt olemas.</p> <p>Ettepanek: Eeltoodut silmas pidades on põhjendatud Eelnõus pakutud üldise siseriikliku piirmäära tõstmine, võttes orientiiriks mh naaberriikide uued siseriiklikud piirmäärad.</p>		
151.	<p>Kõrgem siseriiklik piirmäär teadus- ja arendusasutuste poolt läbiviidavatele hangetele</p> <p>Erandlikku teadus- ja arendustegevusega seotud hangete piirmäära ei ole Eelnõu kehtestanud. Olukorras, kus paljud teadus- ja arendusteenuste hanked on hankeregulatsioonist üldse välistatud (Eelnõu § 12 lg 1 p 18), võiks sellist sammu hankekohustusele alluvate teadus- ja arendusteenuste osas siiski kaaluda. Esiteks teeniks see nii hangete paindlikumaks ja lihtsamaks muutmise kui teadusuuringute soodustamise eesmärki (vt uue direktiivi preambula lg 35, 47). Teiseks võib võrdluseks märkida, et Eelnõu seletuskirja kohaselt on võrgustikusektori hangete kõrget piirmäära aktsepteeritud põhjendusel, et selles sektoris järgitakse konkurentsi põhimõtet igal juhul: <i>tegemist on äriühingutega, kelle tegevus ongi suunatud kasumlikkusele, mistõttu sõlmitakse lepingud alati lähtuvalt parimast hinnast ja kvaliteedi suhtest.</i>¹⁰ Ometi võib sama väidet omistada ka tänasele kõrgharidusmaastikule. Erinevalt riigiasutustest konkureerivad ju omavahel ka ülikoolid, mistõttu sarnaselt võrgustikusektori hangetega on teadustegevuse hangetes parimast hinnast ja kvaliteedi suhtest lähtumine paratamatu ka ilma kunstliku sunduseta ülimadalate piirmäärade kujul.</p> <p><u>Kohaseks võrdluseks on siinjuures sotsiaal- ja eriteenuste hanked, mille suhtes kehtib nii kõrgem piirmäär (Eelnõu järgi 134 000</u></p>	<p>Arvestatud sisuliselt</p>	<p>Eelnõusse lisatud alus väljakuulutamisetähtaegide läbirääkimistega hankemenetluse kasutamiseks, eeldusel, et riigihanke eeldatav maksumus jääb alla rahvusvahelise piirmäära, teadus- ja arendusteenusteks vajalike asjade soetamisel kui hankijaks on teadus- ja arendustegevuse seaduse alusel atesteeritud teadus- ja arendusasutus.</p> <p>Ettepanekus ei ole näidatud, kuidas on kohane võrrelda omavahel võrgustikusektori hanked ja sotsiaal- ja eriteenuseid ning teadus- ja arendusteenuseid. Direktiivides on kõikide nende teenuste puhul vaatenurgad kardinaalselt erinevad. Märkuses ei ole selgitatud, kuidas ülikoolid sarnaselt äriühingutega omavahel konkureerivad. Sotsiaal- ja eriteenuste puhul puudub enamasti piiriülene huvi, mistõttu on direktiivis sätestatud ka kõrgem piirmäär ning paindlik režiim. Sedasama ei saa öelda teadus- ja arendusteenuste kohta.</p> <p>Erand on kehtestatud üksnes nendele teadus- ja arendusteenustele, mis on eelnõu § 12 lg 1 p-s 18 nimetatud CPV-koodidega piiratud. Ülejäänud teadus- ja arendusteenustele kohalduvad üldised reeglid, mistõttu ei ole õige märkus selle kohta, et teadus- ja</p>

<p>eurot) kui paindlik režiim (vt Eelnõu § 123, direktiivi art 74). Sotsiaal- ja eriteenuste hangete hulka kuuluvad mh haridus- ja koolitusteenused (CPV koodidele 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; 79995000-5 kuni 79995200-7; 80000000-4 kuni 80660000-8 vastavad teenused, sh nt 80300000-7 kõrghariduse teenused, 80420000-4 e-õppe teenused, 80430000-7 täiskasvanukoolitusteenus ülikooli tasemel, 80590000-6 juhendamisteenused), mille eriregulatsiooni vajadus tuleneb otseselt direktiivist ning on sisuliselt põhjendatud eeskätt erilise kultuurilis-ühiskondliku olemuse ja traditsioonidega. Näiteks selgitab direktiivi preambula (114): <i>Selliste teenuste osutamise kontekst on erinevate kultuuritraditsioonide tõttu liikmesriigiti väga erinev. Seetõttu tuleks selliste teenuste riigihankelepingute suhtes kehtestada erikord ning kõrgem piirmäär kui teistele teenustele kohaldatakse. ... Arvestades kultuurilise konteksti olulisust ja selliste teenuste tundlikkust, tuleks liikmesriikidele anda laialdased volitused teenuseosutajate valimise korraldamiseks viisil, mida nad peavad kõige asjakohasemaks.</i> Nimetatud eripära valguses torkavad omakorda aga valusalt silma Eelnõu teatud vastuolud.</p> <p>Eelnimetatud haridusteenustele jm eriteenuste hulka kuuluvatele hangetele on teadus- ja arendusteenuste ja selliste teenuste osutamiseks vajalike toodete hanked olemuselt äärmiselt lähedased. Seetõttu võib taunida nende kahe hangete grupi piirmäärade suurt erinevust. Kuigi on tõsi, et uues direktiivis ei ole võrreldes nn vana direktiiviga toimunud sõnaselgeid muutusi teadus- ja arendustegevuseks vajalike asjade hankimise regulatsioonis, on leebema regulatsiooni vajaduse tunnetamine teadus- ja arendustegevuseks vajalike asjade hangete puhul selgelt tuletatav nii teadus- ja arendusteenustele eripositsiooni andmisest kui ka direktiivi rakendusulatusse piiramisest.</p>		<p>arendusteenuseid koheldakse direktiivis võrreldes teiste teenustega kuidagi erinevalt. Samuti ei käsitle direktiiv mitte mingil moel erinevalt teadus- ja arendusteenustega seotud asjade hankimist, mistõttu ei ole direktiivist võimalik välja lugeda õigusakti andja tahet nendele eristaatust anda nagu seda väidab ettepaneku esitaja.</p> <p>Märgime, et teadus- ja arendusteenustele sätestatud erand täpselt eelnõus toodud tingimustel eelnõus sisaldub ka kehtivas RHS-s ning selle erandi kuritarvitamist ei ole siiani täheldatud.</p> <p>Väikesemahuliste riigihangete puhul saab olla lahenduseks ülikoolide-ülene riigihangete konsolideerimine.</p>
---	--	--

Esiteks, ei keela direktiiv allapoole rahvusvahelist piirmäära jäävate hangete puhul teadus- ja arendustegevuseks vajalike asjade soetamiseks, sh masstootmises olevate asjade soetamiseks siseriiklikult kehtestada leebemat regulatsiooni võrreldes mistahes muude asjade soetustega.

Teiseks, olukorras, kus teadus- ja arendusteenuste tellimisel on direktiivi kohaldamisala olulisel määral piiratud vaid teatud CPV-koodidega ning arvestades, et põhimõtteliselt on koos teenusega võimalik ka teenuse osutamiseks vajalike asjade hange, võib teadus- ja arendustegevuseks vajalike asjade hankimise suhtes eriregulatsiooni kehtestamata jätmine viia olukorrani, kus hankijatel on halduskoormust arvestades kergem osta teadus- ja arendusteenust sisse kui seda ise osutada – hanke korras teadus- ja arendusteenuse osutaja ei peaks vaevama end teadus- ja arendustegevuse läbiviimiseks vajalike asjade soetamiseks hangete läbiviimisega ega sellega paratamatult kaasneva suure halduskoormusega. Ilmselgelt ei saa see olla ei direktiivi eesmärk ega avalik huvi motiveerida teadustegevuse eemaldamist avalik-õiguslike ülikoolide juurest. Olukord, kus liigselt koormava hankeregulatsiooni kaudu sunnitakse sisuliselt avalik-õiguslikku ülikooli teadus- ja arendustegevuse teenust sisse ostma, kuigi tegemist peaks olema just eelkõige ülikoolide pädevusse kuuluva valdkonnaga, ei saa olla direktiivi ega siseriikliku regulatsiooni eesmärgiks. Direktiivi mõttega ning innovatsiooni soodustamise printsiibiga, mis on väljendatud uue direktiivi preambuli p-des 47 ja 48, ei saa olla kooskõlas teadustegevuseks vajalike laboritarvikute ja muu tehnika, sh masstootmises olevate asjade suhtes hangete tavapärase korra rakendamine ja seda veel siseriiklikust piirmäärast 20 000 eurost alates – vastasel juhul oleks hankijal alati lihtsam teadus- ja arendustegevust tellida hanke korras kolmandalt isikult ja seeläbi vabaneda täielikult

teenuste osutamiseks vajalike asjade, sh masstootmises olevate asjade suhtes hangete korraldamise kohustusest.

Veelgi enam tuleks tähele panna, et teadus- ja arendusteenuste hanke-regulatsiooni oluliseks osaks on kumulatiivsed eeldused (nn rahastamise eeldus ja nn kasu eeldus), millest sõltub hanke läbiviimise kohustuslikkus. Eeldused ise on aga üldsõnalised ja faktiliselt hõlpsasti välditavad - kui avaliku sektori hankijaga teeb koostööd eraõiguslik partner, kes tasub teenuse tellimise eest 0,1% kogumaksumusest või kui avalik-õiguslik hankija avaldab perioodiliselt teadus- või arendusteenuse tulemusi, tekitab see vähemalt küsitavuse, kas eeldused erandi rakendamiseks on täidetud või mitte. Kuigi uue direktiivi preambuli kohaselt ei tohiks teadusuuringute ja arendustegevuse tulemuste näilik jagamine või sümboolne osalemine teenuseosutajale tasu maksmises takistada direktiivi kohaldamist, suureneb selliste „juriidiliselt korrektsete“ skeemide kasutamise oht olukorras, kus seadusandja otsustab vastava küsimuse siseriiklikus õiguses reguleerimata jätta. Seega vältimaks uue riigihangete seaduse jõustumisel võimalike täiendavate vaidluste teket teemal, kas nn rahastamise ja/või kasusaamise eeldused riigihangete regulatsiooni kohaldamiseks on teadus- ja arendusteenuse ja nendega koos tellitavate asjade hankimisel täidetud või mitte, on ülikoolide hinnangul otstarbekas reguleerida teadus- ja arendustegevuse teenuse ja selliste teenuste osutamiseks vajalike asjade hankimise kord üksikasjalikumalt uue seaduse tekstis.

Kolmandaks, tuleks arvestada ka praktilise asjaoluga, et paljud teadustegevuseks vajalikud tooted on kättesaadavad vaid rahvusvahelistes elektroonilistes keskkondades ning pole realistlik selliste pakkujate osalemine rahvusvahelises mastaabis suhteliselt väikeste Eesti ülikoolide poolt korraldatavates riigihangetes.

	<p>Arusaadavalt puudub sellistel pakkujatel huvi siinsetes hankemenetlustes osalemiseks ja sellega seotud formaalsuste läbimiseks. Seega on täna Eesti ülikoolide ees tekkinud dilemma: kas tellida teadus- ja arendustegevuseks vajalikud esemed elektroonilistest keskkondadest hankemenetlust korraldamata või jätta teadus- ja arendustegevus üldse tegemata.</p> <p>Ettepanek: Eelnevat arvestades teeme ettepaneku kehtestada kõrgem siseriiklik piirmäär teadus- ja arendusasutuste kui hankijate poolt korraldatavate hangete suhtes, mis poleks väiksem sotsiaal- ja eriteenuste hankelepingu siseriiklikust piirmäärast. Alternatiivselt teeme ettepaneku kehtestada kõrgem siseriiklik piirmäär (mis poleks väiksem sotsiaal- ja eriteenuste hankelepingu siseriiklikust piirmäärast) teadus- ja arendusasutuste poolt korraldatavate teadus- ja arendustegevusega seotud hangete suhtes.</p>		
152.	<p>Teadus- ja arendusasutuste käsunduslepingud</p> <p>Eelnõu § 12 lg 1 p 13 sätestab analoogiliselt kehtiva RHS-ga erandina töölepingu sõlmimise, ent ülikoolide praktikas on suureks probleemiks käsunduslepingute sõlmimine lektorite, akadeemiliste tööde juhendajate, akadeemilistel üritustel esinejate ja teiste, just konkreetse isikuga seotud teenuste osutamiseks. Arvestades ülikoolide vajadust kutsuda teadus- ja arendusasutustest ülikoolidesse esinema maailmatasemel õpetlasi ja teadlasi, ei ole paraku lahenduseks seegi, et vastava teenuse tellimine võib mahtuda sotsiaal- ja eriteenuste hangete valdkonda, kuna ülikoolidel valitseb endiselt ebaselgus küsimuses, kas ja millises osas tuleb selliste lepingute maksumused summeerida. Eluliselt on mõistetav, et sellistel puhkudel on hankija vajadus just konkreetse isiku põhine, mistõttu ei saa põhimõtteliselt olla potentsiaalsete pakkujate paljusust. Kuigi võiks väita, et sellistel</p>	Mittearvestatud	<p>Erandite sätestamine on võimalik üksnes direktiivis etteantud piirides, mida ei ole võimalik laiendada ka alla rahvusvahelise piirmäära. Vastasel korral võib tekkida kuritarvitusi eeldatava maksumuse määramisel, et vältida lepingu sõlmimisel riigihanke reeglite kohaldamist. Ettepanekus nimetatud käsunduslepingud kuuluvad sotsiaal- ja eriteenuste alla, mille suhtes kehtivad kõrgemad siseriiklikud ja rahvusvahelised piirmäärad (vastavalt 300 000 ja 750 000 eurot) kui ülejäänud teenuste suhtes.</p>

	<p>puhkudel saaks rakendada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust, jääb ülikoolidele arusaamatuks sellise menetluse mõte.</p> <p>Käsunduslepingute käsitus Eestis on olemuselt paljuski töölepingutega sarnane – nii tuleb töötamise registris registreerida lisaks töölepingu alusel töötajatele ka muude võlaõiguslike lepingute alusel teenuseid osutavad isikud, kes ei ole FIE-d (maksukorralduse seaduse § 25 prim lg 4 p 2). Kuigi direktiivis sätestatud erandid on eksklusiivsed, ei ole ülikoolide hinnangul takistust selleks, et käsitleda erandina teadus- ja arendusasutuste poolt õppe- ning teadus- ja arendustegevusega seoses käsunduslepingute sõlmimist eeldusel, et käsunduslepingu maksumus jääb allapoole sotsiaal- ja eriteenuste rahvusvahelist piirmäära (750 000 eurot).</p> <p>Ettepanek: Lisada hankemenetluse erandina teadus- ja arendusasutuste poolt õppe- ning teadus- ja arendustegevusega seoses käsunduslepingute sõlmimine eeldusel, et käsunduslepingu maksumus jääb allapoole sotsiaal- ja eriteenuste rahvusvahelist piirmäära (750 000 eurot).</p>		
153.	<p>Struktuuritoetuse saajate ja muude hankijate kohustuste omavaheline kooskõlla viimine.</p> <p>Eelnõu § 227 p 3 kohaselt on struktuuritoetuse saaja kohustatud riigihangete põhimõtteid kohaldama juba siis, kui riigihanke eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne 5000 euroga.11 Seevastu muust kui struktuuritoetusest rahastatava hanke puhul ei ole hankija kohustatud asjade ja teenuste hankimisel allapoole siseriiklikku piirmäära, milleks Eelnõu kohaselt on 20 000 eurot ja sotsiaal- ja eriteenuste puhul 134 000 eurot, riigihangete</p>	Arvestatud sisuliselt	Eelnõu § 2 lg 2 esitamisest loobutud.

põhimõtteid järgima.

On tähelepanuväärne, et kui sotsiaal- ja eriteenuste üldine hankekohustus algab uue Eelnõu järgi alles summast 134 000 eurot, siis struktuuritoetuse saajal on kohustus järgida riigihanke üldpõhimõtteid juba alates 5000 eurost ehk 26,8 korda (!) väiksema maksumusega nn kääbushangete puhul. Sealjuures ei ole struktuuritoetuste abil hangitavate väikese maksumusega sotsiaal- ja eriteenuste puhul võimaldatud üldpõhimõtete rakendamisel arvestada isegi mööndustega, mis Eelnõu § 123 lg 6 teeb suure maksumusega (üle 134 000 euro) sotsiaal- ja eriteenuste hangete suhtes, *võttes arvesse teenuste eripärasid*. Näiteks on hankijal õigus arvestada teenuste kvaliteedi ja terviklikkuse tagamise kaalutlusi, erinevate kasutajagruppide erivajadusi ja innovatsiooni jm. Sellise möönduse eesmärk on arvestada tellitavate teenuste eripäraga ja võimaldada liikmesriikidel korraldada nende hankimist sobivaimal võimalikul moel.

Olukorra muudab õiguslikult veelgi vastuolulisemaks asjaolu, et nn kääbushangete puhul üldpõhimõtete sisustamiseks adekvaatsed pidepunktid puuduvad. Lihtsustatud korras tellitavate teenuste (tinglikult sotsiaal- ja eriteenuste senine analoog) kontekstis nendib isegi rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonna analüüs, et '[r]iigihanke korraldamise üldpõhimõtted on ebamäärased ja võimaldavad üsna erinevat sisustamist.' 12 Meile teadaolevalt ei ole riigihanke üldpõhimõtete sisustamine spetsiifiliselt kääbushangete puhul kohtupraktikas käsitlemist leidnud. Samad arusaamad, millele tuginedes on riigihankeid sisustanud Euroopa Kohus, ei pruugi aga selliste kaasuste suhtes automaatselt ülekantavad olla. Põhjus on, et proportsionaalsuse üldpõhimõte omab seda tugevamat mõju, mida madalam on

riigihanke eeldatav maksumus.¹³ Kirjanduses on näiteks leitud, et hankelepingu eeldatava maksumusega võrreldes asjatu halduskoormuse vältimiseks tuleb riigihanke direktiivide reguleerimisalast täielikult või osaliselt välja jäävate hangete puhul avalikustamise nõuet kohaldada ettevaatlikult ja proportsionaalselt.¹⁴ Muuhulgas tuleb halduskoormuse puhul arvestada mitte ainult avalikustamise, aga näiteks ka avalikustamisele vastuseks laekuvate potentsiaalsete pakkumuste läbivaatamiseks kuluva ressursiga.¹⁵ Näiteks võib koosmõjus proportsionaalsuse üldprintsibiiga lugeda, et läbipaistvuse tagamiseks alla riigihanke piirmäära jäävate hangete puhul on piisav kuludokumentide olemasolu ja sõlmitud hankelepingute avalikustamine hankija kodulehel, tagamaks hilisema kontrolli võimalus toetuse kasutamise üle.

Arvestades kääbushangetes üldpõhimõtete sisustamisel esinevaid raskusi tekitab praegune üldsõnaline viide riigihanke üldpõhimõtete järgimise kohustusele struktuuritoetuse saaja jaoks kindlusetuse selles, milline käitumisviis on õiguspärane. Seetõttu, kuigi avatud õigustmõistetena on üldpõhimõtete kasutamine iseenesest tunnustatud normitehniline võte, võib see antud juhul olla vastuolus Põhiseaduse § 13 lg-st 2 tuleneva õigusselguse põhimõttega. Õigusselgus oleks aga tagatud, kui struktuuritoetuse saaja alluks täpselt samadel reeglitele nagu samasuguse lepingu sõlmimisel kehtivad hankija suhtes riigihangete seadusest tulenevalt. Õigusselgusetus võib olla üheks põhjuseks, miks struktuuritoetuse jagamisega pahatihti kaasneb bürokraatliku liialdusena näiv praktika – näiteks seadusest alamalseisvate aktidega kehtestatud kolme võrreldava pakkumuse reeglid.

Tuleb märkida, et nn kolme pakkumuse nõude kehtestamine seadusest alamalseisvate aktidega ei ole kooskõlas Põhiseaduse §-

	<p>s 3 lg 1 kehtestatud seaduslikkuse põhimõttega. Sisuliselt on tegemist riigihankeõiguse üldpõhimõtete äärmiselt kitsendava ja lihtsustatud tõlgendamisega, milleks vastavate aktide andjail on puudunud volitusnorm. Ka ei peegelda selline kohustus adekvaatselt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuste seaduse § 28 lg 3 (aga samuti § 26 lg 6 sätestatud kohustuse) mõtet ega eesmärki ega ole kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, s.o reegel ei ole eesmärki silmas pidades sobiv, vajalik ega mõõdukas. 16 Puuduvad igasugused põhjused, miks peaks regulatsioon struktuuritoetuste seaduse alusel ostmiseks või tellimiseks olema erinev riigihangete regulatsioonist. Loogilise lahendusena tuleks struktuuritoetuste abil asjade ja teenuste tellimine allutada täpselt samadele reeglitele, nagu kehtivad riigihankeõiguse üldiste reeglite järgi.</p> <p>Ettepanek: Eelnevat arvestades teeme ettepaneku Eelnõu § 227 p 3 muutmiseks viisil, mis tagaks ühesuguse kohustuste määra riigihangete regulatsiooni ellurakendamisel sõltumata sellest, kas hankija finantseerib hanget struktuuritoetusest või mitte – kui Eelnõu kohaselt ei ole hankija kohustatud allapoole siseriiklikku piirmäära riigihangete üldpõhimõtteid järgima, siis ei peaks sellist kohustust olema ka struktuuritoetuste kontekstis. Ilmselt on oluline üle vaadata struktuuritoetuste seaduslik regulatsioon tervikuna.</p>		
154.	<p>Eeldatava maksumuse määramise regulatsioon</p> <p>Eelnõu § 29 lg 2 kohaselt ei või hankija riigihanget jaotada osadeks ega tellida asju, teenuseid või ehitustöid eraldi eesmärgiga RHS-s sätestatud korda eirata, v.a. juhul, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud. Seletuskirjast ei ilmne, millised võiksid olla need objektiivsed kaalutlused. Juba täna kehtiva RHS pinnalt on praktikas tekkinud arvukalt vaidlusi</p>	Selgitatud	Seletuskirja täiendatud. Täpsemat regulatsiooni ei ole võimalik esitada, kuivõrd osadeks jaotamise keeldu ja objektiivseid kriteeriume saab rakendada üksnes juhtumipõhiselt.

teemal, millal on õigustatud osadeks jagamine ja millal vastupidi on kohustuslik summeerimine – selgete instruksioonide puudumine on tekitanud hankijates (ja seda iseäranis struktuuritoetuste kontekstis) olulise ebaselguse ja ebakindluse, milliseid reegleid hankija hanke korraldamisel siiski järgima peab. Heaks näiteks on siinkohal konverentside korraldamisega seotud erinevate kulude summeerimise vajadus ja ulatus – ülikoolide kogemuse kohaselt ei ole Rahandusministeerium suutnud vaatamata korduvatele päringutele anda ühest vastust sellele, millised kulud ja millise ajaperioodi lõikes tuleks konverentside korraldamisel summeerida. Kas summeerida tuleks kõik nt 12 kuu jooksul korraldatavate konverentside kulud? Kas summeerida tuleks kõik konkreetse konverentsi korraldamisel kantud kulud või teatud samalaadsed kulud? Kas summeerida tuleks samalaadsed kulud (nt toitlustusteenuste kulud) erinevate konverentside lõikes? Jne.

Eelnõu § 29 lg 2 regulatsioon on ülikoolide hinnangul veelgi ebaselgem praegusest, jättes igakordselt avatuks potentsiaalse vaidluse küsimuses, kas objektiivsetel põhjustel on summeerimine kohustuslik või mitte. Lahenduseks ei saa olla igal juhul lähtumine eeldusest, et hange korraldada rahvusvahelist piirmäära ületava hanke regulatsiooni järgi, kuna selline lähenemine läheks ilmselgelt vastuollu halduskoormuse ja kulude optimeerimise eesmärgiga ning koormaks liigselt nii pakkujaid kui ka hankijaid.

Direktiivi art 5 lg 9 räägib **samalaadsete** asjade (inglise keeles *similar supplies*) hangete puhul kohustusest maksumused summeerida. Sel moel ei ole Eelnõu § 29 lg 2 sätestatud reegel täielikus kooskõlas direktiivi art 5 lg 9 sätestatuga, kuivõrd direktiivist tulenev osadeks jaotamise keelu rakendamise eelduseks on hangitavate esemete samalaadsus.

	<p>Teisalt kujutab praktikas arvestatavaid vaidlusi iseäranis struktuuritoetuste kontekstis see, mida ikkagi lugeda samalaadsuseks, mille puhul summeerimise kohustus rakendub. Halduskoormust vähendaks oluliselt, kui hankijatel oleks võimalik struktuuritoetustest rahastatavate tegevuste puhul läheneda hangetele projektipõhiselt ehk summeerida vaid projekti raamides samalaadsete hankeesemete maksumus.</p> <p>Ettepanek: Eelnevat arvestades teeme ettepaneku viia Eelnõu § 29 lg 2 sõnastus kooskõlla direktiivi 2014/24 art 5 lg-ga 9 ja kehtestada osadeks jaotamise keeld üksnes puhuks, kui hankeesemed on samalaadsed.</p> <p>Ühtlasi teeme ettepaneku täpsustada seaduse tasandil samalaadsuse tähendust ning reguleerida, et hankijal on õigus lugeda sama eesmärgi ja funktsiooniga hankeesemed iseseisvaks projektiks, millisel juhul ei rakendu kohustus summeerida seda mõne muu projekti raames hangitava, ehkki samalaadse hankeesemega.</p>		
155.	<p>Siduva eelotsuse institutsioon</p> <p>Eelnõus ei ole Rahandusministeeriumil järelevalve teostajana pädevust anda siduvaid eelotsuseid analoogiliselt Maksu- ja Tolliametiga maksuküsimustes. Samas annaks see eeskätt hankijatele ja iseäranis struktuuritoetuste kasutamise seoses keerulisemates riigihanke-küsimustes täiendava kindlustunde ja selguse. Uue direktiivi preambula p 121 rõhutatakse, et riigihangete tõhusust aitab oluliselt suurendada avaliku sektori hankijate ja ettevõtjate parem juhendamine, teavitamine ja toetamine. Seega uus direktiiv võimaldab siseriiklikul seadusandjal ise otsustada, kas ja mil määral riigihangete</p>	Selgitatud	Rahandusministeerium on põhjalikult analüüsinud eelotsuse võimalikkust riigihangetes ning jõudnud järeldusele, et eelotsust analoogselt MKS alusel antava eelotsusega ei ole võimalik riigihangetes rakendada. Üheks suureks probleemiks on eelotsuse siduvuse küsimus, kuivõrd riigihangetes on palju osapooli ja kõikidele ei saa EL struktuurivahendite eraldamist reguleeriva õiguse valguses olla ühe asutuse tehtud eelotsus siduv. Alternatiivina nähakse eelnõus ette võimalus hankija taotlusel hankekorra kooskõlastamine Rahandusministeeriumi poolt.

valdkonnas nõustamine sätestada. Kuigi Rahandusministeerium nõustab põhimõtteliselt ka täna kehtiva regulatsiooni kohaselt riigihangete valdkonnas tõusetuvates küsimustes, on vajadus justnimelt *siduvate* eelotsuste järele väga suur, et maandada riigihangetealaste rikkumiste või toetuste tagasinõudmise riske. Muuhulgas võiks halduskoormust oluliselt vähendada, ent samas parandada õigusselgust see, kui Rahandusministeerium annaks siduva hinnangu hankija poolt kehtestatavale hankekorrale – sel moel saavad hankijad olla kindlad, et hankekorraga kooskõlas hangete läbiviimine on toimunud õiguspäraselt.

Olukorras, kus Rahandusministeerium nõustava organina annab samas küsimuses vastuolulisi hinnanguid (nt raamlepingutes hinnatreppide lubatavuse küsimuses) ja puudub võimalus saada siduvat eelotsust, on ülikoolidel tekkinud struktuuritoetuste kontekstis tõsine probleem, kuivõrd rakendusüksused esitavad struktuuritoetuste tagasinõudeid ja peavad väljamaksmata toetusi kinni riigihangete regulatsiooni väidetavatele rikkumistele tuginedes, mille osas puudub ka Rahandusministeeriumi kui nõustava ja järelevalveorgani ühene seisukoht. Lisaks sellele, et tekkinud olukorras on ülikool toetuse saajana sunnitud pöörduma toetuse tagasinõude osas kohtusse, tuvastamaks, kas rakendusüksuse poolt etteheidetu on üldse käsitatav riigihangete seaduse rikkumisena või mitte, peab ülikool vaidluse kestvuse ajal toetuste kinnipidamise tõttu võtma jooksvate kulude katteks ka arvelduskrediiti ja kandma sellega seoses olulisi täiendavaid kulusid. Analoogilised olukorrad oleksid hõlpsasti lahendatavad siduva eelotsuse institutsiooni kaudu, mis annaks kindlustunde nii hankijatele ja struktuuritoetuste saajatele kui ka rakendusüksustele – hankijatel/toetuse saajatel oleks võimalik juba enne oma tegevuse planeerimist saada ebakindlust tekitavates küsimustes siduv eelhindang, milline toimimisviis on riigihangete seadusega

kooskõlas ja milline mitte, et sel moel välistada või minimeerida hiljem rakendusüksuse poolt üllatuslikke toetuste tagasinõudeid.

Pädevust arvestades võib eelduslikult pidada selliste siduvate eelotsuste andmiseks kõige sobivamaks Rahandusministeeriumi riigihangete osakonda, mis võiks siduvate eelotsuste andmisel toimida analoogiliselt Maksu- ja Tolliametiga maksude valdkonnas. Seejuures toetuste tagasinõudmise kontekstis peab Rahandusministeeriumi poolt väljastatud siduv eelotsus olema siduv ka toetust tagasinõudva asutuse suhtes.

Alternatiivina (või põhimõtteliselt ka Rahandusministeeriumiga paralleelselt) võiks hangete-alastes küsimustes anda struktuuritoetuste kontekstis siduva eelotsuse andmise õiguse ka rakendusüksustele või rakendusasutustele. Ühtse praktika vajadust silmas pidades võib oluliselt paremaks variandiks lugeda siiski seda, kui siduvate eelotsuste andmise pädevus koondub ühe asutuse kätte – kuivõrd Rahandusministeerium jätkuvalt kannab nõustamisfunktsiooni ning on selles valdkonnas omandanud märkimisväärse kogemuse ja oskusteabe, tuleb sellist valikut pidada tõhusaimaks ning haldussuutlikkust ja hea halduse tava suurendavaks.

Mõistetavalt võib seeläbi suurenda ministeeriumi (või alternatiivi korral rakendusüksuste või rakendusasutuste) halduskoormus, ent võimalik tasakaalustav lahendus oleks siin kehtestada siduvate eelotsuste väljastamiseks mõistlik riigilõiv. Lisaks tuleb arvestada siduvate eelotsuste pinnalt tekkiva õiguskindlusega, mis omakorda vähendab oluliselt halduskoormust toetuste tagasinõudmisega tegelevate asutuste osas ning vähendab riigi kulusid toetuste tagasinõudmisega seotud vaidluste lahendamisel.

Ettepanek: sätestada Eelnõus Rahandusministeeriumi poolt antavate siduvate eelotsuste instituut, mis omaks siduvat

	toimet mh rakendusüksuste ja rakendusasutuste suhtes struktuuritoetuste kontekstis.		
156.	<p>Raamlepingu regulatsioon</p> <p>1) Raamlepingute regulatsioon Eelnõus ei paku hankijatele oodatud täiendavat selgust ega ka mitte vajalikku paindlikkust korduvostude sooritamiseks. Esiteks, on endiselt selgusetu hinnatreppide lubatavus raamlepingutes (sh nii, et soetuste puhul kuni summani x eurot on hankija vaba valima, millise raamlepingu partneriga hankeleping sõlmida või et valik tehakse nn kaskaadimeetodil) ning kas hinnatreppide sätestamisel tuleks lugeda, et raamlepingus on sätestatud kõik selle alusel sõlmitavate hankelepingute tingimused (mis võimaldab hankelepingu sõlmida minikonkurssi korraldamata) või mitte. Eelnõu seletuskirjas on küll korduvalt selgitatud hinnatreppide lubatavust, ent Eelnõu tekstist ei ole üheselt väljaloetav, et hinnatreppide kehtestamisega saab lugeda raamlepingus kõik hankelepingu sõlmimise tingimused sätestatuks.</p> <p>Kui eeldada, et hinnatreppide kehtestamisel raamlepingus siiski ei loeta raamlepingus kõik hankelepingu tingimused sätestatuks ning sellistel puhkudel on hankijal õigus minikonkurssi korraldamata sõlmida hankelepingu oma vabal valikul raamlepingu partneriga Eelnõu § 31 lg 7 kohaselt eeldusel, et sellisel moel sõlmitud hankelepingute kogumaksumus ei ületa 20% kogu raamlepingu maksumusest ja iga sellise hankelepingu maksumus on väiksem riigihanke piirmäärast, siis jääks sellise paindlikkuse-klausli reaalse rakendamise võimalus piiratuks ja suurendaks hankija jaoks halduskoormust. Nimelt olukorras, kus hankija on suur asutus (nagu nt ülikool), kus hangete läbiviijaid on kümneid või sadu ning tsentraalselt hetkeseisu kajastavat teavet kõigi hankija poolt läbiviidud ja – viidavate hangete kohta igapäevaselt</p>	<p>1) Selgitatud</p> <p>2) Selgitatud</p>	<p>1) Eelnõu teksti ei ole võimalik täpsustada, kuivõrd hinnatreppide kehtestamine on üksnes üks võimalustest, kuidas hankija saab raamlepingute alusel hankelepingute sõlmimiseks korra kehtestada. Seetõttu on hinnatreppidest räägitud seletuskirjas, ent eelnõu § 31 lg 8 annab selge aluse nende rakendamiseks.</p> <p>2) Eelnõu tekstis on sõnaselgelt kirjas, et raamlepingu alusel hankelepingu sõlmimisel ei ole</p>

<p>võimalik saada ei ole, oleks Eelnõu § 31 lg 7 sätestatud piirangute operatiivne jälgimine praktikas äärmiselt ressursimahukas.</p> <p>2) Teiseks sisaldub Eelnõu tekstis (redaktsiooniline) vastuolu: kuigi Eelnõu § 119 lg 1 kohaselt raamlepingu alusel hankelepingute sõlmimisel 14-päevast ooteaega ei rakendu, viitab Eelnõu § 31 lg 10 14-päevasele ooteajale. Ülikoolid on seisukohal, et kui õiguskaitsevahendite direktiivist tulenevalt on 14-päevane ooteaeg siiski ka raamlepingu alusel sõlmitavate hankelepingute puhul nõutav, siis proportsionaalsusest lähtudes ei peaks ooteaega rakendama raamlepingu alusel sõlmitavate selliste hankelepingute osas, mis jäävad allapoole siseriikliku piirmäära. Vastasel juhul muutuks raamlepingute alusel hankelepingute sõlmimise kord hankijate jaoks represseerivamaks kui hankelepingu sõlmimine ilma raamlepinguta.</p> <p>3) Kolmandaks jääb selgusetuks Eelnõu § 31 lg 10 regulatsioon puutuvalt hankelepingu sõlmimise kohta teate esitamisse – Eelnõu § 31 lg 10 kasutab sõna „võib“, mis viitab sellele, et teadet hankelepingu sõlmimise kohta ei pea esitama; seevastu sama lõike viimane lause kasutab imperatiivset sõnastust „teade esitatakse“. Ülikoolid on seisukohal, et iga hankelepingu sõlmimise kohta kõikide raamlepingu osapoolte igakordne teavitamine ja seda sõltumata sõlmitud hankelepingu maksumusest, on ebaproportsionaalselt koormav. Kui seadusandja on seisukohal, et pakkujate õiguste tagamiseks ja läbipaistvuse eesmärgil on raamlepingu poolte teavitamine hankelepingu sõlmimisest siiski vajalik, siis teeme ettepaneku kehtestada selline kohustus ikkagi vaid hankelepingute puhul, mille maksumus ületab siseriikliku piirmäära.</p> <p>Raamlepingute alusel hankelepingute sõlmimisel praktikas</p>	<p>3) Selgitatud</p>	<p>ooteaeg nõutav. Ooteaja kohaldamine tagab hankijale selle, et pakkujal ei ole õigust taotleda VAKO-s hankelepingu tühisuse tuvastamist. Õiguskaitsemeetmete direktiivis ei sisaldu eeldust, et raamlepingu alusel sõlmitud hankelepingu tühisust saab tuvastada üksnes juhul, kui selle maksumus on üle rahvusvahelise piirmäära.</p> <p>3) § 31 lg 10 esimest ja teist lauset tuleb lugeda koosmõjus, mitte eraldi. Esimene lause annab hankijale õiguse, mitte ei pane kohustust esitada teade hankelepingu sõlmimise otsuse kohta. Teise lause kohaselt tuleb teade esitada teatud aja jooksul enne lepingu sõlmimist, kuid see kohaldub üksnes eeldusel, et teade üldse esitatakse. Kui hankija esitab teate, ent ei rakenda ooteaega, võib pakkuja siiski taotleda VAKO-s hankelepingu tühisuse tuvastamist, kuivõrd talle ei ole enne hankelepingu sõlmimist tagatud kaebeõigust. Seetõttu on teate esitamine seotud kindla tähtajaga.</p>
--	-----------------------------	---

tekkivatest probleemidest on heaks näiteks jaekütuse hanked, kus raamlepingu partneriteks olevate pakkujate poolt pakutavad hinnad muutuvad pidevalt ning hinnakirja fikseerimine raamlepingu kehtivusajaks suhetes hankijaga ei ole majanduslikult mõistlik. Vajadus kütuse saamiseks vastav hankeleping sõlmida ei ole samuti pikalt ette planeeritav, vaid hankija esindaja vastava vajaduse tekkides teeb otsuse kütuse ostmiseks raamlepingu partnerilt, kelle tankla asub parasjagu kõige lähemal – 14-päevase ooteaja rakendamine ei oleks praktikas lihtsalt võimalik. Ei ole mõistlik eeldada, et enne kütuse ostmist korraldab hankija esindaja igakordselt minikonkursi kõikide raamlepingu partnerite vahel tuvastamaks, milline raamlepingu partner konkreetsel ajahetkel pakub kõige soodsamat kütusehinda. Samuti ei ole mõistlik eeldada, et hankija esindaja igakordse ostu järel teavitab kõiki raamlepingu partnereid ostu toimumisest.

Ettepanek: eelnevat arvestades teeme ettepaneku sätestada Eelnõu §-s 31 sõnaselgelt, kas hinnatreppide kehtestamisega saab lugeda raamlepingu alusel sõlmitava hankelepingu kõik tingimused sätestatuks, sh juhul, kui hinnatrepi raamidesse jääv hankeleping sõlmitakse nn kaskaadimeetodil. Lisaks teeme ettepaneku, et juhul, kui raamlepingu alusel sõlmitav hankeleping jääb allapoole siseriiklikku piirmäära, ei ole hankija kohustatud minikonkurssi korraldama ega ka riigihangete põhimõtteid järgima, kuivõrd vastasel juhul oleks raamlepingu alusel allapoole piirmäära jäävate hankelepingute sõlmimise kord rangem muul moel allapoole piirmäära jääva lepingu sõlmimisest.

Samuti teeme ettepaneku reguleerida Eelnõus üheselt, kas hankelepingu sõlmimisel kohaldub ooteaeg ning kui kohaldub, siis piirata kohaldamisala vaid üle siseriikliku piirmäära jäävate hankelepingute sõlmimisega.

<p>Lisaks teeme ettepaneku reguleerida Eelnõus üheselt, kas hankelepingu sõlmimisest on teavitamiskohustus ning kui on, siis piirata kohaldamisala vaid üle siseriikliku piirmäära jäävate hankelepingute sõlmimisega.</p>		
--	--	--

SÄÄSTVA EESTI INSTITUUT		
157.	<p>Keskkonnahoidu arvestav sõnastus oleks selline:</p> <p>§ 1. Eesmärk</p> <p>(1) Käesoleva seaduse eesmärk on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas, keskkonda hoidev ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning olemasolevate konkurentsitingimuste efektiivne ärakasutamine riigihankel.</p> <p>(2) Riigihangete planeerimisel ja läbiviimisel arvestatakse ka sotsiaalsete kaalutlustega ja eelistatakse innovaatilisi ja keskkonnahoidlikke lahendusi.</p> <p><i>Seletus: seaduses peab olema konkreetselt eesmärgina kirjas, et üheks eesmärgiks avalike rahade kulutamisel on keskkonnahoid ja eelistatakse innovatiivseid ja ressursitõhusaid lahendusi teenuste ja asjade ostmisel.</i></p>	<p>Selgitatud</p> <p>Kuigi seaduse eesmärgis ei ole tõepoolest sõnaselgelt keskkonnahoidlikkust eraldiseisva eesmärgina nimetatud, tuleneb selle põhimõtete järgimise või arvesse võtmise kohustus seaduses erinevatest normidest läbivalt. Keskkonnahoidlike kriteeriumite arvestamist riigihangete läbiviimisel ja riigihankeõiguse kujundamisel on põhjalikult käsitletud seletuskirjas §-i 1 kohta antud selgitustes.</p> <p>Kohustust hangetes üleüldiselt eelistada innovaatilisi ja keskkonnahoidlikke lahendusi harmoneeritavatest direktiividest ei tulene, seega ei saa sellist üldist kohustust eelnõuga ka seada. Küll aga saavad hankijad hankemenetlusi kujundada viisil, milles võetakse arvesse innovaatilisi või keskkonnasäästlikke lahendusi, kui need on lepingu esemega seotud.</p>
158.	<p>Keskkonnahoidu arvestav sõnastus oleks selline:</p> <p>§ 3. Riigihanke korraldamise üldpõhimõtted</p> <p>Riigihanke korraldamisel on hankija kohustatud järgima järgmisi põhimõtteid:</p> <p>...</p> <p>5) hankija kasutab rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning saavutab riigihanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral erinevate pakkumuste võrdlemise teel parima</p>	<p>Selgitatud</p> <p>Hankija saab riigihanke korraldamisel arvestada keskkonnavalaseid aspekte, kui need on lepingu esemega seotud. Seetõttu puudub vajadus sellist üldist kohustust sätestada.</p> <p>Keskkonnahoidlike kriteeriumite arvestamist riigihangete läbiviimisel ja riigihankeõiguse kujundamisel on põhjalikult käsitletud seletuskirjas §-i 1 kohta</p>

	<p>võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte ning hangitavate toodete ja teenuste võimalikult väikseima negatiivse keskkonnamõju.</p> <p><i>Seletus: vaid hinna ja kvaliteedi arvestamine hanketulemustel võrdsete pakkumiste osas valiku tegemisel ei taga keskkonnanahoiu eesmärgi täitmist. Keskkonnahoidliku kauba-teenuse eelistamise nõue tuleb seetõttu valikukriteeriumitele lisada.</i></p>		antud selgitustes.
159.	<p>Keskkonnahoidu arvestav sõnastus oleks selline: § 37. Elektroonilise oksjoni mõiste ja alused ... (5) Elektrooniline oksjon põhineb ühel järgmistest näitajatest: 1) pakkumuste hinnal, kui hankija sõlmib hankelepingu madalaima hinnaga pakkumuse alusel; 2) väärtusel, mis lähtub pakkumuse hinnast ja muudest numbriliselt väljendatavatest pakkumuste hindamise kriteeriumidest s.h. asjade ja teenuste vähimal negatiivsel keskkonnamõjul, kui hankija sõlmib hankelepingu parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel; 3) pakkumuse hinnal või pakkumuse kulul, kui hankija sõlmib hankelepingu madalaima kuluga pakkumuse alusel.</p> <p><i>Seletus: üldise eesmärgi – vähendada avaliku sektori hangete negatiivset keskkonnamõju – saavutamiseks, peab vastav konkreetne nõue keskkonnahoidu tagavate tingimuste näol olema seaduses sätestatud.</i></p>	Selgitatud	Hankija saab riigihanke korraldamisel, sealjuures ka elektroonilise oksjoni läbi viimisel arvestada keskkonnavalaseid aspekte, kui need on lepingu esemega seotud. Seetõttu puudub vajadus sellist täpsustust esitada.
160.	<p>Keskkonnahoidu arvestav sõnastus oleks selline: § 85. Pakkumuste hindamise kriteeriumide seadmine (1) Hankija sätestab riigihanke alusdokumentides majanduslikult soodsaima ja vähima negatiivse keskkonnamõjuga pakkumuse väljaselgitamiseks hankelepingu esemega seotud ja reaalselt konkurentsi tagavad pakkumuste hindamise kriteeriumid.</p>	Selgitatud	Sama paragrahvi lõige 3 sätestab, et majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamisel võtab hankija arvesse eelkõige parima hinna ja kvaliteedi suhet, mis <u>hõlmab kvalitatiivseid, keskkonnavalaseid või sotsiaalseid kriteeriume.</u> Seetõttu puudub otsene vajadus lõikes 1 sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid tegureid eraldi rõhutada.

	<i>Seletus: avaliku sektori hangete negatiivset keskkonnamõju vähendamiseks peab vastav konkreetne nõue keskkonnahoidu tagavate tingimuste seadmiseks hangetel olema seaduses sätestatud kohustusena, mitte võimalusena.</i>		
161.	<p>Keskkonnahoidu arvestav sõnastus oleks selline:</p> <p>§ 87. Tehnilise kirjelduse sisu</p> <p>...</p> <p>(2) Asjade või teenuste oluliste tunnuste loetelu võib hõlmata muu hulgas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) keskkonnakaitsenõudeid s.h energia- ja materjalitõhususe, jäätmete kordus- ja taaskasutatavuse, heitmeväheseuse, ökodisaini jms. nõudeid; 2) kvaliteedi- ja konstruktsiooninõudeid, sealhulgas puuetega inimeste poolt kasutatavuse nõue; 3) nõudeid vastavushindamisele, jõudlusele, toote kasutusomadustele, turvalisusele ja mõõtudele; 4) toote nimele, mille all seda turustatakse, vastavuse nõudeid; 5) kasutatavat terminoloogiat ja sümboleid; 6) testimist ja testmeetodeid; 7) nõudeid pakendamisele, märgistamisele ja tähistamisele ning kasutusjuhistele; 8) nõudeid tootmisprotsessile ja -tehnoloogiale asja või teenuse olelusringi mistahes etapis; 9) vastavushindamise meetodeid. <p><i>Seletus: „keskkonnanõuete“ lahtiseletamine seaduses on vajalik selleks, et mõistet ei kasutataks liiga kitsalt nagu väites, et kui toode on turule lubatud, siis see ka vastab kehtivaile keskkonnanõuetele.</i></p>	Selgitatud	Keskkonnakaitsenõuded on abstraktne määratlus, mis hõlmab ettepaneku esitaja loetletuid nõudeid, seetõttu puudub vajadus säärase täpsustava loetelu lisamiseks.

Riigihangete vaidlustuskomisjon (VAKO)			
162.	Eelnõu § 202 lg 3 - tuleks täiendada regulatsiooniga, mille	Arvestatud	Sätet täiendatud vastavalt ettepanekule.

	<p>kohaselt vaidlustuskomisjoni liige esindab vaidlustuskomisjoni vaidlustuste lahendamisel - nt lisada lause „<i>Vaidlustusmenetluses esindab vaidlustuskomisjoni vaidlustust läbi vaatav vaidlustuskomisjoni liige.</i>“ Selle sätte puudumisel on põhimõtteliselt võimalik vastuolu vaidlustuskomisjoni juhataja esindusõiguse ja konkreetse vaidlustuskomisjoni liikme õiguse ja kohustuse vahel vaidlustust iseseisvalt menetleda.</p>		
163.	<p>Eelnõu § 202 lg 5 - eelviimasel real on ilmselt ekslikult sõna „<i>kohtuniku</i>“, mille asemel peaks olema „<i>vaidlustuskomisjoni liikme</i>“.</p>	Arvestatud	Eksimus parandatud.
164.	<p>Eelnõu § 202 lg 6 - sõnastus on ebaselge. Soovitaks kaaluda, kas vaidlustuskomisjoni liikme puhul on põhjendatud kehtestada rangemad piirangud, kui need, mis tulenevad kohtute seadusest kohtunikele. Eelnõu § 202 lg-d 6 on täiendatud uue tingimusega, mille kohaselt vaidlustuskomisjoni liige vabastatakse ametist, kui ilmneb kohtute seaduse § 49 lg-s 2 sätestatud asjaolu, mis seaduse kohaselt välistab isiku nimetamise vaidlustuskomisjoni liikmeks. Kohtute seaduses kohaselt on § 49 lg 2 kohtuniku ametikitsendus. Eelnõu § 202 lg 6 esimesest lausest ja mujalt §-st 202 ei nähtu, et vaidlustuskomisjoni liikmeks ei saa nimetada isikut, kelle puhul esinevad kohtute seaduse § 49 lg-s 2 nimetatud asjaolud, seega ei saa nende ilmnemisel ka isikut vabastada. Juhul, kui sätestada, et isikut, kelle puhul esinevad kohtute seaduse §-s 49 lg-s 2 nimetatud asjaolu ei saa nimetada vaidlustuskomisjoni liikmeks, tuleks ette näha ka mehhanism, kuidas peaks käituma vaidlustuskomisjoni liikmeks kandideerida sooviv erakonna liige (kohtute seaduse § 49 lg 2 p 2). Kas ta peab lahkuma erakonnast enne kandideerimist või peab lahkuma mingi aja jooksul pärast ametisse nimetamist?</p>	Arvestatud	Viide kohtute seaduse § 49 lg-le 2 eemaldatud.
165.	<p>Eelnõu § 202 lg 9 - sisaldab valikut avaliku teenistuse (edaspidi ATS) sätetest, mida vaidlustuskomisjoni liikmele ei kohaldata. Seega on ilmne, et kõiki teisi sätteid kohaldatakse. Olukorras, kus</p>	Arvestatud	Viited muudetud.

<p>muudetakse põhimõtteliselt kehtiva RHS-i § 119 lg-s 8 esitatud loetelu, peaks selleks olema mingi põhjus, igal juhul peaks aga muudatused olema loogilised. Eelnõu § 202 lg-st 9 tulenev loetelu ei ole seda vähimalgi määral.</p> <p>Üksnes mõned ilmekamad näited:</p> <p>1) RHS § 119 lg 8 kohaselt ei kohaldu vaidlustuskomisjoni liikmele ATS-i § 33 “Ametniku tähtajaline üleviimine“ - Eelnõu § 202 lg 9 alusel see säte laieneb - arusaamatuks jääb, kuidas, kelle poolt ja kuhu on võimalik Vabariigi Valitsuse poolt nimetatud vaidlustuskomisjoni liiget üle viia;</p> <p>2) RHS § 119 lg 8 kohaselt ei kohaldu vaidlustuskomisjoni liikmele ATS-i §-id 45-46 „Pikaajaline välislahetus“ ja „Abikaasatasu“ - Eelnõu § 202 lg 9 alusel need sätted laienevad - arusaamatuks jääb, miks need sätted vaidlustuskomisjoni liikmele laienema peaksid;</p> <p>3) RHS § 119 lg 8 kohaselt ei kohaldu vaidlustuskomisjoni liikmele ATS-i § 54 „Korralduse täitmisest keeldumise alused“. Eelnõu § 202 lg-st 9 tulenevalt laieneb vaidlustuskomisjoni liikmetele ATS-i § 54, v.a § 54 lg 2 (ainus Eelnõu § 202 lg-s 9 lõike täpsusega välja toodud säte ATS-ist), mis puudutab ametniku õigust korralduse täitmisest keelduda - võimalik, et arvestades vaidlustuskomisjoni liikme töö spetsiifikat ei olegi selle sätte kohaldamine asjakohane, kuid arusaamatuks jääb, miks üksnes see on väga paljude samalaadsete seast välja valitud;</p> <p>4) RHS § 119 lg 8 kohaselt ei kohaldu vaidlustuskomisjoni liikmele ATS-i § 91 - „Teenistusest vabastamine katseaja ebarahuldavate tulemuste tõttu“. Eelnõu § 202 lg-st 9 tulenevalt kohaldub. Millest tulenevalt laieneb vaidlustuskomisjoni liikmetele katseaeg?</p> <p>Vaidlustuskomisjon leiab, et RHS § 119 lg 8 muutmise vajaks läbimõtlemit ning igal juhul loogilist põhjendamist. Vastasel</p>		
---	--	--

	<p>korral tuleks jääda ATS-i välistuste kehtiva loetelu juurde. Samuti jääb vaidlustuskomisjonile arusaamatuks, miks ei laiene Eelnõu § 202 lg-st 9 tulenevalt vaidlustuskomisjoni liikmele ATS-i § 113 „Riikliku vanaduspensioni suurendamine teenistusstaazi alusel“.</p>		
166.	<p>Eelnõu § 208 lg 6 esimeses reas on ekslik viide „käesoleva paragrahvi lõikele 4. Õige on viide lõikele 5.</p>	Arvestatud	Viide muudetud.
167.	<p>Seoses hankelepingu tühisusega pärast vaidlustuse esitamist teeb vaidlustuskomisjon järgmised ettepanekud: 1) jätta välja Eelnõu § 208 lg 7 esimene lause; 2) lisada Eelnõu §-le 209 uus lõige 4 järgmises sõnastuses: <i>„(4) Pärast käesoleva paragrahvi lõikes 2 või lõike 3 esimeses lauses nimetatud teate saamist vaidlustuse esitamise kohta, kuid enne käesoleva seaduse §-s 215 nimetatud tingimuse saabumist sõlmitud hankeleping on tühine.“</i> Selle muudatuse sisseviimisel säilib end praktikas õigustanud praegune mehhanism, mille puhul teate esitamine vaidlustuse kohta peatab automaatselt lepingu sõlmimise, kuid hankija võib muid menetlustoiminguid teha, kui ei esitata eraldi peatamise taotlust Eelnõu § 208 alusel. Kuna teade vaidlustuse kohta edastatakse tähtaegu arvestades enne peatamise otsuse tegemist, puudub vajadus Eelnõu § 208 lg 7 esimese lause järele. Ettepaneku arvestamisel muutub Eelnõu § 209 lõigete numeratsioon alates lõikest 4.</p>	Arvestatud	Sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule.
168.	<p>Eelnõu § 213 lg-s 5 olev viide Eelnõu § 209 lg-le 7 on ilmselt ekslik. Tõenäoliselt on mõeldud Eelnõu § 210 lg-d 7.</p>	Arvestatud	Viide muudetud.
169.	<p>Eelnõu § 214 lg 2 loetelusse tuleks lisada pärast sõnu „eelotsuse saamiseks“ sõnad „...või teavitanud käesoleva seaduse § 210 lg 10 alusel Rahandusministeeriumi, kuid Rahandusministeerium ei alusta järelevalvemenetlust või lõpetab selle tegemata otsust või ettekirjutust hankemenetluse kehtetuks tunnistamiseks ...“. Vastasel korral puudub regulatsioon, millise aja jooksul peab</p>	Arvestatud	Sätet täiendatud vastavalt ettepanekule.

<p>vaidlustuskomisjon tegema sisulise otsuse, kui § 210 lg 10 alusel teavitatakse Rahandusministeeriumi, kuid Rahandusministeerium ei alusta järelevalvemenetlust või ei tee otsust või ettekirjutust hankemenetluse kehtetuks tunnistamise kohta ning vaidlustuskomisjon peab jätkama vaidlustusmenetlusega.</p>		
---	--	--

RIIGIKOHUS			
170.	<p>Eelnõu § 2 lg 2 kohaselt kohaldatakse eelnõu riigihangetele, mis ületavad riigihanke piirmäärad. Eelnõu § 15 lg 1 p 4 kohaselt on riigihanke piirmäär kontsessiooni puhul 250 000 eurot. Eelnõu § 222 p-ga 3 muudetakse Jäätmeseadust (JäätS-i), mille kohaselt antakse jäätmeveo teenuse tellimisel vedajale kontsessioon.</p> <p>Eelnõust järeldub, et kui jäätmeveo teenuse kontsessioon jääb alla 250 000 euro, ei tule eelnõus sätestatud reegleid kohaldada (eelnõu § 2 lg 2).</p> <p>Seletuskirjas ei ole analüüsitud seda, kui suured on olnud varasemad korraldatud jäätmeveo kontsessioonide andmise riigihanke piirmäärad. Kui peaks olema, et enamik jäätmeveo kontsessioone jäävad alla riigihanke piirmäära 250 000 eurot, toob see kaasa selle, et korraldatud jäätmeveo kontsessiooni andmisel ei pea kohaldama eelnõus sätestatud regulatsiooni. Samas selle kontsessiooni andmise teistsugust menetluskorda pole sätestatud. See aspekt vajab põhjalikumat analüüsi.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Teenuste kontsessioonide osas on eelnõu muudetud ning piirmäärad on järgmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rahvusvaheline piimäär: 5186000 eurot 2. Siseriiklik piimäär: 300000 eurot <p>Taastatud on ka lihthanke instituut, mille läbiviimise kohustus algab teenuste kontsessioonide puhul 60000 eurost. Kui lepingu eeldatav maksumus on alla 60000 euro, peab hankija kohaldama riigihangete üldpõhimõtteid.</p>
171.	<p>Eelnõu § 119 reguleerib hankelepingu sõlmimist. Seletuskirjas märgitakse, et siiani on praktikas olnud tavapärane, et hankija ja edukaks tunnistatud pakkuja peavad lepingut sõlmituks pärast seda, kui mõlemad pooled on allkirjastanud hankelepingu. Seletuskirjas rõhutatakse, et hankeleping on üldreeglina sõlmitud, kui hankija esitab pakumusele oma nõustumuse. Samuti märgitakse seletuskirjas, et sellest korrast on võimalik</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Märgime, et kehtiv RHS reguleerib hankelepingu sõlmimise pakumusele nõustumuse andmisega vastavalt VÕS-le alates 1. maist 2007. Hankelepingule nõustumuse andmise vorm on sätestatud hankelepingu sõlmimise kohustuslikku vormi (vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis) käsitlevas sättes.</p>

	<p>kõrvale kalduda, kui riigihanke alusdokumendis on märgitud, et hankeleping loetakse sõlmituks, kui selle on allkirjastanud mõlemad pooled (seletuskiri lk 81).</p> <p>Hankelepingu sõlmimise hetke määramine on oluline küsimus, kuna sellest sõltuvad poolte õigused ja kohustused ning õigussuhte õiguslikud tagajärjed. Kuigi kehtiva õiguse ja eelnõu § 119 lg 1 kohaselt sõlmitakse hankeleping pärast hankija nõustumise andmist, ei pruugi see eelnõu § 119 lg 1 kohaselt olla üheselt välja loetav. Kehtiv seadus ega ka eelnõu ei reguleeri seda, kuidas hankija oma nõustumuse annab, nt kas suuliselt, eraldi dokumendina, hankelepingule allkirja andmisega vms viisil. Sellest tulenevalt on praktikas paljudel juhtudel juurdunud lähenemine, et leping loetakse sõlmituks alles pärast allkirjade andmist. Kui seadusandjal on soov olemasolevat rakenduspraktikat muuta, tuleb eelnõu § 119 lg-t 1 täiendada osas, mis näitaks ära selle viisi, mil viisil hankija üldreeglina oma nõustumuse annab.</p>		
172.	<p>Eelnõu kohaselt ei ole endiselt üheselt selge tagatise tagastamata jätmise eesmärk ja alus.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas märgitakse, et tagatis kuulub realiseerimisele vaatamata sellele, kas hankijal on pakkuja kohustuste täitmata jätmisega kulud tekkinud või mitte. Seega nähtub seletuskirjast, et tagatisel peab lisaks kahju hüvitamisele olema ka nn sanktsioneeriv toime. Samas eelnõu tekst seletuskirjas märgitud, et tagatisel peab olema nn sanktsioneeriv toime, ei toeta.</p> <p>Eelnõu § 90 lg 5 kohaselt ei tagasta hankija tagatist, kui pakkuja võtab pakkumuse selle jõusoleku tähtaja jooksul tagasi või pakkuja muu tegevuse tõttu jääb hankeleping sõlmimata. Eelnõu</p>	Arvestatud	Sätte sõnastust muudetud.

	<p>§ 90 lg 1 kohaselt võib hankija nõuda pakkujalt tagatist selleks, et tagada pakkuja kohustuse täitmata jätmisega hankijale tekitatud kulud täielik või osaline hüvitamine. Eelnõu § 118 lg-te 3 ja 4 kohaselt, kui hankijal nõuab edukaks tunnistatud pakkumuse tagasi võtnud pakkujalt kahju hüvitamist, tuleb kahjust maha arvata pakkujale tagastamata pakkumuse tagatis. Seega järeldub eelnõu § 90 lg-st 1 ja § 118 lg-st 4, et tagatise eesmärk on lihtsustatud korras hüvitada pakkuja tegevuse või tegevusetuse tõttu hankijale tekitatud kahju. Tagatise sanktsioneerivat eesmärki eelnõu praegusel kujul järeldada ei võimalda. Kui tagatise eesmärgiks on ka sanktsioneeriv toime, on otstarbekas selguse huvides see ka eelnõus märkida.</p> <p>Eelnõu § 118 lg-s 4 tehakse viide eelnõu § 118 lg-le 2, kuid tegelikult on mõeldud eelnõu lg-t 3.</p>		
173.	<p>1) Riigihangete seaduse eelnõu § 122 lg 1 p 1 sätestab: „Lisaks võlaõigusseaduses ja hankelepingus sätestatule on hankijal õigus hankelepingu ennetähtaegselt üles öelda, kui [...]“</p> <p>Sätet lugedes tekib küsimus, kas hankelepingute puhul ongi mõtte anda üksnes ülesütlemisõigus (arvestades hankemenetluse spetsiifikat) või on võimalik ka teatud liiki lepingute puhul ikkagi ka taganemine. Kui lugeda eelnõu § 5 lg 1 kolmandat lauset, mille kohaselt: „Hankelepingule kohaldatakse võlaõigusseaduses ja teistes õigusaktides vastava lepingu liigi kohta sätestatud“, siis võib aru saada, et kohalduvad ka võlaõigusseaduse lepingust taganemise sätted (nt kui sõlmitakse hankeleping millegi ostmiseks), kuigi otsesõnu seda öeldud pole. Samas § 122 pealkirjas on räägitud üksnes ülesütlemisest. Eelnõu seletuskirjas on § 122 kohta märgitud, et „Hankelepingute ennetähtaegne ülesütlemine on võimalik võlaõigusseaduses või hankelepingus endas sätestatud juhtudel ja tingimustel [...]“</p>	1) Selgitatud	1) Säte annab lisavõimalused hankelepingu ülesütlemiseks ega piira poolte võimalust hankelepingust taganeda VÕS alusel.

	<p>Sellest lausest võiks justkui aru saada, et võimalik on ka võlaõigusseaduse alusel üksnes ülesütlemine. On võimalik ka tõlgendus, et §-s 122 on toodud üksnes täiendav võimalus hankijale ülesütlemiseks (sarnane loogika, nagu tellijale VÕS § 655 alusel antud õigus leping üles öelda, kuigi olulise rikkumise puhul on võimalik ka taganeda (VÕS § 647)) ning taganemine võib olla siiski võimalik VÕS-i ja hankelepingus sätestatu järgi.</p> <p>Seega eeltoodu valguses jääb § 122 (lg 1) natuke segaseks.</p> <p>2) Eelnõu § 122 lg 1 p 3 kohaselt võib hankija hankelepingu ennetähtaegselt üles öelda, kui Euroopa Kohus on oma otsusega tuvastanud, et hankija ei ole riigihanke menetluses või hankelepingu sõlmimisel järginud EL-i õigusest tulenevaid kohustusi.</p> <p>Üldjuhul ei tuvasta Euroopa Kohus eelotsuse küsimuste raames seda, kas liikmesriigi kohtus vaidlustatud hankija tegevus vastab EL-i õigusele või mitte, vaid ta tõlgendab EL-i õigust. See pädevus on liikmesriigi kohtul (vrd RKHKo 3-3-1-66-10). Eelnevast tulenevalt on ettepanek kaaluda ülesütlemise aluste täiendamist alusega, mis võimaldaks hankelepingu üles öelda, kui kohus on jõustunud lahendiga tuvastanud, et hankija ei ole järginud EL-i asutamislepingust või direktiividest tulenevaid kohustusi.</p> <p>Seejuures ei pruugi mitte igasugune rikkumine olla piisavaks põhjuseks, mis annaks hankijale õiguse leping üles öelda. Ettepanek on kaaluda analoogselt VÕS § 116 lg-le täiendava tingimuse lisamist, mille kohaselt peab tegemist olema olulise rikkumisega.</p>	<p>2) Arvestatud</p>	<p>2) Sõnastust muudetud. Sätte sissejuhatavast osast tuleneb hankija õigus, mitte kohustus hankeleping üles öelda.</p>
174.	Eelnõu § 181 reguleerib Rahandusministeeriumi	Arvestatud	Sõnastust muudetud. Uus sõnastus § 185 lg 5:

<p>järelevalvepädevust ja järelevalve eesmärki. Eelnõu § 181 lg 1 kohaselt teostatakse järelevalvet avalikes huvides, millest järeljub, et seda ei tehta isiku subjektiivsete õiguste kaitseks. Ka seletuskirjas märgitakse, et kellelgi ei ole õigust nõuda tema ja hankija vahelises õigussuhtes tekkinud subjektiivsete õiguste kaitseks järelevalvemenetluse läbiviimist ja meetme kohaldamist. Seletuskirjas toodud seisukoht tugineb RKHKo 3-3-1-44-10. Lisaks märgitakse seletuskirjas, et kas alustada järelevalvemenetlust või mitte, toimub kaalutusõiguse alusel ning Rahandusministeeriumi ülesanne on kontrollida, kas järelevalvemenetluse alustamise ajend on olemas.</p> <p>Eelnõust ja seletuskirjast ei ole üheselt mõistetav, kas järelevalveteate esitanud isikul on ka õigus nõuda kaalutusvigadeta järelevalvemenetluse algatamata jätmist. Selles osa ei ole eelnõu süsteemne, nt eelnõu § 184 lg 1 p 1 kohaselt ei alustata järelevalvemenetlust, kui järelevalveteate esitanud isikul on õigus esitada vaidlustus, või eelnõu sama paragrahvi lg 2 p 1 kohaselt võib järelevalvemenetluse jätta alustamata, kui järelevalveteate esitaja ei ole kasutanud vaidlustamise õigust. Eelnev võimaldab siiski ka järeljub, et järelevalveteate esitanud isikul on õigus nõuda, et Rahandusministeerium otsustaks järelevalvemenetluse algatamise kaalumisvigadeta. Tegemist on olulise küsimusega, kuna sellest sõltub Rahandusministeeriumi põhjendamiskohustuse ja kohtuliku kontrolli ulatus. Kas järelevalvemenetluse algatamata jätmisel tehti kaalumisviga või mitte, hõlmab endas tunduvalt ulatuslikuma põhjendamiskohustuse ja kohtuliku kontrolli ulatuse kui üksnes selle kontroll, kas Rahandusministeerium on isiku pöördumisele tähtaegselt vastanud.</p> <p>Vältimaks võimalikke vaidlusi küsimuse üle, kas</p>		<p>Rahandusministeerium teostab <u>üksnes</u> avalikes huvides riiklikku ja haldusjärelevalvet (edaspidi <i>järelevalve</i>) käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle. Järelevalvele on allutatud kõik hankijad, sealhulgas põhiseaduslikud institutsioonid ja nende haldusala asutused.</p> <p>Eelnõu § 186 lg 1 uus sõnastus: „(1) Järelevalvemenetlus viiakse läbi Rahandusministeeriumi algatusel <u>üksnes avaliku huvi kaitseks</u>. Rahandusministeerium võib järelevalvemenetluse alustada.“</p>
---	--	--

	Rahandusministeeriumi teostatava järelevalve eesmärgiks on kaitsta ka isiku subjektiivseid õigusi ja kas isikul on õigus kaalutusvigadeta järelevalvemenetluse algatamata jätmisele, on ettepanek täiendada eelnõu § 181 lg-t 1 järgmiselt: "Rahandusministeerium teostab "üksnes" avalikes huvides riikliku ja haldusjärelevalvet [---]." Eelnevast tulenevalt on ettepanek täiendada ka eelnõu § 183 lg 1 esimest lauset: "Järelevalvemenetlus viiakse läbi Rahandusministeeriumi algatusel "üksnes avaliku huvi kaitseks".		
175.	Eelnõu § 221 p-dega 1–7 muudetakse halduskohtumenetluse seadustikku. Nimetatud punktides märgitud viited eelnõu paragrahvidele on läinud nihkesse. Näiteks punktis 1 asendatakse HKMS § 267 lg 1 tekstiosa "§ 117 lõikes 2 või 2 ¹ " tekstiosaga "§ 186 lõikes 3 või 4", mõeldud aga on "§ 200 lõikes 3 või 4". Eelnev kordub ka eelnõu § 221 järgnevates punktides.	Arvestatud	Viited muudetud.
176.	Eelnõu § 222 p-ga 3 muudetakse JäätS-i § 67 lg-t 3. Muudetud tekstis tehakse viide eelnõu §-le 120, mis reguleerib allhanget. Muudatuses on aga mõeldud riigihanke alusdokumente, mis on reguleeritud §-s 77.	Arvestatud	Viide muudetud.

VABARIIGI PRESIDENDI KANTSELEI			
177.	Erinevalt kehtivast riigihangete seadusest määratletakse eelnõu § 6 lg 2 p-s 1 hankijana riik (kehtivas – riik või riigiasutus). Eelnõu § 9 kohaselt kehtestab avaliku sektori hankija organisatsioonisisese hankekorra – kes kehtestab „riigisisese“ hankekorra lisaks riigihangete seadusele? Riigihangete maksumust arvestatakse § 24 lg 1 p 5 kohaselt mitme üksusega hankija puhul reeglina kõigi üksuste riigihangete eeldatavat kogumaksumust – kes teeb otsuse, et nt Vabariigi Presidendi Kantselei võib teha nn üksusepõhiste eeldatavate	Arvestatud	Sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule.

	<p>maksumustega riigihankeid? Kuidas saab riigiasutus teada-hinnata-määrata, milline on riigi koguvajadus sama hankeobjekti järele? Hankija määratlusega lähevad vastuollu eelnõu mitmed sätted, mille regulatsioonist-sõnastusest tulenevalt käsitletakse hankijana siiski riigiasutust vm üksust, mille kaudu riik tegutseb (nt § 9, § 43 lg 1, § 103, § 181 lg 1). Soovitame eelnõu § 6 lg 2 p 1 sõnastust täpsustada viisil, mis vastab enam eelnõu seletuskirjas kirjeldatule ning arvestab siiski asjaolu, et hankeid korraldavad riigiasutused (keskse hankija kaudu või iseseisvalt või ühishangetena).</p>		
178.	<p>Piirmäärade ülevaatamine uue eelnõuga on igati põhjendatud. Praegu kehtivad siseriiklikud piirmäärad on kehtinud alates 2008, rahvusvahelised piirmäärad muutuvad iga kahe aasta järel. Kantselei hinnangul võetakse rahvusvaheliste piirmäärade puhul arvesse inflatsiooni, sama ei saa aga öelda siseriiklike piirmäärade kohta. Kuna aga raha ostujõud ajas muutub, siis tõuseb keskselt kehtestatud reeglitega hangete arv ja sellega koos kasvab ka halduskoormus, eelarvearuteludel sellega aga ei arvestata. Kantselei teeb ettepaneku kehtestada siseriiklike piirmääradena suhtarvud rahvusvahelistest piirmääradest koos Rahandusministeeriumile antava kohustusega avaldada piirmäärade summaline väärtus samaaegselt rahvusvahelise piirmäära avaldamisega riigihangete infoportaali vahendusel.</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeade avalikustamist, pakkumuste või taotluste esitamisel vähemalt 7 päevase tähtaja sätestamist ja sama pika ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud: Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik piirmäär 60 000 eurot; Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik piirmäär 300 000 eurot.</p>
179.	<p>Seletuskirjas jõutakse järelduseni, et statistika kohaselt on Eestis mõistlik säilitada praegused riigihangete piirmäärade jooned (lk 127) ning samas jõutakse seletuskirjas (lk 128) ka järeldusele, et lihthanke regulatsiooni kaotamisel tuleks kehtestada ühtsed reeglid alates praegustest lihthanke piirmääradest kuni rahvusvaheliste piirmääradeni – ometi seda ei tehta, vaid luuakse uued riigisisised riigihanke piirmäärad. Põhjendamata on valitud piirmäärade suurused – sisuliselt tuuakse riigihanke piirmäärad</p>	Arvestatud sisuliselt	Vt selgitust eelmise märkuse kohta.

	<p>asjade ja teenuste puhul alla poole võrra, ehitustööde puhul veidi vähem kui poole võrra. Seletuskirjas (lk 28) oleva statistika kohaselt on 19,5% kõikidest registri vahendusel tehtavatest asjade ja teenuste hangetest maksumusega 10 000–20 000 eurot ja 21,6 % maksumusega 20 000–40 000 eurot (ehitustööde puhul ei ole statistika põhjal nii selget lihthanke ja riigihanke piirmäära vahelist suhet võimalik välja tuua). Seega enam kui poolte asjade ja teenuste puhul kohaldatakse edaspidi rangemaid reegleid kui seni, vähem kui poolte puhul soovitatakse kohaldada organisatsiooni poolt kehtestata vaid reegleid. Halduskoormuse suurenemist sellega seonduvalt seletuskiri ette ei näe, tõenäoliselt aga kohaldatakse alla riigihanke piirmäära jäävatele hangetele praegu alla lihthanke piirmäära jäävate hangetele kehtestatud reeglistikku (mille kohaselt ja ka vastavalt seletuskirja soovitusel kohaldatakse siiski riigihangete üldpõhimõtteid) ja halduskoormuse vähenemine on marginaalne. Arvestada tuleks veel ka lisanduva koormusega seoses lihtsustatud korras tellitavate teenuste nn tavahangete ning sotsiaal- ja eriteenuste menetlusreeglite alla jaotamisega – vaid osa senistest lihtsustatud korras tellitavatest teenustest jäävad sotsiaal- ja eriteenuste menetlusreeglitega korraldatavateks ning ka neile kehtestatakse eelnõuga täiendavaid halduskoormust tõstvaid reegleid.</p>		
180.	<p>Eelnõu ei sisalda enam kehtiva seaduse § 13 lg 3 põhimõtet, mille kohaselt on hankijal õigus volitada teisi isikuid tegema hankemenetlusega seotud toiminguid – avaliku õiguse üldpõhimõtte kohaselt on kõik keelatud, mis ei ole otsesõnu lubatud. Seletuskirja (lk 42) § 44 (ühishanked) selgituste kohaselt tuleb olukorras, kus hankijad lasevad hankimise teenust või tugiteenust osutada isikul, kes ise hankes endale midagi ei soeta, korraldada sellise (tugi)teenuse saamiseks riigihange – seletuskiri ei ole kooskõlas eelnõuga, mis kolmandale isikule hankemenetlusega seonduvate tegevuste jaoks volitust anda ei</p>	Selgitatud	<p>Hankimise tugiteenuse, st hankimise korraldamise teenuse tellimiseks võib hankija korraldada riigihanke ning sõlmida vastava teenuselepingu. Sellisel juhul ei vabane hankija vastutusest riigihanke seadusest tulenevate kohustuste täitmise eest vaid juhul, kui teenuse osutaja ei täida hankelepingut korrektselt, saab hankija teda sanktsioneerida vastavalt lepingule.</p>

	luba.		
181.	Mõistetamatud on eelnõu erinevad regulatsioonid vastutuse osas kesksete hangete korraldamisel ja ühishangete korraldamisel – keskse hanke korraldamisel vastutab iga osapool enda tehtu eest, ühishanke puhul on aga hankijatel solidaarne vastutus.	Selgitatud	Regulatsioon tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2014/24/EL.
182.	Seletuskiri kajastab vaid üht selgituste andmisega seonduvat tähtaja aspekti – on tervitatav, et enne pakkumuste esitamise tähtpäeva soovitakse anda teatud ajaline periood, kus on hankija selgitustest tulenevalt pakkujatel veel võimalik oma pakkumust kohandada. Tähelepanuta ja seletuskirjas kajastamata on aga jäänud aspekt, et hankijale ei ole ette nähtud ajavahemikku vastuste väljatöötamiseks ja registri kaudu edastamiseks – eelnõu kohaselt tuleb küsimused esitada „aegsasti“ ning hankijal on õigus vastamisest loobuda vaid juhul, kui selgitustaotluse hankijale esitamise ning pakkumuste esitamise tähtaja vahele ei jää eelnõuga nimetatud minimaalset ajavahemikku. Selline regulatsioon toob kaasa vaidlused – milline ajavahemik igas konkreetsetes hankes on piisav, et oleks täidetud nõue „aegsasti“? Mõistetavalt ongi see sõltuvuses konkreetsest hankest ja hanke objektist, kuid soovitame see sätestada eelnõus või anda hankijale õigus hankeobjektist tulenevalt otsustada ning määratleda iga hanke puhul tähtaeg selgitustaotluste ja küsimuste esitamiseks arvestusega, et suudetakse järgida eelnõus sätestatud selgitustaotlusele vastamise ja pakkumuse esitamise tähtaja vahele jääva minimaalse ajavahemiku nõuet .	Arvestatud	Sõnastust muudetud, tähtaeg hankijale vastamiseks lisatud.
183.	Eelnõu § 48 lg 1 p 11 kohaselt tuleb hankijal lisaks pakkumuse edukaks tunnistamise otsusele teha veel üks haldusakt – lepingu sõlmimise otsus. Millal see tehakse – koos edukaks tunnistamise otsusega, pärast nn hankelepingu sõlmimise ooteaja lõppu? Pärast hankelepingu sõlmimist (§ 119 seob hankelepingu sõlmimise vaid eduka pakkuja otsuse kohta teate edastamisega)? Seletuskiri ei selgita, miks on täiendava otsuse tegemine vajalik.	Selgitatud	Seletuskirja täiendatud. Hankelepingu sõlmimise otsus on vabatahtlik otsus, mis tehakse: 1) raamlepingu alusel hanke-lepingu sõlmimisel, kui hankija soovib kohaldada ooteaega ning sellega välistada pakkuja õiguse pöörduda hankelepingu tühisuse tuvastamiseks VAKO-sse või; 2) lihthankes, kui hankija on oma menetluse selliselt

			üles ehitanud ning eduka pakkumuse otsust ei tee.
184.	<p>§ 83 kohaselt esitatakse kvartaalselt aruandeid dünaamilise hankesüsteemi ja raamlepingu korral igas kvartalis sõlmitud hankelepingute kohta. Selgitamata on põhjus, miks asendub senine ühekordne aruandlus (pärast raamlepingu lõppu) kvartaalse aruandlusega. Teade raamlepingu sõlmimise kohta esitatakse raamlepingu sõlmimise järel, raamlepingu kestel sõlmitud hankelepingute kohta teate esitamine võiks jääda praegu kehtiva aruandlusega sarnaseks – pärast raamlepingu lõppu.</p>	Selgitatud	Regulatsioon tuleneb kohustuslikuna direktiivist 2014/24/EL.
185.	<p>§ 112 pakkumuste avamise selgitustes ei arvestata Riigikohtu lahendiga 3-3-1-24-13, mille kohaselt on ka kehtiva seaduse reguleerimisalas teatud juhtudel hankijal siiski õigus (ja kohustus) nõuda ja pakkujal võimalus esitada täiendavaid dokumente. Selgitamata on, kuidas selline õigus eelnõuga kehtestatavas uues õigusruumis toimib.</p> <p>Rahandusministeeriumi töö uue eelnõu ettevalmistamisel on olnud äärmiselt mahukas ning toimunud osapoolte kaasamise korraldus eelnõu väljatöötamise käigus väärib kindlasti edaspidi kordamist ja ka teiste ministeeriumide poolt järgimist.</p>	Arvestatud, selgitatud	Täiendavate dokumentide esitamise võimalus, mis esialgses eelnõu redaktsioonis sisaldas hankepassi reguleerivas sättes, kõrvaldamise ja kvalifikatsiooni kontrollimise sätetesse lisatud.

	RIIGIKONTROLL (I kooskõlastusring)		
186.	<p>Eelnõu § 2 kohaselt kohaldub seadus riigihangetele maksumusega alates riigihanke piirmäärast. Eelnõu seletuskirja järgi ei ole hankija alla piirmäära jäävate hangete puhul kohustatud järgima mitte ühtegi riigihanke läbiviimiseks kehtestatud menetlusreeglit. Samuti ei saa eelnõu seletuskirja järgi nõuda riigihangete üldpõhimõtete järgimist ega näiteks klassikaks saanud kolme pakkumuse küsimist selliste</p>	Arvestatud	Sätte esitamisest loobutud.

hankelepingute sõlmimiseks.

Riigikontrolli arvates on riigihangete üldpõhimõtete järgimine sisekontrollisüsteemi toimimise ja ning eelarveõiguse osa. Riigieelarveseaduse § 76 lg 2 tähenduses on finantskontrollisüsteemi eesmärk tagada riigieelarve raha säästlik, tõhus, mõjus, õiguspärane ja läbipaistev kasutamine. Selle eesmärgi täitmist on aidanud tagada alla piirmäära hangete puhul riigihangete üldpõhimõtted. Kui eelnõuga kaotatakse kohustus alla piirmäära hangetel järgida riigihangete üldpõhimõtteid, siis tuleks täiustada sisekontrollisüsteeme.

Rakendades riigihangete üldpõhimõtteid, mis on tuletatud ELi toimimise lepingu (asutamislepingu) põhimõtetest, peab arvestama, et nende järgimine on nõutav ka hankelepingute suhtes, millega piiriülest huvi alati ei kaasne. Hankedirektiivide reguleerimisalast välja jäävate hangete korral rakendatakse Euroopa Komisjoni hinnangul (tõlgendav teatis nr 2006/C 179/02. – ELT C 179, 01.08.2006) üldpõhimõtteid igasuguste hankelepingute korral, sõltumata nendega kaasnevatest piiriülestest huvidest ja mõjust ELi siseturule. Riigihangete üldpõhimõtete järgimine on osalt tuletatavad ka põhiseaduses sätestatud võrdsuspõhimõttest ja diskrimineerimiskeelust.

Eelnõu § 176 p 6 ja § 181 alusel teeb Rahandusministeerium järelevalvet riigihangete seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle. Kehtiva seadusega võrreldes on eelnõus piiratud Rahandusministeeriumi pädevust teha järelevalvet alla piirmäära jäävate hangete üle, kitsendades ministeeriumi reguleerimisala. Arvestades siinkohal ka asjaoluga, et enamik alla piirmäära hanked reguleeritakse eelduslikult edaspidi hankekorraga, mis ei ole seaduse alusel kehtestatud õigusaktiks

	<p>eelnõu § 181 lg 1, § 186 lg 2–3 ja § 190 lg 1 tähenduses, ei tee Rahandusministeerium edaspidi järelevalvet riigihangete üle ka hankekordadest lähtuvalt ehk hankekordades riigihangete üldpõhimõtete alusel sisustatud protseduurireeglite täitmise üle.</p> <p>Eelnõu § 9 lg 3 p 3 kohaselt sätestatakse hankekorras üksnes „soovi korral“ alla riigihanke piirmäära jäävate asjade ostmine, teenuste või ehitustööde tellimise kord.</p> <p>Riigikontroll leiab, et riigihangete seadus peab üldpõhimõtete osas laienema ka alla piirmäära hangete korraldamisele. Hankijad võiksid selleks kehtestada täpsemad protseduurireeglid riigihangete seaduse üldpõhimõtetest lähtudes oma hankekorras. Hankekordade kehtestamisel peab hoiduma seaduse kopeerimisest ning arvestama vajaliku proportsionaalsuse, säästlikkuse ja otstarbekusega. Mida väiksema maksumusega on hankeleping, seda lihtsamad ja vähem formaalsed peavad kohaldatavad menetlusreeglid ka hankekordades olema.</p>		
187.	<p>Eelnõu § 15 järgi kehtestatakse uued riigihanke piirmäärad, mis on kehtiva seadusega võrreldes olulisemalt madalamad.</p> <p>Eelnõu seletuskirja järgi on uute direktiivide eesmärk lihtsustada ja ajakohastada riigihankemenetlusi, et muuta need paindlikumaks ja võimaldada riigihankelepingutega toetada muud poliitikat. Eelnõu eesmärgina tuuakse seejuures välja vajadus reguleerida alla rahvusvahelise piirimäära jäävaid riigihankeid vastavalt Eesti vajadustele, arvestades ühest küljest hankijate optimaalset halduskoormust ning teisalt ettevõtjate huve.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas viidatakse Euroopa Komisjoni klassikalise direktiivi mõjuanalüüsile ja uuringule, millest viimase kohaselt</p>	Arvestatud sisuliselt	<p>Eelnõusse on lisatud lihthanke regulatsioon, mille reeglid eeldavad üksnes hanketeadete avalikustamist, pakkumuste või taotluste esitamisel vähemalt 7 päevase tähtaja sätestamist ja sama pika ooteaja järgimist ning võimaldavad läbirääkimisi.</p> <p>Piirmäärasid tõstetud: Lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 20 000 eurot, siseriiklik piirmäär 60 000 eurot; Lihthanke piirmäär ehitustööde puhul 60 000 eurot, siseriiklik piirmäär 300 000 eurot.</p>

	<p>on Eestis riigihankemenetlusele tehtavad kulud ligikaudu 7500 eurot, millest hankija kulu on ligikaudu 2500 eurot.</p> <p>Riigikontroll leiab, et hankemenetluse piirmäärade alandamine ei ole eelnõu eesmärgist ega eeltoodud analüüsides lähtudes põhjendatud ega asjakohane. Kui eelnõu eesmärk on vähendada halduskoormust, siis hankemenetluse piirmäärade alandamisega sellises ulatuses suurendatakse oluliselt halduskoormust.</p> <p>Vabariigi Valitsuse 22.12.2011. aasta määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ kohaselt peab eelnõu seletuskiri (ja kavatsus) sisaldama vajalikku mõjude analüüsi ning hinnangut eesmärkide saavutamisele.</p> <p>Riigikontrolli arvates tuleks jätta riigihankemenetluse piirmäärad senisega võrreldes samaks, kuna eelnõus ei ole piirmäära alandamisel hinnatud kõiki vajalikke mõjusid ning halduskoormuse vähendamise eesmärgi täitmist. Eelnõu seletuskirjas on viidatud, et senised hankemenetluse piirmäärad on võrreldavad naaberriikidega ning peaks seetõttu viitama optimaalsele tasakaalule halduskoormuse vähendamise ning ettevõtjate huvide vahel. Seega ei tohiks eelnõuga laiendada hankemenetluste korraldamiseks vajalikku piirmäära seniste lihthangete arvelt, kuna ilmselgelt suurendab see hankijate senist halduskoormust.</p>		
188.	<p>Eelnõu § 9 seletuskirja kohaselt peab hankija oma hankekorra avaldama riigihangete registris. Lisaks märgitakse, et nii hankekord kui ka hankeplaani on riigihangete üldpõhimõtete kohaselt avalikud dokumendid.</p> <p>Riigikontroll esitab ettepaneku täiendada eelnõu § 9 lg 5 sõnastust selliselt, et hankija on kohustatud riigihangete registris avalikustama nii hankekorra kui ka hankeplaani, et tagada vajalik</p>	Arvestatud	Sõnastust muudetud vastavalt ettepanekule.

	selgus ka pakkujatele.		
189.	<p>Kui hankija alustab riigihanget registris hanke korraldamist ilma vastava seadusest tuleneva kohustuseta, siis peab eelnõu § 15 lg 9 kohaselt järgima riigihangete seaduses sätestatud menetluse korda.</p> <p>Arvestades, et eelnõu kohaselt kaotatakse lihthanke regulatsioon, oleks vaja tagada hankijatele võimalus vabatahtlikult jätkata riigihangete registri kaudu alla piirmäära jäävate hangete korraldamist, ilma et sellega kaasneksid täiendavad hankemenetlustega seotud kohustused.</p> <p>Kuna hankijad peavad tagama ka alla piirmäära jäävate hangete korraldada raha säästliku ja otstarbeka kasutamise ning saavutama hanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades seejuures konkurentsi korraldada pakumuste võrdlemise kaudu parima hinna ja kvaliteedi suhte, siis võimaldaks seda eesmärki täita kohustus järgida alla piirmäära hangete puhul üksnes riigihangete üldpõhimõtteid.</p> <p>Riigikontrolli arvates tagab riigihangete register just e-menetluse korraldamise kaudu vajaliku halduskoormuse vähendamise ning läbipaistvuse ja kontrollitavuse, milleks ei ole seejuures vaja piirmäärasid alandada. Rahandusministeerium peaks koordineerima ning suunama ka alla piirmäära jäävate hangete korraldamist riigihangete registri kaudu, tagades selleks vajaliku funktsionaalsuse.</p>	Arvestatud	<p>Sõnastust muudetud. Uus sõnastus: Kui hankija alustab riigihanget registris ilma vastava seadusest tuleneva kohustuseta, teatab ta riigihanke lõppemisest hankelepingu sõlmimise teate esitamisega registrile käesoleva seaduse §-s 84 sätestatud korras.</p>
190.	<p>Riigikontroll tegi 2013. aastal auditi „Riigihangete korraldamine riigi valitseva mõju all olevates äriühingutes ja riigi asutatud sihtasutustes“, mille käigus soovitas analüüsida, kas oleks otstarbekas sätestada riigihangete seadusega eelotsuse taotlemise kord. Rahandusministeerium lubas kaaluda riigihangete direktiivide ülevõtmisel eelotsuse korra loomist uuesti.</p> <p>Riigihangete seaduse eelnõus ei ole esitatud eelotsuste</p>	Selgitatud	<p>Rahandusministeerium on põhjalikult analüüsinud eelotsuse võimalikkust riigihangetes ning jõudnud järeldusele, et eelotsust analoogselt MKS alusel antava eelotsusega ei ole võimalik riigihangetes rakendada. Üheks suureks probleemiks on eelotsuse siduvuse küsimus, kuivõrd riigihangetes on palju osapooli ja kõikidele ei saa EL struktuurivahendite</p>

	regulatsiooni ega analüüsitud selle vajalikkust, mistõttu esitame ettepaneku täiendada eelnõu § 176 lg 1 punkti 2, lisades eelotsuste tegemise õiguse. Eelotsuste tegemine tagab vajaliku õigusselguse ning vähendab vaidluste tekkimise riski.		eraldamist reguleeriva õiguse valguses olla ühe asutuse tehtud eelotsus siduv. Alternatiivina nähakse eelnõus ette võimalus hankija taotlusel hankekorra kooskõlastamine Rahandusministeeriumi poolt.
191.	<p>Eelnõu rakendussätte § 220 kohaselt muudetakse halduskoostöö seaduse § 13 sõnastust, mis kehtestab halduslepingu sõlmimise korra ja nende erisused. Samas ei muudeta lõigus 1¹ toodud halduslepingute loetelu.</p> <p>Riigikontroll on varem halduskoostöö seaduse tõlgendamiseks konsulteerinud Rahandusministeeriumiga, mille tulemusena on jõutud ühisele arusaamisele, et halduskoostöö seaduse § 13 lg 1¹ loetelus on mitmeid lepinguid, mis oma olemuselt on tegelikult tavalised riigihankelepingud, mille puhul hankija peab sõltuvalt eeldatavast maksumusest korraldama riigihangete seadusega sätestatud korras kas lihthanke või hankemenetluse või võib lepingu sõlmida lihtsustatud korras vastavalt kehtiva riigihangete seaduse §-s 19 sätestatule või tuleks järgida riigihangete seaduse §-s 17 sätestatud teenuste kontsessiooni andmise reegleid.</p> <p>Riigikontroll soovib selle eelnõu raames ka halduskoostöö seaduses toodud loetelu asjakohasust analüüsida, et tagada loetelus toodud lepingute puhul vajalik õigusselgus. Näiteks on ka direktiivis 2014/24/EL märgitud, et tuleks sõnaselgelt sätestada, et patsiendiveo kiirabiteenust ei tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta ning tuleks selgitada, et CPV-koodiga 85143000-3 hõlmatud teenuste suhtes, mis on ainult patsiendiveo kiirabiteenused, tuleks kohaldada erikorda, mida kohaldatakse sotsiaalteenustele ja muudele teenustele („lihtsustatud kord”).</p>	Selgitatud	Seletuskirja täiendatud.
192.	Eelnõuga võetakse üle kontsessioonidirektiiv 2014/23/EL. Eelnõu §-ga 15 sätestatakse kontsessioonidele piirmäärad, samas	Arvestatud sisuliselt	Sõnastust muudetud. Eelnõu uue sõnastuse kohaselt on hankija kohustatud korraldama lihthanke teenuste

<p>eelnõu seletuskirjas tõdetakse, et puudub empiiriline teadmine selle kohta, millisest piirmäärast alates oleks Eestis kõige otstarbekam alla rahvusvahelise piirmäära jäävaid kontsessioone reguleerida. Lisaks leitakse eelnõu seletuskirjas, et kontsessioone viiakse Eestis läbi vähe.</p> <p>Riigikontroll tegi 2012. aastal auditi „Avaliku ja erasektori koostöö kohalikes omavalitsustes“, mille käigus ilmnnes, et rohkem kui poolte auditeeritud projektide puhul ei saanud kohalikud omavalitsused aru, et tegu on averusprojektidega, mille puhul oleks tulnud riigihangete seadust rakendada. Teadmatuse põhjus seisnes paljuski selles, et averust reguleerivad õigusaktid ei olnud üheselt mõistetavad, averuse teoreetiline käsitlus ei olnud selge ning seesuguseks koostööks puudusid vajalikud juhtnöörid. Auditi tulemusel leidis Riigikontroll, et 15 auditeeritud averusprojektist kümnel olid ehitustööde kontsessiooni tunnused. Kolmel juhul 15 projektist oli tegemist teenuste kontsessiooniga ja ühe projekti elluviimiseks olid omavalitsus ja eraettevõtte loonud ühise äriühingu.</p> <p>Riigikontrolli arvates on oluline eristada sarnaselt hankemenetluse piirmääradega ka kontsessioonimenetluse piirmäärasid teenuste ning ehitustööde kaupa. Tihti on teenuste kontsessioonid maksumuselt väiksemad võrreldes ehitustööde kontsessiooniga, mistõttu tasub kaaluda ehitustööde kontsessioonide piirmäärade eristamist teenuste kontsessioonide piirmäärast ehk kehtestada teenuste kontsessioonidele eraldi madalamad piirmäärad.</p> <p>Arvestades Riigikontrolli eeltoodud auditi tulemusi, on risk, et hankijad ei tunne tihti kontsessioone lihtsalt ära, mistõttu on</p>		<p>kontsessioonilepingu sõlmimiseks alates maksumusest 60 000 eurot ja teenuste või ehitustööde kontsessioonimenetluse alates maksumusest 300 000 eurot.</p>
---	--	--

<p>näiteks paljudel juhtudel ka omavalitsustes vajalikud menetlused kontsessiooni andmiseks korraldamata. Eelnõu seletuskirjas peaks selgitama, millised on kontsessioonide erinevused võrreldes riigihankemenetlustega ning kuidas toimub käitamise riski andmine ja projekti rahastamine. Riigikontrolli auditi kohaselt on Eestis valitsevaks praktikaks näiteks ehitustööde kontsessioonide andmisel seada hoonestusõigus erapartneri kasuks. Juhul kui avaliku sektori esindaja katab kulutused, mida erapartner projekti elluviimiseks teeb, sõlmitakse lisaks hoonestusõiguse seadmise lepingule ka üüri/rendi või kasutusvalduse leping, millega avaliku sektori esindaja saab endale õiguse ehitist kasutada ühes kohustusega tasuda igakuiseid makseid. Juhul kui ehitist kasutavad kolmandad isikud, kes ka ühtlasi tasuvad erapartnerile selle eest, siis avaliku sektori esindaja ja erapartner omavahel üüri/rendi või kasutusvalduse lepingut tavapäraselt ei sõlmi.</p> <p>Seega on oluline, et Rahandusministeerium selgitaks eelnõu seletuskirja täpsemalt kontsessiooni olemust ning arvestaks edaspidi täiendavate nõustamis- ja koolitamiskuludega, mis on vajalikud täiendavalt kontsessioonimenetluste korraldamise selgitamiseks</p>		
--	--	--